

An autē totum effectum sortiatur postea, quē sortita fuisset, si in charitate peracta esset: visum est Thomæ a Vio de satisfactio. q. 1. non totū sortiari, qui eo potissimū mouetur, q̄ sacramētalis satisfactio plus se tenet ex parte humani operis, q̄ diuini. s. sacramenti. Cuius oppositū est in aliis, vt in baptismo accidit: in quo totū est opus Dei & hominis est solū ministeriū. In satisfactioe vero sacramētali opus est præcipue pœnitētis & tam parū habet sacramēti, vt nōnulli doctores negēt ipsā esse partē sacramēti. Et p̄pterea rationabile visum est ei, q̄ satisfactio sacramētalis informis aliquē effectū postea sortiatur ex illa parte, qua sacramētalis est, nō autē totū ex illa præcipua sui parte, qua humanū opus mortuū habuit. Quæ cōsideratio, tametsi æqua videt̄, nullo tñ scripturæ testimonio nitit̄. Quare verius videt̄ dicere totū suū sortiari effectū. Quia magis, vel minus esse sacramētale, parū videt̄ facere, modo sit sacramētale arg. l. fin. ff. de fundo inst. Veri⁹ (in q̄) videt̄ hoc dicere tenēdo, q̄ oīa sacramēta & sacramētalia fictiōe recedēte sortiūt effectū. qđ ipse tenet & multi negāt, vt i illo. c. Tūc valere. dixim⁹.

Hactenus de pœnitentiæ iniunctione & quæ tertium erat e consequētibz absolutionē: Nunc vero dicamus. quæ sunt confessarii partes in ligādo atq; soluēdo per quinq; mōnitiones. Principio f̄ docebit pœnitētē ea, in quibus viderit eum errare, dum putat aliqua esse peccata, quæ non sunt, aut econtrario aliqua non esse, quæ sunt. Dum item credit aliqua non esse peccata mortalia, quæ venialia sunt: vel econtrario venialia, quæ sunt mortalia, præsertim in his, quæ pœnitēs scire tenetur. Docebit item, si viderit errantē circa censuras ecclesiasticas per princip. cap. nostri. quod hoc videt̄ sentire in illis verbis: Ne ambo in foueāt cadant. Facit. c. Oīs. §. Sacerdos. de pœni. & remiss. Deinde pro qualitate pœnitētis f̄ aliū ad cōtritionē maiore suorū peccatorū hortabitur, aliū cōsolabit̄, aliū humilitatē, siue modestiā suadebit, aliū, vt bene de Deo speret, eriget: aliū, q̄ iustā curā & diligētiam peccatis memoriæ mandādis iisdēq; ordine pulchro aperiendis adhibuisse videatur, laudabit, ad gratiasq; ob id altissimo, a quo bonū oē dīmanat hortabitur. Aliqñ vero nihil monebit. Imprudentis enim cōfessarii fuerit viro se multo eruditiori multoq; meliori magna cū diligētia sua peccata cōfitēti sermone lōgo & inepto prædicare. Præsertim, quādo qui cōfitētur est sacrificus erudit⁹, q̄ crebro celebrat & crebro cōfitēt̄. Cauere nāq; debet cōfessarius, ne illi iuste obiici possit illd: Sus Mineruā. prudentiusq; aget si vel nil dixerit, vel modeste monuerit superuacaneū solē facib⁹ adiuuare, noctuas Athenas portare, prædicanti non esse peccandū, grauius esse illi, q̄ alii peccare. Turpe esse doctori, cū culpa redarguit ipsū. ideoq; meminisse illū oportere, quo, quæ docet faciat. Tertio pœnitentiā iniungat ei salutarē eo modo tēperatā, quæ scripsimus in. c. Mensurā supra. d. 1. Quā tamen etiā post absolutionē imponi posse iuxta illa, q̄ supra dixim⁹

in primo

in primo dicto, non negamus. Et si ob aliquem iustū respectū iusta & debita minor imponatur: quod fere semper contingit in his, qui multis peccatis obnoxii semel in anno tantū confitentur, remedium fuerit vtile, imo & respectus cōminuendi non minimus, iniūgere, vt quæ bona fecerit, quatenus ad peccatorū tunc confessione apertorū pœnæ solutionē necessaria fuerint, in illorum satisfactiōe congruam cedant. Quæ iniunctio quantæ sit utilitatis, aliis clarius dixisse nos arbitramur supra. in. 2. dicto. Roget itē illum moneatq; si meminerit omnia opera, quæ fecerit, bona peccatorū ei condonatorum pœnæ delendæ applicare, nisi aliorum amicorum, vel viuorum, vel mortuorum pœnæ delendæ applicare ipsum oportuerit, vel iusta ratio id facere suaserit. Quoniam dubii, quod in præsentia nō decido, fuerit: num bona opera nostra in satisfactiōe peccatorum nostrorū cedant, si ea in illam non destinemus vel actu, vel virtute.

Quarto absoluat illum a cēsuris, si quibus est ligatus, a quibus ipse absolueri valet, & si quidem est certo aliqua excōmunicatiōe nodatus absoluet eum ab illa seruans quatuor, quæ in tali absolute seruanda sunt. Primum accipiat iuramentū, qd stabit mādatis ecclesiæ. c. 1. c. Ex tenore. c. De cætero. de sentēt. excō. Secundū, si est excōmunicatus pro offensa notoria, præmittatur sufficiens emēdatio, siue satisfactio. c. Ex parte. 1. de verb. signif. & si pro contumacia notoria, prius soluat impenas. c. Venerabilibus. §. Porro. de sent. excō. lib. 6. Si autē offensa, vel contumacia, pro qua est excōmunicatus, dubia fuerit, sufficiet idoneā cautionē dari per prædicta iura. Si vero nec satisfacere possit in duobus casibus prioribus, nec idoneā cautionem dare in duobus posterioribus, præstet iuratoriā. Tertium, quod seruari debet est, qd absoluator per eum, qui tulit sententiā, vel per superiorem eius, vel alium, cui sit ab excōmunicatore, vel superiore facta facultas. c. Pastoralis. §. Præterea. de off. ordina. Quartum, qd absolutio fiat cū Psalmo, orōne & præscriptis precibus. c. Nobis. 2. de sent. excōi. Psalmus autē erit quinquagesimus. s. Miserere mei. vel alius pœnitentialis secundū Guillel. Oratio: Deus cui propriū. &c. sed in ea parte, q̄ dici consuevit: quæ delictorū catena constringit. loco catena ponatur excōicatio. Præmittitur aut post Psalmū cū Gloria. Kyrie eleison, CHR Isteleison, Kyrieleisō Pater nr̄. Saluū fac. vers. Nihil proficiat inimicus in eo. Esto ei. vers. Dñe exaudi orationē meā, & Dñs vobiscū. Post autē ipsam orationē prædictā: Deus, cui propriū. &c. dicendū est. Auctoritate omnipotentis Dei & beatorū Apostolorū Petri & Pauli & ecclesiæ sanctę eius & nr̄a, vel mihi cōmissa absoluo te a tali sententia, vel ab excōicatione, q̄ incurristi propter talē & talē causam, & restituo te cōmuniōi & participationi ecclesiæ & omniū fidelium & ecclesiasticis sacramentis. d. c. A nobis. de sent. excōm. Verberabit aut absolues virgis, vel corrigiis excōicatū nudas habētem scapulas, dū dicit oīa

- prædicta secundū Antoninū tertia parte. tit. 24. c. 77. §. 1. & alii sequunt. Qd̄ aut̄ de verberib⁹ ait & de nudādis scapulis, nullo iure p̄bari video. Quare i. i. absolutiōe mulieris, vel ob aliū iustum respectum omittendum censeo.
- Quartū est, vt postmodū absoluens faciat illi mandata iusta & rationalia, alias adpellare posset extra de appellat. c. Vt debitus. secundū Antoninū, quē alii sequunt. qd̄ verū est in exteriori foro. In interiori aut̄ satis est nō acceptare illa, quia in eo foro nō appellat, quippe quod secretū est. c. Si sacerdos, de off. ordi. Inter mandata iusta erit, si excōmunicato a iure iniungatur principaliter, ne contra illum canonē vnq̄ veniat: puta incēdiario, vt nunq̄ incendat: percutienti clericum, vt nunq̄ percutiat & similia. 23. q. 2. Pessimā. Aliquando etiam requiritur cautio, q̄ de cætero talia non faciet, extra de sent. excōmū. Graue. Si autē sententia apparet iniusta, nullū mandatū fiat absoluto. arg. c. Sacro. de sent. excōi. Defunctus autē excōicatus
- 55 & sepultus in loco sacro, cum absoluitur, f̄ non exhumatur, sed sepulchrū eius verberetur, vt fit circa viuos extra de sent. excō. A nobis.
- 56 Est autē notandum f̄ q̄ quāuis absolutio excōmunicati regulariter debeat fieri cum forma præscripta, quando cōmode potest: tamen & si nō seruetur illa, etiā si absq̄ iusta causa omittatur, & simplici ac nudo verbo fiat, tenet absolutio secundū gl. cōmuniter receptā, quæ postrema est. c. Cum desideres. de sent. excōmunic. vt si dicat: absoluo te solum ab excōmunicatiōe
- 57 vel rebenedico te, f̄ vel quodcunq̄ aliud tale. intendēs per illud absoluere arg. extra de regul. iuris. Omnis res. dist. 20. c. Ponderet. secundū Raymundū, quem fere omnes doctores sequuntur & referunt, licet Hostiensis dicat
- 58 contrariū. Facit, q̄ sicut excōmunicatio iniusta tenet. c. 1. 11. q. 3. f̄ ita etiam absolutio iniusta textus in iure optim⁹ in. c. Venerabilib⁹. §. Vbi. de sent. excōi. lib. 6. Vnde Antonin⁹ ait. Beatū Thomā dicere, absolutiōe ab excōmunicatione non esse sacramentalē, sed magis quiddā consequēs iudiciariā iurisdictionem f̄ & ideo ipsa verba efficaciam habere. ab intentione dicentis, nec referre, quibus verbis vtatur ad suam exprimendā sentētiam. Quod tamen apud Thomā in Quarto dist. 13. non inuenio: sed illud asserit ibi Richard. art. 10. q. 4. dum pronunciat in absoluendo excōmunicato sufficere quæcunq̄ verba significantia remotionē excōmunicationis. In absolute autem peccatorum, quæ sacramentalis est, non ita.

DECLARATIONES NECESSARIAE QUARVM PRIMA SIT.

- 60 **C**VM contigerit quem lex factō aliū ab excōmunicatione, de qua non p̄t, absoluere, cū postea aduerterit, debere, si p̄t, certificare absolutū de errore suo, hoc est, dicere illi se eum cū nō posset absoluisse. Debet & ei cōsulere: vt ipetret absolutiōe & interim habere illū, ac si nō absoluisset.

Quia

Quia stultus non debet esse melioris conditionis, quā sapiens. c. Eum qui. de prebendis lib. 6. & c. 1. de postul. praela.

Secunda declaratio, quod si episcopus committit alicui absolutionē ab omni excommunicatione simpliciter, et non propter hoc poterit absoluerē illū excommunicatū ab excommunicatione, cuius absolutionē non commisit in specie. Forte, quia erat excommunicatus propter dānā illatū episcopo, vel aliquid huiusmodi argu. regulæ. In generali. lib. 6. Quod tradidit Antoni. in illo. c. 77. §. 1. & satis placet, quamuis iure non probetur stricto.

Tertia declaratio, quod absolutio non debet fieri sub cōditione, puta si satisfecerit. Nā taliter absolutus non esset simpliciter absolutus. c. Actus. de regul. iur. lib. 6. Antoninus. vbi supra. Quod tamen primo limitandum est, ut non procedat in cōditione rei præteritæ, vel præsentis. Quia illa non est proprie cōditio. l. Cum ad præsens. ff. si cert. petat. notat Pan. in. c. 2. de baptis. vbi text. aptus proposito. Habet enim eū, de quo dubitat, an iure vel facto sit baptizatus: posse sub ea cōditione, si non est baptizatus, iterum baptizari.

Secundo non videri posset alicui hæc conclusio simpliciter esse falsa. Quia excommunicatio sub vera cōditione fieri potest. c. Præterea. 2. de appel. etiā si tempus in ea incertum contineatur, ut cum Decio contra Baldū in illo. c. Præterea. tenuim⁹. Quare ergo non absolutio, quæ favore maiore digna est: regula Favorabiliores. ff. de regul. iur. Et illud. c. Act⁹. cū. l. Act⁹. ff. de reg. iuris. solū sunt intelligenda de actis in illis expressis, non de aliis. excommunicatio autē non est de illorum numero. Facit, quod sicut supradictū est absolutio ab excommunicatiōe, licet iniusta sit, valere tamen potest. Quare igitur, licet sub cōditione fieri non debeat, facta tamē non valebit. Et vbi est text. qui hunc casum a regula excipiat. Et si nusquā est, quare non stamus regulæ iuxta gl. 1. Omnis diffinitio. ff. de regul. iur. & gl. rub. de regul. iur. lib. 6. Quamquā & illud certum habeo absolutionem sub cōditione de re futura factam nil profuturā, donec ea impleatur argumento eiusdem. c. Præterea. 2. de appellat. c. Si pro te. de rescrip. lib. 6. l. Cedere diem. ff. de verb. signif.

Quarta declaratio id, quod superius addidi quodque nemo animaduertit, et seruanda esse illa quatuor, si constat certo penitentem aliqua excommunicatione notatum esse. nam non ociose addidi: si nesciretur, & absolutio veluti ad cautelam fieret, quod fere ab omnibus fit confessariis, nullū quatuor prædictorum videtur seruandum: sed simpliciter faciēda est absolutio sub hac, vel simili formula: Auctoritate, qua fungor, siue iure cōmuni, siue privilegio tibi, vel mihi vnde cunq; ad id cōcessa absoluo te ab omnibus censuris excommunicationis maioris, vel minoris, interdicti & suspensionis, si quibus quomodolibet ligatus existis, quatenus iuste possum.

Pro qua cōclusionē omniū, quæ allegari possunt, optimū videt mihi cōsue

tudo diu seruata. arg. c. fin. de consuetud. & l. De quibus. ff. de leg. Deinde facit, q̄ rem, q̄ culpa caret, in dānū vocari nō cōuenit. c. 2. de cōstitut. c. 1. de postulat. prælāt. At frequenter quis cū iusta censurarū, quibus ligatur, ignorantia, vel obliuione perficit suā confessionē. Postremo, q̄ faciēti, quod in se est, in hoc foro nunq̄ est venia denegāda. c. 1. 14. q. 6. At is laborauit, qd̄ satis erat, vt memor esset peccatorū & censurarū: eo item est animo, vt statim satisfaceret, si meminisset oportere, vt id statim fieret. Non est igitur illi venia peccatorū denegāda. ergo neq̄ absolutio. At hæc absolutionem a censuris præexigit. facit. c. Si presbyter. 26. q. 6.

Nō obstat huic cōclusioni, q̄ absolutio ab excōmunicatione non est sub cōditione faciēda. Quoniam primo illā cōclusionē minime cōcedo, vt in tertia declaratiōe dicebā: deinde cōditio hæc de re præterita est & ita nō proprie cōditio. l. Cum ad præsens. ff. de reb. credit. c. 2. de baptis. vbi Pan. In qua cōclusionē Antonini nō procedere supra diximus. Nō obstat etiā q̄ obliuiosus & indiligens conditionis melioris esse non debeat, q̄ memor ac vigil. & quod memori ac vigili & diligenti quatuor hæc prædicta iniunguntur. Ergo a fortiori obliuioso & indiligenti sunt iniungēda. Nō (in q̄) hoc obstat: Quoniam primo nos loquimur de illo, qui, & si nō sit diligentissimus, est tamen satis diligens. Deinde non est fauor, imo dānum, vel certe non tantū meritum animæ confitentis, de cuius solius utilitate in hoc foro agitur, quod ita simpliciter absoluat, ac cum illa forma. Simile in eo, qui mortale aliquod peccatum obliuiscitur, aut non aduertit, absoluitur ab eo secundum cōmunem nulla pro eo pœnitentia, saltem speciatim, iniuncta, non tamen hoc illi est vtilius.

Pro cōclusionē nra facit, q̄ frequenter cōtingit, vt ex istis quatuor ea, quæ maioris sunt momenti, peracta sint, puta, q̄ restitutio facta est, vel cū parte cōpositum, vel certe nō habet, qd̄ restituat, neq̄ quo cautionē præstet idoneam. Et ita vel tunc nō leuatur ab omnibus quatuor prædictis, quatenus potest is, qui absoluitur ad cautelā nesciēs se vlla excōmunicatione teneri. Posset tamē, si vellet, mea sententia cautior confessarius petere ante absolutionē a pœnitente iuramentū de faciendo, quidquid facere deberet q̄ citissime & comode posset, posteaq̄ in notitiā ipsius venerit aliqua cēsurā, qua teneretur. ¶ Qd̄ consulerē præstari ab his, qui raro cōfitentur, & verisimile dubiū est eos aliunde incurrisse cēsuras: ab aliis autem neq̄ arbitrator præstandū neq̄ consulo peti: sed nec ab his id exigi contra cōsuetudinem iam pridem receptā, si lubenter præstare nollent.

Ex quibus inferri videtur primo cū, qui iusta cura suis peccatis ad memoriā reductis & sub prædicta forma absoluitur, videri absolutū, si erat excōmunicatus ob aliquam notoriā offensam, pro qua priusquam absolueretur faciēda erat restitutio, modo ea mēte pœnitēs esset, vt statim & ante abso-

absolutionē restitutus esset, si posset, & satisfactorius, quod pro illa offēsa deberet, si ius meminisset. Pro quo vltra prædicta facit, q̄ hæc absolutio tantum in foro conscientiaē prodest.

Secundo infertur q̄ quatuor illorum prædictorum nullū esse de absolu- 69
tionis substantia, vt supra est tactum.

Tertio infertur verum esse, quod Palud. quem secuti sunt posteriores, dixit in Quarto. d. 18. q. 5. col. pen. f̄ eū, qui cōfessus est alicui potēti eū ab 70
oībus suis peccatis & cēsuris absolueret & quædam reseruata oblit⁹ fuerit, posse postea solui ab eisa quā inferiori. qđ supra in. c. Cōsideret. §. Caut⁹. sub finē memini me prædicere. vbi ēt alios, qui Palud. sequunt⁹, citauim⁹.

Quarto infertur eum sacerdotē f̄, qui hæc præ oculis habuerit, dictū iri 71
scientē ligare ac soluere bona ex parte: et ita futurū talem, qui huius text⁹ principio merito comprehendatur.

Textus: Si deest sacerdos cōfiteatur proximo.

Tertio colligo ex his verbis, cum deest sacerdos, & posse nos & debere f̄ laico, vel clerico, qui non esset sacrificus confiteri. Similis text. c. Quem 72
pœnitet. supra. d. 1. & apud Magistrū in Quarto. d. 17. Facit, q̄ vrgente necessitate laicus baptizat, etiam fœmina. c. Constat. c. Mulier. de consecrat. d. 4. etiā Iudæus & quiuis alius in fidelis. c. A quodā. & aliis sequentibus de consecrat. d. 4. Facit f̄ q̄ in mortis articulo cōstitutū quiuis sacerdos, quilibet 73
alienus a quibusuis peccatis, quālibet reseruat⁹, & a cēsuris illis anexas absoluit arg. c. Qđ de his. de sent. excō. & c. Pastoralis. §. Præterea. de off. ord. & c. Si quis suadente. 17. q. 4. & lati⁹ dicem⁹ in. c. 2. infra. d. 7. Probabile qđ est, vt ait Palud. in Quarto. d. 17. q. 3. col. 2. ea mente Papā esse, vt velit mor-
tis agonia laborantē in extremisq; agentē a quolibet, cui hoc cōmitti poterat, absolui: et ita, vel tacite, velle cuiuis presbytero cōmissam esse iurisdic-
tionē super quolibet in extremis cōstituto. Eadem igitur ratione etiam laico videtur id concessum. Facit, q̄ Hostiensis titul. de pœnit. & remiss. §. Cui confitendū. in princip. vers. Septimo tempore. addit etiam mulieri
huiusmodi cōfessionē fieri posse, si viri deessent. Equidē consulerē mulie- 74
ribus, vt potius confiterentur mulieribus, q̄ viris laicis, si tantū vercūdia, vel consilii, vel exhortationis ab eis, quantū a viris, sperarent.

Contra quam tamē cōclusionē facit gl. memorabilis in illo. §. Præterea. verb. præterq̄, quæ habet confessum laico etiā tēpore necessitatis ab ipso absolui non posse. Facit, q̄ absolutio peccatorū ab ecclesie clauibus pēdet. 3
extrauag. Quia quorundā. §. Quid autē. de verb. signif. at clauēs soli habent presbyteri, vt probatur in eodē. §. & facit. c. Firmiter. §. fin. de summa trinit. nec illarū est mulier capax. c. Nona. de pœnit. Ergo laicus absolueret non potest & minus fœmina.

Ob hæc & alia dicendum est primo textum nostrum & conclusionem ex eo decerptam. scilicet saltem laico esse in mortis articulo confitendum, si presbyter desit.
 75 ¶ de consilio tantum intelligendum, non de precepto secundum Scotum in Quarto d. 17. q. 1. col. 10. & Card. in c. Quem poenitet. supra. d. 1. & est communis. Pro qua pondero hunc text. qui non habet confitendum proximo: sed tantam
 76 esse vim confessionis, ut si deest sacerdos, confiteatur proximo. ¶ Quæ verba subiunctivi modi potentiam quandam significant iuxta illud Persii: dicat hic aliquis de gente hircosa centurionum. & apud Maro. Quid faciat lætas segetes. &c. c. Dicat. 32. q. 4. et hoc innuunt illa verba, quæ præcedunt: Tanta est vis. quasi diceret ea vi confessionem esse, ut etiam laico facta proficit. Secundo facit, quod nullibi est textus iuris, vel diuini, vel humani, quo ad id teneamur. Ergo id non est affirmandum. c. Legatur. 24. q. 2. §. Consideremus. authent. de trient. & semiss. col. 3.

Non obstat hic textus in prædictis duobus locis repetitus. Quoniam potentiam confitendi significat, non necessitatem id faciendi denotat, ut supra est tactum. Vnde Beda in gl. c. 5. Jacobi: minora. (inquit). i. venialia æqualibus, imunditiam lepræ sacerdotibus pandamus. & Richard. in Quarto. d. 17. art. 2. q. 1. de congruitate (inquit) esse hoc intelligendum. Cui Scotus, Palud. & Gabriel. q. 2. sub finem consentiunt. Quamvis Thomas ibidem. d. 17. q. 3. art. 3. q. 2. contra sentire videatur. & contrarium teneant Dominicus & Cardina. Alexandrinus in §. Criminis. 25. d. Quod tutius arbitratus est Felinus in dicto §. Præterea. sed humanius & verius esse, quod supra diximus, sentit ibidem.
 77 Quamquam parum placet, quod ipse ait, laicum cui fit confessio non teneri ad eam celandam ex sigillo confessionis, sed solum ex sigillo secreti: cum id falsum sit secundum Palud. & omnes in Quarto. d. 21. quorum neminem ab eo lectum demiror.

78 Dico secundo non esse mentem textus consulere alicuius quo ei, qui non est presbyter, eo animo confiteatur, ut ab eo absoluaatur. Sacrilegii enim crimen est absolutionem peccatorum accipere ab illo qui non est potestatis id faciendi capax: imo & ab illo, qui eiusmodi potestatem non habeat. Est enim irreuerentia facta rebus sacris, quam sacrilegium esse constat. c. Sacrilegium. cum illi annotatis per gl. 17. q. 4. & Thomas secunda Secundæ. q. 99. art. 3.

79 Tertio dicendum non esse consilium confiteri ei, qui non est presbyter, etiam in mortis articulo peccata mortalia, nisi fuerit persona prudens taciturna, & quæ pro futura sit & non obfutura. Pro priore parte conclusionis facit, quod sicut magister tenemur nostram, quam alienam vitam seruare. c. Si non licet. 23. q. 5. ita grauius fuerit nostram lædere famam, quam alienam cæteris paribus arguere. c. Non sunt audiendæ. 11. q. 3. & c. Nolo. 12. q. 1. iuncto. c. Summa iniquitas est detrahere. 6. q. 1. Facit & illud. c. Si non licet. 23. q. 5. At confiteri laico tali, qui non prodesset, qui non esset taciturnus, nil aliud esset, quam sibi detrahere.

Facit

Facit illud Scoti in loco præcitato virum eruditum, qui tantum potest apud se
 verecundari de peccatis, quanto coram alio laico, prudentius facturum, si est
 tempore mortis Deo soli confiteatur. Hanc conclusionem asserit & tribuit
 illam ibi Guidoni Cardi. in. d. c. Quem pœnitet. art. 7. quanquam Guido id in
 meo libro non ait. Pro posteriore conclusionis parte facit. c. Hoc videtur. 2 2
 q. 5. *¶* Quod habet non detrahare illum alteri, qui crimen illius, etiam occultum
 ei, qui prodesse potest, & verisimile est non nociturum, in hoc tantum ei
 detegit, ut profit.

Arbitror tamen eum, qui iuris ignarus putaret, quod multi putant, esse
 in articulo mortis cuilibet laico potestatem audiendi confessiones & absol-
 uendi confitenteis: et ideo ea mente laico confiteretur, ut ab eo absolueretur
 tur, imo & absolutionem reciperet, non peccaturum, saltim mortaliter. Quonia
 ignorantia iuris, quoad illum obscuri, eum excusaret: presertim, quod error est
 illius modi, qui nemini noceat, præterquam ipsum habenti & plus, quam debet,
 pio proposito facienti. Quod etiam Scotus sensit & Gabriel unico verbo
 in illa. q. 2. probat. Neque dicas ius hoc esse diuinum, & iuris diuini non dari
 probabilem ignorantiam. 1. q. 4. §. Notandum. Quoniam responderi potest
 iuris quidem diuini, quod naturale est, non dari probabilem ignorantiam: iu-
 ris tamen diuini positiui, quale est hoc, dari posse. quod etiam in hac ipsa
 materia in alio proposito asseruit. Thomas a Vio in. q. 5. col. 3. de confessione.

Ex quibus infertur primo eum, qui etiam in articulo mortis confessus
 est laico vita postea durante teneri ad confitendum eadem peccata presbytero
 proprio secundum plerumque omnes. Pro quibus est. gl. putata sing. a multis in
 c. Pastoralis. §. Præterea. in gl. super verbo præterquam de off. ordi. Cui tamen
 similis est gl. quæ postrema est. c. 2. de pœnit. & remiss. lib. 6.

Secundo infertur ad illam questionem: an laicus possit absolvere ab ex-
 communicatione in mortis articulo. Et videtur posse primo per. c. Sanctum
 de consecrat. d. 4. quod habet quandam laicum pœnitentem ab alio laico, quem
 tunc ipse baptizarat fuisse reconciliatum ecclesie. & id laudat ibidem Augusti-
 nus. Secundo facit, quod ideo quivis sacerdos quivis in articulo mortis consti-
 tutum a quovis peccato, quilibet reseruat, absolvere potest: quia præsumit
 sumus Pontifex facere facultatem absolventi in eo articulo ei, cui talis fa-
 cultas dari potest, ut Paluda. omnium pulcherrime in Quarto. d. 20. q. 3. col. 2
 tradidit & supra est tactum. At laico communicari potest a Papa facultas ab-
 soluendi ab excommunicatione, gl. est memorabilis & recepta in. c. Præter.
 verbo dux. 3 2. d. quæ habet laicum de Papæ mandato excommunicare posse: ergo
 a fortiori absolvere, cum hoc sit favorabilius. l. Arianus. ff. de actio. regula.
 Cum sint iura parti. lib. 6.

Tertio facit gl. quæ hoc in propriis terminis ponit in. c. A nobis. 2. de sent.
 excommu. ex quo videtur inferre ibi Pan. & Felin. cautelam esse, quando aliquis
 est ex-

est excōmunicatus, vt ab aliquo laico absoluatur: ne post mortē oporteat adire illum, cui ea conueniebat absolutio.

- 84 Contrarium^F tamen tenendū videtur primo, q̄ nūq̄ efficaciter probatur pars contraria, vt ex solutione eorum, quæ pro illa citata fuerunt, apparet. Secundo, q̄ gl. in illo .§. Præterea. oppositū tenet & eam sequuntur omnes ibidem. Quin & Imol. in l. 1. col. 3. ff. de publ. iud. dixit illam singul.
- 85 pro hac, quam defendimus, parte: addens^F excōmunicatū, qui laico in articulo mortis confiteretur, siue ab eo absoluatur, siue nō, in loco sacro sepeliri non posse, donec propter contritionē illam, quā confitendo monstrauit, absoluatur ab illa excōmunicatione. Facit, q̄ laicus non habet clauēs. de pœnit. d. 1. c. Verbū. Facit, q̄ eleganter scribit Palud. in Quarto. d. 17. q. 3.
- 86 col. 2. quod^F ideo sacerdos nō proprius potest absoluere in articulo mortis tam a peccatis, quam a censuris: quia verisimile est Papam velle, vt tali tēpore absoluere possit a peccatis quiuis, cui talis potestas cōmunicari potest. At quia peccatorum absolutio præexigit absolutionē a censuris, ideo per quandā consequutionē videtur ei etiam cōmissa absolutio a cēsurā. Quæ ratio cessat in laico, cui peccatorum absolutio, etiam a Papa cōmitti non posset, vt per eūdem ibidē versic. Tertia conclusio. quāuis in versic. Propter hoc. paulum vitiata sit litera. Non obstant in contrariū allegata. non primū. s. c. Sanctū. de consecr. d. 4. Quoniam illud cap. de pœnitentis recōciliatione, non de excōmunicati absolutione agit, quod etiam gl. prædicta illius. c. A nobis. clare significat.
- 44

- Non obstat secundū, quia concedo laicis dari posse a Papa potestatem excōmunicandi & absoluendi ab excōmunicatione: sed nego videri datā tacite vbicūq; mortis articulus instat & deest sacerdos propter diuersitatē, rationis superius allatā. Secundo respondeo, q̄ etiā^F sacerdotibus hæreticis, schismaticis, excōmunicatis ac aliis alia ratione ab absoluendo prohibitis, q̄ ex iurisdictionis defectu, nō cōmunicat illa potestas, vt tradit Palud. in illa. d. 17. q. 3. col. pen. prope finē. Facit tex. in c. nostro. §. seq. & est gl. in dicto. c. Præter. verbo per man⁹. quā comendāt Pan. & Præpo in c. Nō est. de sponsal. sub finē, vbi est gl. contraria, sed comuniter reprobata. Super qua se fundās Syluest. in verbo Cōfessor. 1. aliter dixit. Nō obstat et gl. illa. c. A nobis. quia nullo iure pbatur, & habemus gl. cōtrariā. c. fin. 24 q. 1. quæ est Iohannis maiore multo autoritate viri, q̄ Laurentius, cuius est illa gl. c. A nobis. quæ gl. prædicti. c. fin. ait^F ex omnibus, quæ spectant ad officiū sacerdotis illud tantum licere laicis, etiam in necessitate, quod expressum est. Quā gl. inter alios multos etiam cōmendauit Dec. in c. 2. col. 17. de iudic. & quamuis eam ibi mordere videatur, eandem tamē firmiter probat in eodē. c. 2. col. 20.
- 88

Non obstat etiam, quod Paludanus ait in illa distinct. 17. q. 3. col. finali

priuatum, qui non est iudex, neq; sacerdos, posse in morte absoluere ab ex-
cōmunicatiōe. Quia primo, vt prædixi, contrariū tenuit fundatius in eadē
q. col. 2. Secundo, q; ex prauo intellectu illius. c. Sanctum. id videtur di-
xisse, quod, vt supra dicebā, loquitur de reconciliatione solēniter pœni-
tentis, non de absolute excōmunicatiōis.

Text. Sacerdoti meliori, quam potest, cōfiteatur.

Quarto colligitur pœnitentem eligere debere optimū, cui confiteatur,
ex his, quos potest, sacerdotibus. sed hæc verba consiliū & non præ-
ceptum denotare diximus in gl. summę huius dist. Quod hic pro repetito
habeo & pro addito, quod addam infra. n. 98.

**Textus: Et si peccatum occultum est, sufficiat
referre in notitiā sacerdotis.**

Quinto innuit hic textus eum, qui publice peccauit, non satisfacere se-
crete confitēdo. Pro quo facit. c. 1. de pœnit. & remiss. ibi: manifesta peccata
non sunt occulta correctiōe purganda. Facit, qd̄ ait. Io. And. in. c. Omnis.
verb. solus de pœnit. & quæ latius in. c. fin. supra. d. 5. in vndecima cōditiōe
confessionis scripsimus, dum conclusimus aliter posse, quem manifesta cō-
fiteri, quam occulta.

Contra tamen hanc conclusionem facit illa vndecima conditio .s. quod
secreta debeat esse confessio. vbi tenuimus etiam peccata notoria non esse
necessario palā confitēda, & allegauimus textū optimū in. c. pen. supra. d. 1.

Pro prædictorum concordia dico primo textū hūc satis difficilem esse:
sed nullatenus ita intelligēdū, vt per illud nobis significentur peccata publi- 89
ca esse publice cōfiteāda. Nec rursum ita, vt p peccatis publicis publica pœ-
nitētia sit necessaria pœnitēti a cōfessario imponēda: quis, si velit suscipe, 90
illa imponi possit. Sed ita intelligi posse, vt nō sufficiat eiusmodi occulta 91
cōfessio & occulta absolutio. et deniq; talis occulta pœnitentia ad hoc, vt
talis pœnitens tractetur in sacramentorum administratione, veluti absolu-
tus. Pro quo intellectu faciunt, quæ sequuntur verba: Vt grata sit oblatio
muneris. Facit, quod ait Palud. in Quarto. d. 9. q. 4. col. 2. f. .s. antequam pu-
blice meretrices, vel publici vsurarii, vel alii peccatores publici admittan-
tur ad eucharistiā publice suscipiēdā, necessariū esse, vt vel eos publice pœ-
niteat, vel publicandū esse per parochum eos pœnituisse. Quod tamē de
licentia illorum & non aliter faciendum esse dicemus in cap. sequēti infra
eadem. Facit illud singulare Antodini tertia parte titul. 14. c. 17. §. 6. nō te-
neri quidem peccatorē pro quolibet peccato manifesto, quo alias offendit,
pœnitentiam suam manifestare alii, quam sacerdoti: teneri tamen eū ad
bonū

bonum exemplū de se præbendū, & talem cōuersationē exhibendā, vt qui antea per illi⁹ mala publica passi fuerunt scandalum, per contrariam nunc eius cōuersationē postea facile præsumāt ipsius emendationē.

- 93 Ex quo inferitur meretrici publice, vel alii publico peccatori, quālibet amare illum pœniteat intus, & quālibet sancte sua peccata omnia confiteatur: non tamen ei publice dandā eucharistiam, donec vel per pœnitentiam, vel per bonā cōuersationē contrariam, vel aliquo alio legitimo modo publice constet eum pœnituisse. Pro qua conclusione potest signari hic textus & per illam dari pulcher intellectus. c. 1. de pœnitēt. quāq̄ alios ibi alias tradidimus.

IN GLOSSAM SECVNDAM.

Pro intellectu huius gl. oppono cōtra text. sic: Quilibet CHRISTIANUS tenetur confiteri suo parochō. c. Omnis. de pœnit. & remissio. Nullus autē regulariter habet duos parochos. c. Placuit. infra eadē. c. 2. de paroch. Ergo nullus regulariter potest sibi eligere confessariū. quod tamen textus is presupponit. Cōfirmatur. q̄ frustra precibus impetratur, quod iure cōmuni cōceditur. l. 1. C. de thesaur. lib. 10. & c. In iis. de priuileg. At quotidie a Romano Pontifice impetramus priuilegia, quo liceat nobis confessariū eligere, ergo id iure cōmuni haud licet. Male igit̄ dicit textus debere quē eligere confessariū optimū.

- Huius oppositionis metu gl. restringit hunc textū ad eos CHRISTIANOS, in quorum ecclesiis parochialib⁹ sunt multi sacerdotes, qui tamen intellect⁹ nimis videtur restringere litterā. Quia primo pauca sunt ecclesie habētes plures sacerdotes respectu earū, quæ singulos tantum habent. Secundo, q̄ etiam in ecclesiis, quæ multos habent sacerdotes, penes vnum eorū est animarū cura. Quia vna ecclesia vnus debet esse sacerdotis. c. Cū non ignores. & c. præcedēt̄ de prebē. Et rarissima sunt ecclesie in quibus collegiū sacerdotum sit sine capite & penes quemuis eorū sit animarum cura iuxta id, quod cōtingere posse singulariter dixerat Innoc. cōmuniter receptus in illo. c. Cum nō ignores. Et ita secundū hunc intellectū vix vnquam esset locus huic textus cōsilio. Quare. gl. dat alium intellectū. s. q̄ textus loquatur de illo, qui iam semel sua peccata cōfessus est proprio sacerdoti: et quia ille ignarus erat, vult nunc alii confiteri.

Sed contra hunc intellectum facit primo, q̄ vel proprius sacerdos non erat adeo ignorans, vt confessio & absolutio essent ipso iure nullæ: & tunc non est necessarium iterare cōfessionem. Et intelligēdo de tali paucis hoc consiliū prodesset, quippe, q̄ pauci confessiones legitime factas iterant. Aut adeo ignorās erat proprius confessarius, vt cōfessio & absolutio essēt nullæ ipso iure: et hoc casu etiam raro proderit hic textus. Quandoquidē

etate nostra raro deputantur in parochos, qui non sunt ea scientia præditi respectu suorum parochianorum, quæ sufficiat ad essentiam & substantiã sacramenti pœnitentiæ. Et ut res habeat^r raro, aut nunq̄ audimus cōfessiones 97
ob ignorantiam cōfessoriorū iterari. Secundo contra hūc intelligendi modum facit, quod etiam data ignorantia parochi tanta non potest parochianus alteri confiteri, nisi petita & obtenta licentia parochi. c. Omnis. de pœnit. vel saltem petita iuxta illa, quæ scribimus in. c. fin. infra ea.

Tertio modo respōderi posset ad oppositionē^r negando C H R I S T I A 98
nos regulariter non habere multos proprios sacerdotes. Quoniam habent primo suos parochos, secundo proepiscopos siue antepiscopos, siue episcoporum vicarios, tertio episcopos, quarto Papā, quinto Dominicanos & Franciscanos, qui præsentantur episcopis iuxta Cle. Dudum. de sepult. & hodie omnes alios mendicantes. qui ratione suorum priuilegiorū in priuilegiis Dominicanorum & Franciscanorum cōmunicant. Habēt & alios quos nominabimus in. c. fin. infra ead. habēt & multos alios illi, quibus est ius eligendi cōfessarios per bulas Apostolicas & priuilegia. Quale hodie bona pars CHRISTIANORUM habet instituto iam vbiq; sodalitie, siue confraternitate sacrosancti eucharistiæ sacramenti. quam dominus noster Paulus Papa tertius nuper constituit.

Contra tamen hunc intelligendi modū facit, q̄ tēpore Augustini, neq; mendicantes erant, neq; alii monachi tale priuilegiū habētes, vt colligitur ex. c. Legi. 16. q. 1. & c. Alia. c. Sic viue. c. Ad iudicimus. eadē caus. & q. Quod si neges hunc textū Augustini, quod negamus in principio. d. c. negare tñ non potes hunc autorem, quisquis fuerit, fuisse antiquū, qui Clem. Dudū de sepult. præcesserit.

Quartus ergo & verus intellectus huius cap. fuerit, vt significet autorem hunc consuluisse, vt qui potest eligere cōfessarium, eligat optimū eorum quos eligere potest: siue illa potestas conueniat ei iure cōmuni, siue iure peculiari, siue quod parochus libenter ei facultatem facturus sit, si petierit, siue quod ob suam ignorantia illam facere debeat, siue quod, licet non te- 99
neatur, tamen sua sponte lubenter id faciat^r Nam parochos nō debere se in ea facienda difficiles præstare, sed potius facillimos receptor habet opinio. Et is sensus planus est & plane toti conuenit textui & secundum illum quotidianum est ipsius consilium & optimū, quod etiam infra in. §. Quod autem. breuius & clarius explicatur.

Text. §. Laboret.

Laboret itaq; poenitens in ecclesia esse et ad ecclesie unitatē tendere. Nisi enim vnitas ecclesie succurrat, nisi qd̄ deest

deest peccatori, sua operatione cōpleat, de manibus inimici non eripietur anima mortui. Credendum est enim et pietas fidei expostulat credere, qđ oēs eleemosyne totius ecclesiae et orationes et opa iustitiae et misericordiae succurrāt recognoscenti mortē suā ad cōuersionē. Ideoq; nemo digne poenitere potest, quē non sustineat vnitas ecclesiae. Ideoq; nō petat sacerdotes ob aliquā culpā ab vnitate ecclesiae diuisos. Iudas enī, qui poenitēs iuit ad phariseos relinquēs Apostolos, nihil inuenit auxiliū, nisi augmentū desperationis. Dixerunt enim: Quid ad nos? Tu videris. Si peccasti, tibi sit: non tibi succurrimus, non peccata tua charitatiue suscipimus, non comportanda promittimus, nō qualiter deponas onus docemus. Quid enim nobis et misericordiae, qui nec opera sequimur iustitiae. Iisset ad fratres, iisset ad illos, qui orauerant p̄ socru Petri febricitanti, qui Chananaeam improbā misericordie obtulerant: interrogasset Petrū pro se effundentē lachrymas non fugisset Mariā et Marthā, quę vitā Lazaro impetrauerant: non turbā plorantē, quae filium vnicū acquisierat viduę. Iuit ad diuisos et diuisus perit.

SVMMARIA.

- 1 Confessarius esse nequit ab ecclesia diuisus, etiam in articulo mortis n. 2. si est hæreticus. n. 7. aut vere schismaticus. n. 8. vel non seruans canones, quasi non ligent. n. 9. aut fornicarius denunciatus. n. 10. vel excomunicatus, vel interdictus, vel suspensus notorius ita, vt nulla tergiversatione celari possit. n. 2. & 22. & 25. nec refert, an generatim an vero speciatim sit quis censura notatus. n. 23.
- 3 Eucharistiam, hæreticus non ministrat.
- 4 Baptizat hæreticus, consecrat item. n. 5.
- 11 Extrauagātis: Ad vitāda. tenor, cui⁹ tenor vari⁹. n. 12. & extēdedā. n. 24.
- 13 Exceptio regulam firmat, non in casu simili. n. 14. & etiā si per dictionem loquatur taxatiuam. n. 15.
- 16 Exceptio, qua in antiquū ius reditur, ampliāda: qualis videtur omnis exceptionis veræ exceptio. n. 17.
- 18 Excomunicatū non vitare regulariter leuius, quam non vitare interdictum, vel suspensum, in quibus vitandi sunt.
- 19 In notoriis neq; citatio, neq; sententia necessaria.

In hac

In hac parte secunda huius celebris capituli usque ad §. Sacerdos. habetur confessariū talem esse oportere, qui non sit ab ecclesiæ unitate diuisus. Inter alia enim in eo scribuntur, quæ sequuntur, verba.

Tert. Non petat sacerdotes, per aliquā culpā ab unitate ecclesiæ diuisos.

Ergo confessarius esse non potest, qui ab ecclesia diuisus est. Facit, quod etiam in extrema necessitate non licet confiteri hæretico. c. Præter. versio. Sciendū. 3 2. dist. iuncta gl. super verb. per manus, cuius secundū intellectū sequitur Pan. & Præpos. in. c. Non est. sub finē de sponsal. reprobates gl. pen. illius. cap. quæ cōtrariū asseruit. Facit, quod Ermigildus rex maluit oppetere mortē, quā cōmunionē sacram e manibus episcopi Ariani sumere. c. fin. 24. q. 1. Facit, quod non licet missam publici cōcubinariū audire. c. fin. de cohabit. cleric. c. Nullus. 3 2. d. Facit, quod moriendū est potius, quā excōmunicato in diuinis participandū. c. Sacris. de his, quæ vi. met. caus. secundū cōmunē illius cap. intellectū. Facit quod Cyprianus eruditione ac pietate insignis & martyrio gloriosus cum sexaginta episcopis baptisma hæreticorum lauachrum diaboli appellauit. d. c. Præter. versio. Sciendū. Facit quod subditi possunt autoritate propria ab hæretico prælato deficere. c. Sane. 16. q. 7.

Contra quod tamē facit primo, quod licet ab hæretico in necessitate baptismū accipere, ut Stephanus, Corneli⁹. Augustinus & tota ecclesia cōtra Cyprianū diffiniuit. Quod testatur Gratianus in. c. Præter. sub finē. 3 2. d. Secundo facit, quod præbyter, quilibet ab ecclesia præcisus, etiā realiter exautoratus, siue degradatus & in scalis, quo suspendat, positus consecrat. Paludanus cum prioribus & posterioribus ibi scribentibus in Quarto. d. 13. q. 1. col. 3. & tenet. gl. in. c. 2. de cleric. excōmu. minist. quidquid. gl. fin. sensu in. c. Degradatio. de pœnis. lib. 6. Thomas etiam in tertia parte. q. 82. art. 8. hoc tenuit, licet ipse, nec alii hoc ita, ut Paludanus, amplificauerit. Facit tertio. c. Nōne 8. q. 4. quod habet a nullo recedendū prælato donec a sua deponatur ecclesia, & c. Cum non liceat. de præscript. quod habet non obstante præscriptione superiori ab inferiore obediendū esse. Facit, quod titulus & error cōmunis efficiunt, ut autoritate publica gesta valeant. l. Barbarius. ff. de off. Prætor. c. Ad probandū. de reiudic.

Quo hæc omnia sibi consonēt dicendum est primo, quod confiteri nos iuste posse regulariter malis sacerdotibus, quod probant iura posterius allegata. 7 textū autē nostrū intelligi primū de sacrificio hæretico iuxta. gl. 1. c. Cū nō liceat. de præscript. Is enim per culpā est ab ecclesiæ unitate diuisus. c. Sane. 16. q. 7. Facit. c. Quia diligentia. de electio. Secundo intelligit de schismatico illo, qui putat ecclesiā alibi esse, vel esse posse, quæ penes Petri successorē.

Iseni

Is enim hæreticus est. c. Schisma. 24. q. 1. Non autē in illo, qui bona fide se, vel alium esse putat Papam, cum nō lit: & ideo apud se, vel illū aliū credit esse Papatū. Is enim non est hæreticus. gl. putata sing. in sūma. 24. q. 1. optimustextus in. c. Si duo. 79. d.

9 Tertio † intelligi potest in sacerdote, qui non seruat cānones gl. in. c. Sacerdotes. 2. q. 7. multis putata sing. & in his Pan. in. c. Ego. n. de iureiur. & Feli. c. 1. col. 3. de cōstitut. Quæ tamē intelligēda est: quando ex contēptu eos non seruat credens. s. Romanū pontificē eorū autorē non habere legē condendi potestatē secundū eosdē vbi supra & secundū Pan. in. c. Cum nō liceat. col. 1. quē sequitur etiā Cardi. Alexandrinus post Domi. in illo. c. Sacerdotes. de quo est gl. multis putata sing. & in his Felino vbi supra in. c. Generali. de electio. lib. 6. verbo inhihemus.

10 Quarto intelligi potest de notorio fornicario iuxta. c. Null⁹. c. Præter 32. d. c. Vestra. & c. fin. de cohabita. cleri. & mulier. Quē tamen textū hodie nō procedere, vel saltē temperatū esse, ne procedat, nisi postea, q̄ suspensio huiusmodi fornicarii denūciata fuerit & publicata, tenuit Diuus Antoni. 2. part. tit. 9. c. 10. §. 1. vers. Sextū. quē multi Sūmistæ sequunt. Et idē tenet Maior in Quarto. d. 9. in fine. & Sylvester verb. Missa. 1. q. 3. per extrauag. Ad euitanda scandala. Martini. c. quæ postea in cōcilio Basiliensi renouata fuit. Qd̄ repiesi actis cōciliū Basiliensis. 2. tomo cōcilio. fol. 646. i hæc verba.

Ad vitandū scandala & multa pericula subueniendūq; consciētis timoratis statuit etiā, q̄ nemo deinceps a cōmunionē alicuius in sacramētorum administratione, vel receptione, aut aliis quibuscūq; diuinis, vel extra prætextu cuiuscunq; sententiæ, aut censuræ ecclesiasticæ, seu suspensionis, aut prohibitionis ab homine, vel a iure generaliter promulgatæ teneatur abstinere, vel aliquē vitare, aut interdictū ecclesiasticū obseruare: nisi sententia, prohibitio, suspensio, vel censura huiusmodi fuerit in, vel contra personā, collegium, vniuersitatē, ecclesiam, aut locum certum, aut certā a iudice publicata, aut denunciata specialiter & expresse, aut si aliquem ita notorie excōmunicationis sententiā constiterit incidisse, q̄ nulla possit tergiversatione celari, aut aliquo modo iuris suffragio exculari. Nam a cōmunionē illius abstinere vult iuxta canonicas sanctiones. Per hoc tamen huiusmodi excōmunicatos, suspensos, interdictos, seu prohibitos nō intēdit in aliquo releuare, nec eis quomodolibet suffragari.

Quā operæ precium fuit referre: quoniā quis fuit illius cōstitutionis tenor dubitauit Feli. in. c. Rodolph⁹. col. 24. de rescript. Nam alio modo retulit Antoninus, cuius relationi omnes Sūmistæ posteriores assenserūt, & alio refertur in Prag. Sanctione Gallicana & etiam in Cōcordatis inter Leonem Papā. 10. & regem Franciæ Franciscū titulo de excō. non vitand. Conciliū enim Basiliense, vt supra vides, habet illa verba: aut si aliquē ita
notorie

notorie excōmunicatiōis sententiā constiterit incidisse. Quæ ipse eadem habet Pragmatica sanctio. Gallie. & etiam concordata. Apud Antoninū autem pro illis verbis, sunt illa: saluo, si quæ pro sacrilega manus iniectiōe in clericū sententiā latam a canone adeo notorie constiterit incidisse. Quæ ipsa eadem sunt etiā apud Deciū in. c. A nobis. col. 2. de excepti. qui & ipse ex Antoni & Angelo Clauasiensi desumpsit.

Sunt tamen hic mihi duo dubia minime dissimulāda: Alterum est, an prædicta exceptio locum habeat in suspēsiōe & interdicto adeo notoriis, vt nulla tergiuersatione celari possint. Alterum, an hæc constitutio se extēdat ad excōmunicatos speciatim & nominatim nondum publicatos. Hæc duo dubia semper fui arbitratus esse graua, nunc autē ea æstimo grauissima, Primo, q̄ Felinus vir eruditione integra alterum illorū nō fuit ausus diffinire in illi. c. Rodolphus. Secundo, q̄ in eo ipso, quod ille non decidit, dubio Cosmā glossematariū Pragmaticæ & Adrianū consūmata eruditione viros video secum mutuo pugnare. Tertio, q̄ circa illa nescio, quare pauci dubitare voluerunt, cum tamen sint quotidiana. Nam neq̄ vident dubitasse Diuus Antonin⁹ & cōmuniter Sūmistæ, sed neq̄ Parisiēses i Quarto. d. 9. sed & nescio quare dissimulauit illa, qui nup̄ prædicta concordata glossis illustrauit eruditus. Quod ipsum Tho. a Vio in verbo Excōmunicatio minor. facit ad verbū referens prædictam extrauagantē secundum relationem diui Antonini.

In priore igitur dubio quilibet aspectu primo dicat finem illius extrauagantis solum excipere notorie excōmunicatū, non autē notorie suspensum, vel notorie interdictū. Quoniam a verbis non est recedendū. l. Non aliter. ff. de leg. 3. c. Ex literis. i. de spōsalib. At verba solā excōmunicatiōē notoriā excipiūt. Facit. q̄ exceptio firmat regulā in casibus non exceptis. 3 2. q. 7. Dominus. c. 2. de coniug. leprol. cum simili. & argumentū a speciali valet. c. Præsentis de præbend. lib. 6. & casus omissus relinquitur dispositiōi iuris. l. Si cū dotē. ff. solut. matrimo. c. Susceptū. de rescript. in. 6. Hoc autē ius a principio vult suspensos & interdictos non esse necessario vitandos. Ergo seruandum est, nisi in casu excepto ad hoc. c. Nōne. cum ibi notatis de præsumpt. Facit, quod secundū Antonini relationem, quæ videtur esse secundum literam, quæ a Martino. c. in concilio Constatiensi prodisse dicebatur, habet: saluo, si quem pro sacrilega manuū iniectiōe in clericū in sententiā latam a Canone adeo notorie cōstiterit incidisse, vt factum non possit aliqua tergiuersatione celari, nec aliquo suffragio excusari. Nam a cōmuniōe illius, licet denunciatus non fuerit, volumus abstinere. &c. & ita litera tantū de excōmunicatiōe agit, & vna strictius, q̄ altera. Quia secundū relationē Antonini de excōmunicatiōe tantū. Facit q̄ Felinus, vbi supra, & Decius in dicto. c. A nobis. de excep. asserere videtur

q̄ si litera extrauagāt. esset illa, q̄ Antoninus refert & quę cōmuniter inter autores, qui non viderunt exemplaria habet, solū de notorio excōmunicato ob manuū violentarū in clericum iniectionē intelligenda esset. Ergo a fortiori, si loquitur generatim de notorie excōmunicato, nō debet intelligi & extēdi ad notorie interdictum, vel suspensum.

- 14 Pro contraria tamē parte facit, q̄ casus exceptus a regula ob rationis identitatem extenditur ad similem text⁹ est in. c. Cum dilecta. de cōfirmatio. vtili in illis verbis: eiusdem æquitatis similitudine. quē in hoc comēdat Pan. ibi & in. c. Ad audientiā. de cleric. nō residē. & in. c. Iurauit. de probat. vt tradit ibi And. Sicut. col. pen. & Felinus in. c. Quoniā frequēter in princip. vt lite non contest. & qui postillas scribunt ad Panor. & in his Bartol. Belenz. in loco proprio putauerūt singularē, Corsetus etiam in sing. verbo Extensio. cui similis textus, vbi Bald. hoc annotauit in. c. Post trāllationē.
- 15 verb. quanq̄. de renūciat. F Quæ conclusio procedit etiā si casus ille excipiat per dictionē taxatiuā tantum, vel similem secundū Pan. in illo. c. Cum dilecta. de confirmat. vtili. textus est coniuncta gl. 2. l. Serui. vbi Bart. hoc annotauit. ff. de vsucapi. irrefragabilis itē text. in. l. fin. C. de reuoca. donat. verbo tantūmodo coniuncta. gl. verbo. voluerit. At eadē penitus ratio est in notorio interdicto & in notorio suspēso, quæ in notorio excōmunicato. Nā omnes euitandi erant iure antiquo, etiam si non essent denunciati: oēs euitandi sunt iure nouo, si sunt denunciati: nulli euitandi, si generaliter sūt ligati, & nō alia ratione, quam, quia in dubiū verti potest, sint nec ne ligati. Si ergo notoriū est eos omnes ligatos esse, quare aliū vitabimus, aliū autē
- 16 admitteremus? Facit q̄ per hanc exceptionē redimus ad ius antiquū, & ita favorabiliter & late interpretāda est. c. Ab exordio. 35. d. l. Si vnus. §. Pact⁹ ne peteret. ff. de pactis. Nā ea, per q̄ ad ius pristinū redimus, late accipim⁹ Verbi gratia: statutū inferioris cōfirmatū a Papa eo casu, quo cōfirmatio erat necessaria, non pōt per inferiorē tolli. efficiunt enim Papalia, q̄ saltē essent talia, q̄ sine cōfirmatiōe Papæ inutilia foret, secundū Bald. in. l. Explacito. C. de rerū permutat. Quando tñ ita illud statutū tolleretur, vt ad ius antiquū & pristinū rediremus, tolli pōt per inferiorē. Casus videt in. c. Cū accessissent. de cōstitut. declarādo illū textū, vt per Feli. ibidē col. 3. qd̄ tñ iusta ratiōe nō oīno sequemur in. c. Dilecto. de præbendis: licet scd̄ ipsū, etiā in. c. Cū oēs. eo tit. probat, q̄ licet soli canonici sine cōsensu episcopi nō possunt statuere regulariter super his, q̄ statum totius ecclesiæ tangunt: possunt tñ, q̄ per hōdi statutū reditur ad ius cōmune. Qd̄ cōfirmat multis, quæ pulchra sunt ibidē ipse col. 3. Facit propius gl. illa solēnis in. c. Statutū verb. munerandū. de præbend. lib. 6. q̄ habet cōcessionē, per quā a iure speciali in ius cōmune redimus favorabiliter esse accipiendam. Facit optime. c. 1. de pact. lib. 6. facit illa conclusio, quā asseruimus in. c. 1. de probat.

¶ Exceptionē regulæ irregularis. i. exceptionis exceptionē esse fauorabilē, 17
 q̄ exceptio exceptionis sub antiquiore regula continetur. At finis huius
 extrauagantis exceptio est regulæ irregularis, vel exceptio exceptionis.
 Quoniā antiqua regula continet omnē excōmunicatū vitandū esse, vitan-
 dū item interdictū & suspensum, in quibus rebus est interdictus vel suspē-
 sus. huius antiquæ regulæ nouā exceptionem continet hæc extrauag. nēpe
 vt non p̄cedat in excōmunicato generaliter a lege, vel ab homine. Rurſus
 ab hac noua regula excipitur denūciatus & notorie excōicatus. Et ita hæc
 exceptio non est exceptio regulæ regularis, sed irregularis, illius nempe, q̄
 est antiquæ regulæ exceptio. Ergo fauore digna est & digna quæ āp̄lietur.
 Facit gl. illa trita. c. 1. de tempor. ordi. lib. 6. verb. Italia. putata sing. Dñico
 ibidem & Pan. c. Sacris. quod met. causa & in proœmio Decreta. col. 14. &
 in. c. fin. col. 3. de rescrip. q̄ tamē habet similit̄ in. c. Si postq̄. de electio. lib. 6.
 et satis in Cle. 1. verb. eligatur. quas cū illa citabat Dec. in. c. Secundo re-
 quiris. de appellat. Quæ probant secundū aliquos constitutionē etiā p̄na-
 lem ex rationis vnitate ad similit̄ casum extendi. Secundū autem alios pro-
 bat non esse vllam extensionē, quādo eadem ratio in casu, a quo, & in casu
 ad quem extēditur, subest. Facit, q̄ ¶ grauius videt̄ non vitare interdictū 18
 vel suspensum, in quibus rebus interdictus est, aut suspensus, q̄ non vitare
 excōmunicatū. Quoniā non vitare excōicatum regulariter est peccatū ve-
 niale, vt post Io. And. cōmuniter concludūt omnes in. c. Sacris, quod met.
 causa. & Thomas & alii in Quarto. d. 18. Non euitare autem interdictū,
 vel suspensum, in quibus est suspensus, nemo dixit non esse mortale. Ergo
 eadem, vel maior ratio est, quare interdictū, vel suspensum notoriū cui e-
 mus, q̄ quæ huiusmodi excōicatum vitare suadet. Facit, q̄ notorium nō indi-
 get denunciatione text. in. c. Quoniam. de filiis p̄sbyt. text. & per illum
 ioi Pan. col. 2. in. c. Peruenit. de appell. & ideo neq; ad illam ferendā est ne-
 cessaria vocatio partis: quando saltē constat nullam esse parti absentī de-
 fensionem Hostiē. per illum textum in. c. Reprehensibilis. eodē titulo idē
 Pan. in illo. c. Peruenit. 2. & in. c. Parochianos. col. 1. de sent. excōmu. Quin
 & sententia in notoriis proprie non requiritur secundū Innocent. in. c. Ex
 parte. 1. de verbor. signific. Quæ omnia videntur fuisse ratio excipiendi ca-
 sum illum excommunicationis notoriæ, quæ eadem esse constat in inter-
 dicto & suspensione.

Hæc me rationes maxime in hanc partem inclinant, nec me parū mo- 19
 uet, q̄ Cosmas vir canonū egregia peritia in. d. Pragmat. de excōmun.
 non euitand. idem affirmat.

Non obstant pro contraria parte adducta: non primū. nā. l. illa. Non
 aliter. ff. de legat. 3. habet a verbis literæ discedendū esse, quando de dispo-
 nētis mente aliud apparet. In nō aūt casu ex mente disponētis ob rationis

vnitatem, vel parilitatem apparet sub illo casu excōmunicationis notoriæ excepto alias quoq; censuras notorias comprehendendi.

Non obstat etiam secundū, quoniam illud iuris principiū: exceptio firmat regulā in casibus non exceptis. intelligendum est de casib⁹ nō exceptis dissimilibus his, qui excepti sunt, non de similibus, vt anotauit Dominicus in. c. Qualis. 2. c. d. facit gl. 1. c. Si tibi absenti. de præbend. lib. 6. Et eodē modo respondendū est illi, quod obiicitur: qui de vno dicit. & c. Nam intelligēdum est negare quidē de alio dissimili, non de alio simili, etiam si per dictionē taxatiuā loquatur per ea, q̄ pro nostra parte sunt citata.

Non obstat tertium, quia non sequitur: bis facta est constitutio hæc & semel strictius concepta fuit, ergo stricte interpretanda est. Quia si prius strictius fuit concepta & posterius largius, potius esset arguendū large interpretandā esse. & hoc contigit in hoc casu. Nā Antoninus habuit illā, vt a Martino fuit lata, & tunc strictius fuit cōcepta, q̄ postea in Basilæensi cōcilio. Et licet dicas acta illius concilii, vt fertur, per Eugeniū. 4. in nihilum quasiata, saltem negare nō potes patres illos eruditissimos, qui cōcilio interfuerunt late illā intellixisse. Et ita hoc tertium argumētū pro nobis ne uosius stringit, quam pro parte aduersa.

22 Ex quibus videtur dicendū eum sacerdotē, qui est denūciatus fornicarius, excōicatus, suspensus, vel interdictus, aut notorie talis est, nō esse idoneū confessariū. Qd̄ hactenus nō arbitror fuisse ita discussum.

In posteriore autem dubio primo aspectu facile quis dixerit excōicatū speciatim esse euitādum ante denunciationē ab eo, qui scit illū excōicatū. Quāuis id non sit notoriū. primo q̄ a lege antiqua non est recedendū, nisi quatenus in lege noua id exprimat. l. Præcipim⁹. C. de appel. c. Cum expediat. de electio. lib. 6. Facit illud singulare: iura non esse corrigenda per subauditos intellectus. gl. in. c. Cupientes. §. Quod si per vig. de electio. lib. 6. verb. negligenter. Quam sequuntur & singulare putāt fere omnes & in iis Felin. in. c. Ad audientiā. in. 1. col. pen. de rescript. & Iaso. in authent. Nouissima. C. de inofficios. & Angelus in. §. In personā. Institut. de actio. in fin. quæ tamē similem habet in eodem §. verbo priuat⁹. Sed antiqua iura clare statuerunt excōicatū, interdictū & suspensū vitandos esse a quocūq; qui id sciret, sed alio & alio modo: publice quidē ab eo, qui sciret publice, secreto autem ab eo, qui sciret secreta. c. Cum nō ab homine de sentē. excō.

Hæc autem lex antiqua solū corrigitur, quoad generaliter cēsuris ligatos vt ex litera patet: ergo hæc correctio non habet locū in speciatim censura aliqua ligatis. In hanc partem inclinat Feli. in. c. Rodolphus. col. 24. de rescript. & eam asserit Adrianus in Quarto de confess. dubio. 9.

23 Contrariā vero partē nempe fidem esse hoc casu de speciatim ac generaliter excōmunicato tradidit Cosmas in gl. illa illius extrauag. Ad vitāda. verbo

*Secundo p̄bu3 illud
generaliter ad p̄bu3
re, et ad p̄bu3
homine, et sic ad
unq; et no' solus
ordinis,*

verbo generatim. Ait enim idem esse, si speciatim, nisi sententia fuerit publica. Pro hac parte faciunt omnia, quæ in superiore articulo præallegata fuerunt ad probandū illius extrauagantis exceptionē, quæ de excōmunicacione notoria statuit ad omnes alias extendi censuras. Adde, quod fere omnium vsus habet neminē ob excōmunicacionē etiam speciatim in eum latā vitare, donec denūcietur vitandus. Quin & memini me saepe subolfacere parochū, cui tradita iā erat denunciatoria scriptura, quod speciatim excōmunicatū denūciaret, monuisse illū, vt mox solueret & ita denunciationē impediret, & per consequēs vitacionē. At consuetudo dubiorū interpretis est optima. c. Cum dilectus. de cōsuetud. l. Minime. ff. de legib. Facit, quod fieri potest, vt certius a me sciatur Titius excōmunicatus esse, qui tātū est generatim excōmunicatus: quā Caius, qui speciatim est excōmunicatus. Fieri enim potest, vt Caius alleget mihi aliqua, quæ si vera essent, quoad Deum saltē non esset excōmunicatus: Titius autem nulla, quibus a sententia generali esset exclusus. Præterea stat, quod est frequentissimū necunde me scire socium meū excōmunicatum, nisi quod ille ait ita esse. Quo casu, rogo, quid refert: an generali, an speciali sententia ligetur, quādoquidē æque mihi est certū illum esse excōmunicatum in altero casu, vt in altero & in neutro esse denūciatum. Adde quod extrauag. illa ad vitanda consciētiarū timoratarū scandala inuenta fuit. Et ideo res veluti fauorabilis extendenda est argumēto. gl. c. Sciant cuncti. de electio & gl. in. c. Quāq̄. sub finē de vsur. lib. 6. et eorū quæ annotauit Bart. in. l. Quēadmodum. C. de agricol. & cens. lib. 11. Adde quod humana verecundia non minus deterret a speciali excōmunicato vitando, quā ab eo, qui generatim est excōmunicatus, donec denūcietur & publicetur. Ergo tam excusandus videtur, qui non euitat speciatim excōmunicatum, sicut, qui non vitat generatim innodatum. 24

Scio quidem his rationibus responderi posse: sed neque ignoro contrarias dilui facile. Hanc tamen Cosmæ opinionē & consuetudini & rationi legem illā ferendi amiciorē arbitror, quā alterā, quæ verbis nititur potius, quā rationi. Et quoniam tacito vsu ipse Cosmæ opinionē seruari video, ideo illi magis adhæreo.

EPILOGVS.

Ex his multa colligi possent, sed quoad propositum nostrū colligitur primo idē esse dicendū de suspēsiōe & interdicto notorio, Quod de excōmunicato notorie. Secūdo idē esse dicendū de speciatim interdicto, suspēso, vel excōmunicato & de generatim ligato. Tertio quod cōfessio fieri non potest ei, qui notorie adeo concubinā tenet, vt nulla tergiuersatiōe celari queat. Quarto posse tamen confiteri illi, quē pœnitēs scit excōmunicatū, suspensum, vel interdictū, etiā si speciatim sit taliter nodatus, modo nō sit aliter denunciatus:

Porro ex fine extrauagantis prædictæ colligitur excōicatos omnes etiã nondũ denũciatos peccare saltẽ regulariter cõmunicãdo aliis, qui eis absq; peccato cõmunicant. Illius enĩ extrauag. verba postrema sunt hæc. Per hoc tamen huiusmodi excōicatos, suspensos, interdictos, seu prohibitos nõ intendit in aliquo releuare, nec eis quomõlibet suffragari. At cõstat ante illã extrauag. omnẽ illũ qui proximũ excōicatũ esse, nosset, etiã si nondũ esset denũciatus, & illi cõmunicaret, peccaturũ fuisse. c. Cum nõ ab homine. de sent. excõi. cũ ei annotatis. Cõstat itẽ grauius esse pctũm excōicato, si alios non vitauerit, q̃ aliis, si eũ non fugerint, textus omniũ optimus in. c. Illud. de cleric. excõ. miny. Facit q̃ excōicatus cõmunicãdo personis sibi subiectis mortaliter peccat, licet illæ ipsi cõmunicando nõ peccent iuxta gl. memorabilẽ & receptã in. c. Quoniã. 11. q. 3. & Tho. in Quarto dist. 18. q. 2. art. 4. Nõ ociose tñ vtrobiq; addidi reglariter. Multi enĩ in ea opinione sunt, vt aliquot in casibus liceat, puta quando alioqui secretissimũ aliqđ crimen palam fieret & scandalũ generaretur acerbius: sup quo tamen in presentia nihil pronuncio. Quãq̃ illud certũ esse arbitror excōicatũ licite personæ subiectæ cõmunicare in eis, ad quæ illi tenetur.

Tert. §. Sacerdos.

Sacerdos itaq; cui omnis offertur peccatoꝝ, a te quẽ statuitur õnis languoꝝ, in nullo eorũ sit iudicãdus, qui in alio iudicare est promptus. Iudicãs enim alium, qui est iudicãdus, condẽnat seipsum. Cognoscat igitur se & purget in se, quod alius sibi videt offerre. Caueat, vt a se reiciat, quidquid dãnõsum in alio reperit. Animaduertat, quod dicitur: Qui sine peccato est vestrũ, prius in illã lapidẽ mittat. Ideo enim liberauit peccatricem, q; non erat iuste, qui proiiceret lapidẽ. Quomodo lapidaret, q; se lapidandũ cognosceret? Nullus enim erat sine pctõ. In quo intelligitur oēs fuisse reos. Nã venialia semp remittebãtur per ceremonias. Si quid ergo in eis pctũz erat criminale erat. Deteriores ergo in hoc sacerdotes sunt se prius non edificantes illis, qui dominũ obseruabãt insidijs. In hoc ergo patentissimũ est crimen sacerdotũ & vltra modũ detestabile, quia nõ prius se iudicant & alios alligant. Debet enim timere crimen, qđ timuerũt & detestabile esse iudicauerunt & senserunt hi, qui adeo erant caeci, q; sũmã sapientiã sperabãt capere suis insidijs. Quod illis patuit, qđ tũc quisq; vitauit, vitet sacerdos, qui in hoc errore illis Judæis peioꝝ extitit.

S V M M A R I A.

- 1 Confessarius sine crimine esto: cōfessio tñ ei facta, vt plurimū valet.
- 2 Concionans in mortali peccat.
- 3 Baptismus Iudæ baptismo Iohannis Baptistæ præfertur.
- 5 Sacramentū a ministro malo ecclesiæ tolerato suscipiēs ecclesię cōmunicat non malo ministro, qui tamen ministrando semp peccat. n. 10.
- 6 Sacramētū, vt cōferat, nullus peccator inducēdus, præterq̄ in duob⁹ casibus. n. 7, Ergo, qui peccatorem ad missandū imparatū ad id incitat, peccat. n. 9.
- 7 Peccato alterius ad bonum vti licet, imo neq; mortale fuerit eo ad veniale malum vti. n. 8.
- 11 Peccator vtens spiritualibus. i. orans, corrigēs, iudicās. nouene peccat. cōcluditur nō peccare noue. n. 12. nisi qđ est peculiare alicuius ordinis, exerceat. n. 13. Ergo peccator prædicās peccat. n. 14. ergo & subdiaconus cātās epistolā. n. 15. & sacerdos aquā benedicens, vel baptizans, tanq̄ sacerdos. n. 17. & 18. absoluens itē confessum & quoduis aliud sacramētū ministrās. n. 19. & 20. nō aut preces horarias soluēs. n. 16. Quæ de peccatore sciente se talē, vel debēte scire dicunt. n. 21.
- 22 Sacramentū administraturū ob hoc solum non oportet esse confessū, sed satis est vel probabiliter credere se contritū. 23.
- 24 Peccatū veniale sine mortali cōdonari veri⁹. n. 28. licet cōtrariū credere (vtili⁹. n. 29)
- 25 Priori sublato posterius tollitur.
- 26 Qualitas sine subiecto non est.
- 27 Peccatum veniale vnum sine altero sine gratiæ infusione, sine peccato originali condonatur.

In hac tertia parte sic fingi potest casus: visū est in principio confessarium debere esse sacerdotē & ita habentē potestātē ligandi & soluendi a CHRISTO cum ordine susceptā, item scientē soluere & ligare, id est, habentē scientiā, q̄ docet quomō qui cōfessus est ligādus & soluēdus est. In. §. Laboret visum est confessariū præter prædicta debere esse talē, vt non sit ab ecclesiæ vnitate diuisus. quæritur nūc, an debeat esse talis, qui sine vllo sit crimine, respondet autor talem debere esse.

Ex hoc. §. colligitur primo f eum, qui aliena iudicaturus est crimina, immunē esse debere a crimine. Facit illud Catonis: Turpe est doctōri, cū culpa redarguit ipsum. ad quod alludit. l. 2. §. Seruius. ff. de origine iuris. Facit illud Lucæ sexto. Quid vides festucā in oculo alieno, trabē autē in tuo nō consideras? & illud, quod ibidem est: Hypocrita, eiice primū trabē de oculo tuo, & tūc prospicies, vt educas festucā de oculo alieno. Facit illd:

- Loripidē rect⁹ derideat A Ethiope albus. & illud glossæ. l. Quoniam. C. de heret. Nil Iudæ? Iudæo, nil Catelina Cethego. Deniq; c. Qui sine peccato est. 3. q. 7. & c. sequē. quod incipit: Iudicet ille de alteri⁹ errore, qui non habet in se ipso, qd cōdēnet. & in. c. Infames. versic. fin. habet illud Psalmi 49. Peccatori autē dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas? Facit, q̄ minister sacramenti sciens se constitutū in mortali peccato mortaliter peccat administrando sacramentū. c. Omnia. 1. q. 1. tradit Thomas. 3. part. q. 64 art. 6. Facit q̄ ibi concludit alter Thomas, nimirū, qui cōcionatur in mortali existēs peccato, peccare. Quod ipsum latius affirmavit secunda Scdæ q. 187. art. 1. quamuis in quolibeto de vsu spiritaliū addubitauerit. Facit illa, quæ olim non parū me terruit Adriani sententia in. 8. quolib. in prima questione sine argumētis. Qui ait eū, qui dicit, pronūciat recitatue preces horarias, quas iure pronuciare tenetur, sciens se mortali obnoxiiū peccato peccare mortaliter. qd ante illū asseruit Thomas in Quarto, d. 5. & dist. 19, art. 1. q. 2. & d. 24. Facit & illud Ecclesiastici, 34. Ab imūdo quis mūdabit? Contra tamen hanc cōclusionē facit. c. Intra catholicā. 1. q. 1. quod habet in sacramentis nihil a bono maius, nihil a malo minus perfici sacerdote. Facit. c. Si iustus. ead. caus. & quæst. in illis verbis: Per malum ministrū nō contaminatur donū CHRISTI. Quia per illum purus fluuius trāsit & venit ad fertilem terram, sicut per lapideos canales trāsit aqua in areolas. Bonus text. in. c. Dedit. eadē caus. & quæst. Dedit (inquit) ibi Augustin⁹) 3. F baptismū Iudas & post nō est baptizatus, dedit baptismū Iohānes & postea iterū baptizatus est. Non Iudam Iohanni, sed baptismū CHRISTI etiam per Iudæ manus datū baptismō Iohannis recte præponimus. Facit & c. Si celebrat. de cleric. excōmu. ministr. Iuuant & quæ in. §. præcedenti allegauimus ad probādū his, qui ab ecclesia essent aliquo modo præcisi, fieri posse confessionem sacramentalem.
3. Quo hæc omnia concilientur dicendū primo sc̄rimen, vt plurimū, confessionarij non efficere, quominus confessio illi facta & absolutio ab eo lata teneat. Quod probant posteriore loco adducta & ea, q̄ latius allegata fuerūt in. §. 1. supra eo. cap. nisi in casibus ibi relatis. Dicendū deinde neq; peccare pœnitētē, qui ei confiteret̄ & ab eo absolutionē acciperet per eadē ipsa prædicta et per id, quod ait Thomas tertia parte. q. 64. art. 6. Ad secundū. l. licite accipi a peccatore sacramēta. 4. Quoniā (inquit) ille, qui ad sacramentū accedit, suscipit sacramenta a ministro ecclesiæ, nō inquantū est talis p̄sona, sed inquantū est minister ecclesiæ: & ideo, q̄ diu ab ecclesia toleratur in ministerio, ille, qui ab eo suscipit sacramentū, nō cōmunicat peccato eius, sed cōmunicat ecclesiæ, quæ eum, tanquā ministrum exhibet. Si vero ab ecclesia non toleretur, puta, cum degradatur, vel excōmunicatur, vel suspendit̄, peccat, qui ab eo accipit sacramētū, quia cōmunicat peccato ipsius. Quod est in-

est intelligendū de tali excōmunicato & suspenso, de quo supra. in §. Laboret. eadē. dist. sumus loquuti.

Tertio dicendū regulariter nō licere inducere aliquē peccatorē, quo sacramenta conferat. Quia, qui causam peccandi dat, peccare videtur. c. fin. de iniuriis, & non solum, qui faciunt, sed & qui consentiūt, digni sunt morte. c. 1. ad Romanos. c. 1. de off. deleg. c. Notum. 2. q. 1. f. In duobus tamen casibus licet inducere indignum ministrum ad exhibendū sacramentum secundum alterū Thomā in illo art. 6. Primus est, quando ad id minister tenetur. Quia nemo peccat petendo actum sibi debitū a suo debitore. c. Intelleximus. de iudici. c. Si vere. de sentēt. excōic. Et hac ratiōe excusantur, qui a suo pastore habente concubinā sacramenta petunt: si modo nō vsque adeo notorie teneat, vt nulla tergiuersatione celari queat iuxta, q̄ supra latius. in §. precedenti tractauimus. Secundus est, quādo subest articulus necessitatis ex parte petentis, quia eget illo & minister est paratus ministrare sacramētū. Eadem siquidem ratiōe, qua licitū est indigēti petere mutuū ab vsurario, licitū quoq; est indigēti petere sacramētū ab indigno parato ad ministrandū. Faciūt, quæ habent in. c. In ciuitate. de vsur. vbi. Innoc. Cardi. Pan. & Rauē. cōcludunt eū, qui vsuras accipit ab eo, qui parato erat animo ad mutuādū sub illis, non peccare. Facit, quod Thomas ait secunda Secundæ. q. 78. art. 4. f. s. vti peccato alterius ad bonum licitū esse, quia & Deus vtitur omnibus peccatis ad aliquod bonū. Ex quolibet enim malo elicit aliquod bonū, vt dicit in encihridio Augustini, qui Publicolæ querēti, an liceret vti iuramēto eius, qui per falsos Deos iurat, in quo manifeste peccat eis diuinam reuerentiā adhibens, respondit in. c. Mouet. 22. q. 1. eū, qui vtitur fide illius, qui falsos Deos iurat, non ad malū, sed ad bonū, non peccato illius se sociare, qui per demonia iurauit, sed pacto eius bono, quo fidem seruauit. Facit, quod ibi alter Thomas annotauit, nempe, licere alterius peccato vti ad bonū necessariū, vel vtile: imo neq; mortale peccatū esse, si quis vtatur alterius peccato ad bonū delectabile, si modo illud veniale tantum peccatum fieret.

Ex quo infertur eū peccare, qui sacramētū peteret, vel missam ab eo, quē scit in mortali peccato existere, & non esse paratum id facere.

Quarto dico sacerdotē tamen, qui sacramentum ministrat in mortali peccato, peccare mortaliter. Quod probat textus noster, & q̄ multa pro ipsius corroboratione fuere adducta. quod ipsum annotauit & gl. nostra in verbo: iudicandus.

Est autem vir apprime doctus, qui pro contraria, in quā inclinatur, parte considerabat primo, q̄ huiusmodi sacerdos & ecclesiæ minister nulli nocet imo adeo bonum sacramētū ministrat, q̄ sanctus. c. Intra catholicā. 1. q. 1. Secundo, q̄ non seruare illa, quæ spectant ad decentiam tantū, & non ad

necessi-

necessitatem, nō est mortale. c. Magnæ. de voto. & sentit gl. putata sing. ibi a Panor. in Cle. 1. verb. canonicas. de celebr. miss. Tertio, q̄ talis minister ad ministrandū sacramentū teneretur confiteri. quoniā secundū nos debet esse in gratia. At id non constat probabiliter, si non pramittatur cōfessio. Quarto, q̄ sequeretur ex nostra opinione sacerdotē dicendo missam in mortali duplex peccatū peccare: alterū sacramentū conficiendo, alterū illud sumendo. Quinto, q̄ sequeretur contrahentes matrimoniū peccare mortaliter, cum non sit alius minister deputatus ad illud sacramētum. Sexto, q̄ nusq̄ videatur inueniri præceptū, quod talis minister taliter administrando transgrediatur. Quoniā & si prohibitiones in sacris inueniant, nō videtur præceptum inducere, sed consiliū & quandā decentiam.

Equidem vellē hanc sentētiam esse veram, eam tamē ipse affirmare nō ausim propter prædicta. quæ tametsi vrgere videantur, cōcludunt tamen minime. Ad primū enim responderi potest cōcedendo eiusmodi ministrū nemini efficaciter nocere. At non sequitur: nemini efficaciter nocet, ergo nō peccat mortaliter. quia satis est eum, quoad se attinet, nocere sacramēto cui facit irreuerentiā, nocet & ecclesiæ ac Deo, quatenus irreuerentiā facit grandē agens ipsorū ministrū indignus, qui talē agat. Qm̄ vt vterq̄ Tho. in illo art. 6. declarat, actō sacralis pōt sumi dupliciter: vel scđz rationē opis operati, & sic non exigit bonitatē, vel malitiā ministri, nisi secundū quandā decētā, & propterea siue bonus, siue malus sit minister, sacramētū verū & efficax est. Vel secundū rationē operis operantis, & sic exigit necessario bonitatē in ministro ad hoc, vt recta sit. Et ratio est, quā assignat Aquinas in eo. art. versicul. Ad primū. s. q̄ sacramēta nō sunt vt aliarū virtutū, opera, sed in seipsis sanctificationē quandā habent per mysticā consecrationem. Et ideo præexigitur in ministro sanctitas iustitiæ, vt cōgruat suo ministerio. Quare incongrue agit & peccat, si in peccato existens ad tale ministerium accedat.

Ad tertium negatur illatio, quia sine actuali confessione potest quis probabiliter putare se in gratiæ statu argumēto. c. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meā & tu remisisti impietatē peccati mei. supra dist. 1. cum his, q̄ latius ibi. & in. c. Magna. & in sūma eiusdē dist. diximus.

Ad quartum concedo illationem.

Ad quintum etiam cōcedo illationem, quam supra quoq̄ in sūma dist. quintæ tenuimus.

Ad sextum respondeo non esse præceptū speciatim super hoc & expresse datum, esse tamē generatim & implicite viua ratiōe a sacris autorib⁹ collectū, vt videre est in hoc text. & apud Dionysium in duobus locis citatum per Thomā in illo art. 6.

Ex quibus infertur ad illam quæstionem **F**an vtēs spūalibus in peccato mortali

ale in summa
 mortali mortaliter peccet. Et pro parte affirmatiua videtur hic text. cum
 gl. Faciunt, quæ pro ipsius corroboratione adducta fuerunt: præsertim illud
 Adriani cui Thomam multis in locis consentire addidimus. Facit etiam, qd,
 cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora
 prouocatur. c. Hinc enim. 49. d. &. 3. q. 7. c. In grauibus. At qui huiusmodi
 spiritualibus vtitur & orat Deum, intercedit. Ergo ad deteriora ipsum pro
 uocat. et ita facit actum omnino contrarium ei, quem ipsum facere oportebat:
 nempe diuinam placare iram & populo, pro quo intercedit & cuius est legatus,
 veniam impetrare. c. Ipsi sacerdotes. coniuncta gl. 1. q. 1. &. c. Sacerdotes. 2.
 q. 7. Facit. qd, qui bene docet & male viuit, Deum, quomodo ipsum condennare
 debeat, instruit. c. Multi. 70. d. Facit qd, in specie ait Thomas in Quarto. d.
 5. &. 19. &. 24. f. eum, qui peccato mortali maculatus, aut corrigit alium ex offi
 cio, aut facit aliquid aliud, quod sui muneris, siue officii spiritualis sit, mor
 taliter peccare. Facit & illud Psal. 49. Peccatori autem dixit Deus: Quare
 tu enarras iustitias meas & assumis testamentum meum per ostium? Vbi
 Cassiodorus ait: Hic interdicitur peccatoribus, ne se immisceant sermoni
 bus diuinis. Facit & illud Ecclesiast. 15. Non est speciosa laus in ore pecca
 toris. & ad Romanos. 2. Inexcusabilis es homo omnis, qui iudicas. Quia,
 in quo alium iudicas, te ipsum condennas. Et Isidorus de summo bono: Non
 debet aliorum vitia corrigere, qui vitiis est subiectus. Facit & illud Augu
 stini in sermone de verbis Domini in monte: Accusare vitia aliorum officium
 est bonorum & beniuolorum. quod cum mali faciunt, alienas partes agunt
 Per quæ omnia videntur peccatores siue Deum laudent, siue alios doceant,
 siue corrigant & iudicent, peccare. Quod fuit propositum.

Contrarium autem videtur dicendum: primo, qd, si hoc esset verum, se
 queretur, qd, episcopus, vel alius prælatus, siue simplex clericus mortaliter
 peccaret, quoties existens in mortali peccato, vel sententiam diceret, vel de
 cimas peteret, vel iuberet alicui, vt ecclesiam quampiam visitaret, quoties ite
 vel psalleret in choro, vel preces horarias pronunciaret: et denique, quoties
 quisq, quod sui muneris esset, ageret. Quod durum valde videtur & absolum
 Secundo, qd, idem Thomas habet secunda Secunda. q. 33. art. 5. peccatorem
 prælatum iuste posse alium cum humilitate corrigere. Et in eadem secunda
 Secunda. q. 60. art. 2. concludit prælatum, quando non est in peccato publico
 & ita, quando ex suo iudicio non sequitur scandalum, posse iuste cum humi
 litate iudicare. Et in tertia parte. q. 64. art. 6. concludit duo esse necessaria: 13
 vt minister ecclesie vtens spiritualibus dicatur ob hoc solum peccare: alte
 rum, qd, id faciat tanquam ecclesie minister, alterum qd, actus, quem agit ad conse
 crationem pertineat. Ad consecrationem autem pauca pertinere videntur res
 pectu eorum multorum, quæ ad iurisdictionem & alia innumera spectant. c.
 Transmissam. cum gl. de electio. Ea enim vir ille doctissimus ad consecra
 tionem

tionem pertinere arbitratus videtur, quæ alicui ordinum peculiariter sunt deputata iuxta illud singul. Innoc. in. c. fin. de excess. prælato. nempe, nõ incurrere quæ irregularitatē per exercitiū actorum spiritaliū tempore interdicti, nisi quādo aliquid alicui ordini peculiariter deputatū exercetur. Non obstant, quæ pro altera parte allata: sunt nõ primū .s. textus noster cū gl. quia loquitur de administratiōe eorū, quæ in se sancta & cōsecrata sunt & quorum administratio ratione consecrationis conuenit administranti.

Non obstant illa dicta Thomæ in Quarto. .s. d. 5. d. 19. & d. 24. quorum solo tertio motus fuit Adrianus in illo quolib. Quoniam temperata sunt per ipsūmet Thomā in tribus locis suæ Sūmæ, quæ posterior & resolutior ipsius est doctrina. .s. secūda Secundæ. q. 33. art. 5. & q. 60. art. 2. & tertia parte q. 64. art. 6. vbi declarat hoc alter Thomas. & etiam in illo artic. 5. satis idē innuit, & paulo latius in quæstione de vsu spūalium. 2. tomo folio. 93. & in secūda Secundæ. q. 187. art. 1.

Non obstant omnia alia: quia non probāt peccatorē ob id solū peccare, q̄ exercet spiritalia, sed, quia exercet illa cum scandalo, vel cū superbia, vel contēptu, cum quibus etiam si alia opera bona efficeret, peccaret. Vnde si cum humilitate, siue modestia id faciat, non peccabit, nisi virtute cōsecrationis id agat.

14 Ex quibus infertur primo ꝑ peccare, qui prædicat in peccato mortali. quoniam prædicandi actus, quamuis lege diuina non sit alicui ordini deputatus, est tamen lege canonica nempe diaconatus. c. Cleros. 21. dist. & c. Perlectis. 25. d. tradit Thom. a Vio in illa. q. 187. & illa. q. 64. art. 6.

15 Secundo infertur ꝑ eum, qui tanq̄ subdiaconus apparatu subdiaconali epistolam cantat, peccare mortaliter, si hoc in peccato egerit mortali: secus autem si in choro tanq̄ quilibet laicus illam cantet.

16 Tertio infertur ꝑ sacerdotē peccatorē non peccare quando preces horarias, vel simpliciter pronunciat, vel in choro cantat. Quia is actus neq̄ est vlli ordini peculiaris, neq̄ peculiariter deputatus. ꝑ Si autē aquā, vt sacerdos, benedicat, peccat. Quia is actus ordini est sacerdotali deputat⁹. Facit pro corollario, q̄ priorem actū faciens tempore interdicti non incurreret irregularitatē, posteriorem vero faciēs incurreret secundū Innoc. in illo. c. fin. de excessibus prælat.

Infertur & quarto peccatorē sacerdotē, qui tanq̄ sacerdos baptizat peccare: qui vero simpliciter, tanq̄ quiuis laicus, in necessitate nõ peccare.

AND

IN GLOSSAM VERBO IUDICIIBVS.

GLOSSA hæc duas partes habet: posterior ibi: Quid ergo? Ex priori parte gl. collige confessariū omnē, qui in mortali peccato existens confitentē

fitentē absoluit, mortaliter peccare. Et quia id non alia ratione contingit, nisi, quia sacramentū administrat, ex ea elicitur alia generalior, videlicet, **F** omnē peccatorē in peccato existentē mortali mortaliter peccare, si quod administrat sacramētū. Quod late probatū & disputatū est super text. sup quo con- 20
clusum fuit idem esse dicēdū etiam de omni ecclesiæ ministro, qui gratione ordinis, vel consecrationis suæ aliquem actū ordini, vel cōsecratiōi alicui peculiariter deputatum agit. Omnibustamē super text. scriptis addendum est **F** prædicta in eo peccatore procedere, qui nouit, aut credit se in 21
peccato manere mortali. Nam, qui se probabiliter cōtritū esse putat, etiā si coram Deo reus sit mortis spiritalis, tamen neq; administrādo peccat: sicut neq; peccaret suscipiendo & missando per text. a contrario sensu in. c. Quotidie. de cōsecr. d. 2. & tenēt omnes in Quarto. d. 9. præserti Palu. q. 2.

Ex posteriore autem glossæ parte colligitur remedium, quo subito se minister paret ad ministranda sacramēta **F** .s. vt satagat peccatorū suorū cōtritionem habere **F** Nam, quis ad suscipiendū sacramenta frequenter oporteat quem esse vere cū effectu cōfessum, vt dictū fuit in sūma dist. quintæ: nō tamen inuenio casum vllū, in quo ministrū sacramenti oporteat esse cōfessum actu ob id solū, q; ministrat illud. Non dixi ociose ob id solū. & c. 22
Nam qui ordine insignitur presbyterii, & qui etiam intermissandū alium cōmunionem impartit, oportet esse cōfessum. Non quidem quia ministrat, sed quia missat & consequenter sacramentū tenetur suscipere, c. Comperimus. de consecrat. d. 2. 23
24

**IN GL. SVPER VERBIS SEMPER
REMITTEBANTVR.**

Hac gl. colligo **F** veniale sine mortali peccato nō condonari **F** gl. est huic similis in proœmio Sexti verbo benedictionē. Pro quibus facit primo illud Matthæi. s. Amen dico tibi nō exhibis inde. s. ex carcere, in quē couicitur homo pro peccato mortali, donec reddas nouissimū quadratē. per quem significatur veniale peccatū. Secūdo facit, q; nulla culpa condonatur, nisi per gratiæ virtutem. Quia secundū Apostolum ad Rom. 4. Ad gratiam Dei pertinet, q; Deus alicui nō imputat peccatū. quod gl. ibi exponit de veniali. At, qui mortali est infectus, gratiæ nitore caret. 2. q. 1. c. Cum renunciatur. A prior text. in c. Si eum. col. 2. dist. 2. & c. Omnis. supra. d. 1. **F** Et, quia sublato fundamen- 26
to & priori tollitur superædificatū & posterius gl. singul. illo verb. benedictionem in proœmio Sexti. Facit tertio q; veniale peccatum per charitatis feruorem tollitur secundū omnes. Feruor autē charitatis sine charitate nō pōt haberi argu. l. Si seruū. §. 1. ff. de actio. empt. & l. Eius. ff. si cert. pet.

Facit

26. Facit. c. 2. de cognat. spirit. lib. 6. quæ probant^r qualitatem sine subiecto esse non posse. Quarto facit, q^d pœna, nisi Deo grata sit & accepta, nō satisfacit illi argu. l. Inuito. ff. de regul. iur. & l. Hoc iure. §. Nō potest. ff. de donatio. & c. Gestā. 74. distinct. At pœna pro veniali assumpta ab existente in mortali nō potest gratior esse Deo, quam ipse, qui patitur illi exosus. Quinto facit, q^d veniale mentem, veluti quædam nubes, obscurat. At obscuritas non tollitur, nisi luce adueniente: ergo nec veniale sine gratiæ nitore. Hanc partem asserit vterq^{ue} Thomas tertia parte. q. 87. art. 4. & Richardus a. S. Victore in quodā libello super hoc cōposito. & Palu. post Thomā in Quarto. d. 16. q. 1.
- Contra tamen hanc conclusionem facit primo hic textus ibi: Nā venialia remittebantur per ceremonias, qui tamē præsupponit eos, cū illa venialia remittebantur eis, in mortali manere. facit. gl. c. 8. Iohānis, vnde verba hæc
27. fuere desumpta^r Secundo facit, q^d vnū veniale sine alio remittit^r secundū omnes. Tertio q^d venialia sine noua gratiæ infusione omniū consensu condonantur. quod asserit etiam Thomas in illa. q. 87. art. 4. Facit, q^d pœna veniali debita temporaria est, sicut & pœna mortali iā condonato præscripta: sed super principio huius cap. tenuimus per pœnitentiā in mortali actā nō solum præcepto confessarii fieri satis, sed etiam pœnā temporariā debitā peccato condonato tolli. Quinto, q^d veniale a puero nondū baptizato admissum, si moriatur ille, anteq^{uam} baptizetur & mortaliter peccet, nō castigabitur pœna ppetua inferni secundū omnes. Imo secundū Paludanū ipsum potest in hoc sæculo absq^{ue} originali remitti. Postremo faciunt iura citata p gl. illam sing. in proœmio. Sexti in verb. benedictionē, quæ probare videntur sex modis remitti peccata venialia. In quibus tamen nihil de simul delendo peccato mortali habetur. Hanc partem etiam multi tenent, quāuis pauciores: q^{uam} alteram, quæ cōmunis est. et in his sunt Parisienses in Quarto d. 22. q. 1. & Vendelin⁹. d. 46. sub litera .h. col. 3. f. q^{uod} illo noīe mihi magis arridet, quod diuinā exaltat misericordiā, quodq^{ue} sciā diuinitatis naturā dementē esse, piā magisq^{ue} ad parcendū, quam ad vlciscēdū pronā. c. Quia diuinitatis, supra dist. 1. Et quia miserationes eius super omnia ipsius sunt opera, vt habetur Psal. 144. Et misericordia superexaltat iudiciū. Iacobi. 2. Et quicumq^{ue} hanc partem tenuerit, oportebit ipsum consequēter secundo tenere tēporariā pœnam peccato condonato debitā deleri per satisfactiōnē in mortali factā. & tertio veniale sine mortali tam in hoc sæculo, quā in inferno condonari. Eos autē, qui contrariū in horum triū aliquo tenent, in
29. omnibus tribus etiam oportet tenere contra^r. Quod mihi videtur utili⁹ creditu, vt dum cogitauerimus nullo modo venialia cōdonari, nisi omnia mortalia quoq^{ue} cōdonentur: dū cogitauerimus venialiū pœnā illi, qui Deo inimicus moritur, perpetuam futuram & æternā: dum contēplati fuerim⁹ nostras pœnitentias minores esse, imo penitus inutiles, quando eas in mortali

tali peragimus: maiore odio in mortalia peccata, in monstra veluti horre da quæda, feramur & logius ab eis, veluti a balilisci facie, fugiamus, fiatq; dominus I E S V S turrifortitudinis a facie horum inimicorum. Argumentorū solutiones, ne plus tatis in hoc morer sufficiat voce dixisse.

 Tert. §. Caveat.

Caveat spiritualis iudex, sicut non cōmiserit crimē nequitię, ita non careat munere scientie. Et potest vt sciat cognoscere, quidquid debet iudicare. Sufficiaria enim potestas hoc p̄sulat, vt q̄. cc. de pot̄ iudicare, dicitur.

 S V M M A R I A.

- 1 Confessarius doctus esto. imo & vt absolutus sit, Theologiã moralẽ, iura Pontificia & Celarea cum particularibus prouinciã suã statuti scilicet. n. 9.
- 2 Iudicaturus præcognosce, cui potestas iudicandi, ei quoq; cognoscendi esto, non contra. n. 3.
- 4 Peccat clericus, q̄ ad se pertinet, ignorãs, si potest discere, & nõ discit.
- 5 Scire melius de se parũ, quam nihil, sicut melius est parũ lucis, quam nihil. n. 6. Nam & qui nihil scit, nil dubitat nec consulit. n. 7. quãuis per accidens nonnunq̄ peius fuerit parum, q̄ nihil se re. n. 8.
- 10 Iniustitia omnis peccatũ mortale, nisi imperfectio, vel paruitas excuset.
- 11 Concionatores legum peritos facile deprimentes monentur.
- 12 Theologus non despiciat legum peritũ, a quo non parum iuuatur.
- 13 Confitens, quo doctior doctiorẽ requirat cōfessariũ: quo item purior puriorem. n. 14. quod verum est, quantũ ad ipsum confessariũ. n. 16. Quoniam hi subtiliora & obscuriora fatentur. n. 14. & 15. Quo item parochiani subtiliores sũt & subtiliora tractãt, subtilior & doctior debet esse parochus. n. 17.
- 15 Confitens, quo purior, eo exilia fatetur.
- 18 Oppidi mænibus cincti parochus qualiserit.
- 19 Confessario non sufficit ea eruditio, quæ presbytero.
- 20 Confessarius omnia scito, quæ mortalia sunt peccata & quæ venialia: saltem quæ, vt plurimũ sciuntur, & suo genere sunt talia. n. 21. scito circũstãtias necessario confitẽdas. n. 22. nec refert, in qua illa didicerit lingua. n. 23. excommunicatiões a iure latas cum aliis quinq; n. 24. irregularitates quoq; n. 25. Periculum vnum confessariorum. n. 29. Scienda hæc, sed nõ in prõptu habenda. n. 30.

- 26 Irregularitate non sublata peccatū tollitur.
 27 Thomas a Vio bis cum reuerentia relinquitur
 31 Scientia neq; eminēs, neq; mediocris, sed sufficiens omnibus sufficit.
 32 Cōfessario etiam scientia medicatiua necessaria, neq; per remissionē
 ad alium satisfacit. n. 7.

HA Ec est quarta pars huius cap. q̄ protenditur vsq; ad versiculū Diligens. cuius prima pars ponit vnum dictū, secunda illius rationem, tertia rationis illius confirmationē. secunda ibi: Oportet. tertia ibi: Iudiciaria.

- 1 Sūma huius. §. est f iudicem spiritualē confessorium doctū esse oportere. Quod probatur primo per rationem ipsius text. quoniam f eum, qui aliquid iudicaturus est, oportet prius illd̄ cognoscere. l. De qua re. ff. de iudic. Facit illud Arist. Ethic. 1. Cæcus male de colorib⁹ iudicat, quoniā illos non percipit. Facit, q; cui alicuius causæ decidendæ potestas conceditur, cognoscendi quoq; de ipsa videtur facta facultas: quāuis nō contra, cui facta est potestas cognoscēdi, censetur facta decidēdi. textus iuris optim⁹ paucis notus in extrauag. Quia quorundā Iohānis. 2 2. col. 5. de ver. sig. Cōfirmat secundo, quia etiam iudex civilis saltem experiētiā habere debet causarū. l. Certi iuris. C. de iudic. & in. c. 1. de consangu. & affinit. scribitur eum, qui de matrimonio cognoscit, canonū debere habere sciētiā. Quin & causam illiterato non esse cōmittendā dixit gl. in. c. Sciscitatus de rescript. Cōfirmat & tertio hæc conclusio per illud Oseæ. 4. Tu scientiā repulisti & ego repellā te, ne sacerdotio fungaris mihi. & habetur in. c. Nisi. de renūciati & in. c. Omnes. 38. dist. quod etiā habet omnes psallentes re promittere Deo: In iustificationibus tuis meditabor, non obliuiscar sermones tuos. Quod omnes CHRIS Tianos seruare ait esse saluberrimū: necessarium vero illos, qui ecclesiasticā sunt dignitatē adepti. Facit & c. Cum in cūctis. de electio. in princip. quod cū ætatis maturitate & morum honestate literarum quoq; requirit scientiā in cūctis ecclesiæ ministris. Cōfirmatur & quarto, q; regula est iuris lib. 6. Non est sine culpa, qui rei ad se non pertinenti immiscet. Nā & Lamec reprehendit, q; cæcus iacularet & ita iaculādo Cain occiderit. c. Illud. §. Sed obiicitur. 15. q. 1. At nō magis pertinet ad ignoratē confessionē audire peccatorum, q̄ ars iaculdi, ad cæcū. Facit & illud Persii. Lex hominum naturāq; continet hoc fas
 Ut teneat vetitos inscitia debilis actus.
 Diluis helleborum certo compescere puncto.
 Nescius examen? vetat hoc natura medendi,
 Nauim si poscat sibi peronatus arator
 Luciferi rudis, exclamet Melicerta perisse
 rontē de rebus.

Facit illud Panor. in. c. Venerabilis. de præbend. sub finem ¶ illū clericū 4
 qui suo necessaria officio nescit, peccare, si nō studeat, nisi prematur inopia
 Quin & ipsemet in. c. Extirpanda. in princip. eodē titulo ait ¶ melius esse
 nihil scire, quam parū. Quia nil sciens alios consulit, sciolus autem id de
 dignatur facere.

Quæ conclusio postrema mihi nō videtur vera. ¶ Ita enim se habet sciē 6
 tia, quoad faciendū, sicut lumen corporale, quoad ambulandū text. in. d. ex
 trauag. Quia quorūdā. col. 4. Facit illud Seruatoris Matthæi. 18. Si cæcus
 cæcū ducat, ambo in foueā cadent. At melius est lucis parum habere, q̄ ni
 hil iuxta illud eiusdem Seruatoris Iohannis. 12. Adhuc modicum lumen
 in vobis est: ambulate, dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehen
 dant. Audis enim modicū luminis fuisse tunc Apostolis & audis eo modi
 co duci potuisse: cū tamen, si nihil habuissent, ambulare nō potuissent.

Necq; obstat, q̄ qui nihil scit, consulit; & qui parū, id de 7
 dignatur facere. Nam primo nego illud nil sciētē cōsulturū. Quonia illustre est illud Ari
 stotelis: Qui nil scit, nil dubitat. At qui nil dubitat, quid te rogo consulet?
 Respondeo secūdo exiguā scientiā nō esse causam, q̄, qui habet illam, pe
 ritiores non consulat, sed superbiā mentis, in qua illa exigua scientia inue
 nitur. Vnde & magna scientia nōnunq̄ per accidēs nocet iuxta illud Ap̄lī
 1. ad Corinth. 8. Sciētia inflat. & refertur in. c. Nisi. de renūciat. ¶ In se igit̄ 8
 & simpliciter melius est scire parum, quā nil: quanq̄ forte per accidens ob
 mentis, in qua est, superbiā nocere potest.

Si quis autem me interroget: Quantū oportet scire cōfessariū? Respo
 deo primo ¶ confessariū vndecunq; absolutū oportere, q̄ totā Theologiā 9
 moralem & canonica iura simul cum ciuilibus calleat. Quinimo etiā cōsti
 tutiones synodales & leges ciuiles particulares illius, in qua confessiones
 audit, prouinciæ, vel diœcesis probe teneat.

Mirabere forsan lector me hoc dixisse, & aies, q̄ canones calleat iustū
 satis videri & facere. c. Qui episcopus. 23. d. & c. Quæ ipsius. 38. d. At quorsū
 legum sapientiā in cōfessario requirā? Quorsum? Dic mihi, quicūq; hoc 10
 miraris, nōne omnis iniustitia mortale peccatū est, nisi surreptio, vel imp
 fectio, vel paruitas excuset. quod Thomas receptus docet secūda Secūda
 q. 9. art. 4. At leges omnes, quid aliud cōtinēt, quam q̄ illud, aut illud est
 iustum in illo, aut illo casu? Quomodo ergo, qui non callet illas, consulet
 pœnitenti, quid ipsum facere oportet, si quo illorū casuū tenetur? Deinde
 quæ, te rogo, quæstiones magis confessarios & eos, qui ab illis consuluntur
 viros doctos torquent, quā illæ, quas pœnitentes mouent dicētes se habere
 scrupulum super talibus bonis, quæ sic, vel sic empta: sic, vel sic permutata:
 sic, vel sic ex testamento, vel ab intestato obueniētia tenent? Quas item
 mouent dicentes se habere litem super talibus ac talibus rebus, nec scire:

*Sed loq̄ ita ipse, non
 q̄ melius de p̄chēu
 nez de qua infra*

an cedere debeāt liti, an vero illam persequi possint. Quas item mouent: an primogenitus ex primogenio, protogenio, vel maioricatu teneatur iusto matrimonio locare sorores & fratres: an teneatur soluere, quæ debita ipsius præcessor contraxit: an teneatur conferre impensas, quas in rebus maioricatus, siue protogenii præcessor fecerat, & sexcentas alias quæstiones, quæ legū etiam & canonū doctissimos contorquent.

11 Quam nobrē demirari soleo Theologos aliquot, etiā e suggestis de sacrarum legū facultate tam fere humiliter, ne dicam probrose, pronunciare, quam de alea ludendi, seu scortandi arte. Quarum tamen singulas singulos conscientia calus decidere compertissimū est erudito, qui facultatem illam sacram ac cæteras in hoc addidit, vt licitū ab illicito, æquū ab iniquo discernat. Quod munus esse legum peritorum Iurisconsultus etiā ethnicus ait in l. 1. ff. de iustit. & iure. De iustitia enim Theologi generatim dicere sciunt, quid illa est & quotuplex, an sit virtus cardinalis, an omniū moralium potissima, in qua potentia locanda & alia id genus, quæ parū, aut nihil confessario conferūt. Quod item iniustitia sit peccatū mortale, facile diffinire norunt. At diffinire, quando in iudiciis, in contractibus, in vltimis voluntatibus, & nōnunq̄ in delictis cōmittatur iniustitia in casibus innumeris, qui præter legem naturæ occurrunt, vires Theologi excedit: nisi legum quoq̄

12 se peritum fecerit. Quæ dicta esse velim, non quo literas velim cuiquam contēni sacras, & a Theologia omniū facultatū principe lectorē dehortari. Quandoquidem palam est plurimos hortatu nostro se literis deuouisse sacris & plurimos earum partē moralem canonicæ adiunxisse sapientiæ ac legali. In hoc vero ea dixerim, vt, sicut canonum legumq̄ periti reginā hanc veluti a dextris superni regis confidentē suspicimus, adoramus ac veluti attoniti demiramur: ita quoq̄ Theologi arbitrentur non eam considere nudam, sed vestitu de aurato & circumdatam varietate. Et sapientiā canonicam & legalem adeo non renuere, vt sibi ornandæ & a frigore rerū agendarum ignorantia simul & calore scientiæ plus satis curiosæ tegendæ illam passim requirere maximeq̄ desiderare, & venerari tāquam alterū Neptunum, qui opiniones aduersas & fluctus, veluti furentes, visceraq̄ discerpentes ipsius componat mentesq̄ gloriæ appetentissimas sub pondere contineat ac sedet.

12 Secundo dico† tanta eruditione, vel tam recta vita esse posse confitentem, vt sufficiat confessario scientia tantum formæ absoluendi eū. De qua in princip. capit. egimus secundum mentem Thomæ de Vio & quorūdā aliorum. Quod & si alias mihi placuerit, nunc tamen non penitus placet.

13 † Primo enim, quo pœnitēs eruditior est, eo cōfiteatur peccata subtiliora & obscuriora, quæq̄ alii minime putāt esse peccata. & ideo, nisi confessarius sit eruditus, vix intelligit, quid est illud, cuius se confitens accusat. A deo

longe aberit ab intelligenda peccati, quod sibi aperitur, qualitate ac quãtitate. Quod mihi confitenti non semel contigisse testor, dum cogitationis peccata confiterer, dum dicerẽ: vindictã de lædẽte non sumpsi, nõ proposui sumere, appetitã, quã sensualitas propinabat, nõ consensu: sed illud nõ ea vi, quã me, quã professionem meã decebat, repuli. Dũ item confiterer: missam tali die festo audiui, neq; me nõ auditurũ proposui, sed neq; tandiu mane literis incubui, vt me periculo eã nõ audiẽdi exposuerim. At dũ illam in vna ecclesia non inueni, constitui mecũ ad aliã nõ ire, ad quã si non iuissem, nõ audiuissem. Sed quia tardius, quã par erat illuc iui, imo & putas me non inuenturũ, non adire decreui. Ideo confiteor me peccasse. Fuit enim confessarius, qui mihi hæc & id genus alia cõfidenti respõderit: Nos eiusmodi peccata fugiunt, neq; horũ vlla ex parte mordet conscientia. Secundo facit, quia, quo quisq; a peccato est purior, eo exiliora confitetur. & 15 ita ei, qui ipsum audit, intellectus subtilior videtur necessarius, quam alii. Nã & me audientẽ purã vitã hominũ confessiones non parua tenuit dubitatio nescientẽ, an mortale esset, quod fatebãtur, an vero veniale, quo illos ab eo tanq̃ a mortali, vel tanq̃ a veniali dehortarer. Quare videtur mihi salua, quã verior fuerit sententia, & optimorũ doctissimorũq; confessariis 16 aliquot de respectibus sufficere minorẽ doctrinã, aliquo tñ respectu maiorẽ esse necessariã. Et, quoad confitentẽ quidẽ, minor in confessario sciẽtia sufficit: quoad vero ipsum cõfessariũ, quo recte suo munere fũgat, maior videtur necessaria, nisi confitentis illũ scia iuuerit. qđ tñ frequẽter fit.

Tertio dico, nõ tanta eruditione debere esse confessariũ vnus loci, q̃n 17 ta alterius. Confessariũ enim illius oppidi cuius parochiani subtiliore sunt ingenio, vel portũ maris, vel curiã regiã, vel maritima loca, vel emporium aliquod inhabitãt, vel contractus subtiliores conficere sunt soliti, maiore indiget & prudentia & doctrina. Facit. c. Oportet. 3. q. 1. & quod in cõcilio Basilãensi sessio. 3. sub titul. Sequuntur qualificatiões. statutũ sanctissime fuit, nempe, in oppidis muro cinctis non esse cõmittendã animarum 18 curã eis, qui nõ studuisent tres annos Theologiã, vel alteri iuri, vel artiũ nõ essent magistri.

Quarto dico, eandẽ eruditionẽ, quã sufficit, vt quis fiat presbyter, nõ 19 sufficere, vt ei animarũ cura permittatur. Quo enim idoneus sit presbyter sufficere videtur, qđ cantare sciat, legere ac cõstruere verba illius idiomatis in quo est missaturus iuxta gl. 1. receptã Clem. 1. de concess. præbend. Imo & duo posteriora. s. legere & cõstruere videntur sufficere secundũ Domi. in. c. Si pauper. de præbend. lib. 6. At eũ, qui iustã de animabus curã habiturus est, oportet earũ scire regimen. quod artẽ artiũ esse diffinit doctissimus ille Innocentius. 3. in. c. Cum sit. de atãt. & quali. Hinc illud Imolẽs. quod refert Domini. c. Ei, cui. col. 3. de præbend. lib. 6. potest esse quis

bonus sacerdos, qui tamen non erit ad curam aptus. quibus ibi consentit etiam Perusinus. Quae conclusio utinam quotidie predicaretur iis, qui per vicarios suis parochialibus sacerdotibus inseruiunt, quotidie (inquam) predicaretur & inculcicaretur. Eius enim ignorantia in causa est, ut fere omnes sine ullo alio delectu cuiuslibet, quolibet ignoranti, modo presbyter sit, animarum sibi commissarum vicariatum concedant, neque requirant: vter doctior sit, sed vter minore mercede inseruiat. Quo fit, ut aliquando miselli vicarii pro dimidio inseruiant oblationum. O parochorum avaritiam. O commendatorum, praesertim coniugatorum, incogitantiam. Podus diei ac aestus vicarij portat: vos vero nec digito illa tangitis. Vobis mille pauca videntur, & vicario decem inuidetis.

Quinto dico quemvis confessarium, qui audiendis generatim confessio-
 20 nibus praeficitur oportere quod habeat scientiam iudicativam. Et ita scire primum, quae hominum acta peccata sunt & quae non: quae item peccata mortalia & quae venialia, & quando in aliquo fuerit dubitatio, sciat dubitare, quo peritiores consulat secundum Thomam in Quarto. d. 17. in expositione literae. Pro quo facit. c. Ois. de poenitentia vers. Sacerdos autem sit discretus & cautus, ut more periti medici superinfundat vinum & oleum vulneribus sauciati diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati, quibus prudenter intelligat quale debeat ei praebere consilium & cuiusmodi remedium adhibere diuersis experimentis utendo ad seruandum aegrotum. Haec ibi. Conclusio tamen haec
 21 quinta intelligenda est de his, quae ut plurimum sciuntur esse peccata & ex genere suo esse mortalia, vel venialia, ut declarat Antoninus. 3. parte titulo 17. c. 16. §. 1. Pro quo facit, quod alioqui rarissimus reperitur, qui confessarius idoneus sit.

22 Secundo scire debet circumstantias peccatoris & peccati: eas (inquam,) quae necessario sunt aperiendae. de quibus in. c. 1. supra. d. proxima in principio
 23 dictum est. Non refert autem: an illa Graecae nouerit, an Latine, an Lusitane, Castellane, an Gallice, praxi, an theoria, modo nouerit. argu. l. 1. §. fin. ff. verb. cum ei annotatis.

Ex quo infertur primo cum Caietano necessarium esse confessario cogno-
 24 scere primum: an peccator sit excommunicatus, deinde: an teneatur ad restitutionem, tertio: an sit in damnationis statu, puta in voluntate perseuerandi in peccato mortali & quidquid aliud simile his inuenias. quarto, an peccatum habeat reseruatum. quinto, an sit, quoad hoc, tibi subditus.

25 Secundo ex his infero necessariam item esse illi, qui clericos audit, scientiam casuum, in quibus iure inducitur irregularitas. Quanquam Thomas a Vio in illo verbo contra sentit eo motus, quod irregularis a peccato absolui potest non delecta irregularitate. Cuius consentio in hoc posteriore dicto. Quauis extrau. inter cunctas de priuilegijs. contrarium determinasset. & contrarium sensisset Calderi. consil. 19. de regulari. & Card. in Cle. 1. de priuilegijs. q. 37. Veri tamen puto, quod

quod ait Thomas a Vio. s. peccatū sine irregularitate tolli posse. Quod recentiores quidā alii asserunt, & ante illos etiam Cardi. in Cle. Dudū. de sepultur. q. 8. affirmavit. Et probatur, quia sacerdos simplex absoluitur ab homicidio iure cōmuni solo attentō. c. Deus, qui. de pœnit. & remiss. Nō tamen ab irregularitate, q̄ solus Papa tollit. c. 1. de re iudic. lib. 6. ¶ In priori vero dicto. s. confessario non esse necessariā scientiā casuū, in quibus irregularitas contrahitur, non illi omnino assentior. Arbitror enim, saltē illū confessariū, q̄ clericos frequēter audit, debere id scire, vel saltē de illo scire dubitare, quo doctiores consulat. Quoniam muneris confessarii non solū est peccatorē absoluerē, sed etiam illi, a quibus debeat abstinere, consulere per principiū & finē hui⁹ cap. & per versic. Sacerdos. illi⁹. c. Ois. de pœnit. Si ergo clericus casum, per quem est factus irregularis, confiteatur mihi: quomodo consulā, ne amplius celebret, vel ne suis ordinib⁹ aliis vtatur, donec ab illa irregularitate liberetur? Quomodo item consulā. vt, quod beneficiū irregularis quæsiuit, relinquat: si nesciero, quibus casibus quis fit irregularis? Quomodo item eū monebo, vt peritiores cōsulat, vel ipse cōsulā, si de casu illo nescio saltē dubitare? Præterea ipsemet Thomas a Vio habet necessariū esse confessario scire: nū confitens in dānationis statu maneat. Ergo tenetur quoq; scire, an præbyter ipsi confessus sit irregularis, præsertim si beneficiū habet in irregularitate quæsitū. Cum enim habeat voluntatē celebrandi & retinendi beneficiū illud, in statu malo perseuerat arg. c. Sape. de restitut. spoliat. c. Sicut tuis. de Simonia. regula Peccatū de regulis iur. lib. 6. & c. Pœnitētia. 1. & 2. supra dist. 3. Quo fit, vt nō semel indoluerim aureæ illi ipsius sūmæ non addidisse Thomā irregularitatis incurrendæ casus.

Tertio infero prædictorū sex, cum talia sint, quibus ignoratis oportet ignorare quoq; illa, que necessario sunt faciēda, vel de necessitate præcepti, vel necessitate sacramenti per ea, quæ supradicta sunt in princip. hui⁹ cap. tria quidē prima & sextū omnibus confessariis, etiā summis esse necessaria: Quartū vero, videlicet, casuum reseruatorū cognitio non ei, qui pōt ab omnibus reseruatīs absoluerē: neq; quintū ei, qui vniuersalis est totius mundi confessarius: quales rari sunt.

Quarto infertur eū, qui tertū & quartū nescit & alias est idoneus, anteq̄ audiat pœnitentē debere illi prædicere, vt doctiores cōsulat, an in aliq̄ incidit ex cōmunicatōne & vt quærat ipsū & faciat copiā casuū in ea dicecēsi reseruatorū secundū Thomā a Vio. Quod tamen parū placet primo, q̄ hoc raro, vel nusq̄ fit. Secundo, q̄ non videtur sufficere id confessario, præsertim illi, qui toti vni parochiæ se præfici passus est. Primo, q̄ hoc esset cogere parochianū ad sua peccata bis confitendū, saltē indirecte: semel quidē erudito illi, quē est consulturus, deinde parochus huic ignaro, a quo

est absoluendus. Quomodo enim eruditus sciat, an pœnitēs sit excōicat⁹, nisi omnia illi peccata, saltem exteriora narrentur? Secūdo, q̄ per hanc diligentia confessario nō satis fidei fiat: nisi etiā fides fiat omnia illi erudito, qui dicit confitentē non esse excōmunicatū, aperta fuisse. quod nullatenus arbitrator faciendū. Tertio, q̄ hoc esset dare ansam, quo illius cōfessuri occulta crimina palā fierent. Quarto, q̄ hac molestia multi a confitēdo retraherentur, Quare f̄ salua, quæ viro illi summo debetur reuerentia, nulli est consulenda hæc diligentia.

29 Quinto infertur eum, qui hac diligentia non facta & sine hac excōmunicationū scientia confessiones audit, mortaliter peccare, nisi per accidens excusetur: puta, quia pœnitens supplet sciētia. Quia. s. est vir doctus & novit prædicta, aut quia tali est aīæ puritate, vt præsumatur ab huiusmodi laqueis liber. Facit quia exponēs se periculo peccādi mortaliter, peccat mortaliter iuxta illud Ecclesiast. 3. Qui amat periculū, peribit in illo. et latius trado in. c. 3. infra. d. 7. At, qui sine huiusmodi scientia confessiones audit, periculo se male absoluendi probabili obiicit, vt palam est.

30 Hæc autē scientia non est ita exigenda f̄, vt omnia peccata & excōmunicationes & circūstantias in prōptu habeat cōfessarius: sed satis fuerit, q̄ audiendo cōfessionē sciat dubitare de excōicatione, de reservatione, de statu restitutione, & q̄ habito consilio, vel recurſu ad libros sciat recte iudicare.

31 Facit, q̄ f̄ innocētius receptus in. c. Cum in cunctis. de electio. ait eminentē scientia, quæ sine studio in prōptu cōclusiones omnes soluit, nō esse necessariā, imo neq; illam, q̄ mediocris dicitur, per quā in prōptu cōclusiones difficiles soluuntur: sed satis esse habere sufficientē, per quam cū studio & librorum reuolutione conclusiones ad suū pertinentes, officiū explicare valeat: Addo, quoad p̄positū, vel per quā peritorū (quos mediocri facilitate inuenire pōt) cōsilio adiutus idē efficere queat. Hacten⁹ de priori sciētia.

32 Septimo dico f̄ ultra prædictā scientia iudicatiuā necessariā esse cōfessario scientia medicā, qua. s. ægrotanti animæ medeatur. Facit. §. Cognitis infra ead. dist. textus nimirū iuris optim⁹ in. c. Oīs. §. Sacerdos. de pœnit. & remiss. Hæc autē sciētia talis saltē esse debet scd; mētē vulgaris sētētiæ q̄ Tho. a Vio colligit, vt sciat oleo diuinæ misericordiæ, v̄ vino diuinæ iustitiæ ipœnitētē emollire, despantē erigere, pusillanimē cōfortare, vt habet. §. Cognitis. infra eo cap. aut saltē ad melliorē cōfessariū mittere. Et ita vel p̄ se vel p̄ aliū medicamēta illi ad tantā duritiā emolliēdā necessaria opponere

33 f̄ Quāq; qd̄ de alio ait Tho. a Vio, & de remissione ad aliū nō facile mihi videt̄ affirmādū arg. c. Qualis. & c. licet. 8. q. 1. Et qd̄ pastor nō videat̄ suum munerem facere satis, si ouē a se pascēdā alteri remittat. Nemo enī creditor nolenti alium debitorem delegare potest & se liberare. l. Si stichum. §. fin. ff. de nouat. & deleg. Præserti, vbi hoīs industria electa est. l. Inter artifices.

ff. de solut. c. fin. §. fin. de off. deleg. cum his, quæ ibi anno superiore extraordinaria prælectione diximus. Quod autem Thomas & cõmunis videtur admittere, procedere posset in aliquo impœnitente raræ duritiæ. Non enim videtur necessarium, q̄ paroch⁹ sciat facere illa, quæ rarissime inter homines illius conditionis, cuius sunt ipsius parochiani, cõtingunt. l. Sed & si. §. Quæsitū. ff. si quis caut. A ptior huic proposito textus in. l. Fistulas. §. Frumenta. ff. de contrahend. emp.

Tert. §. Diligens.

Diligēs itaqz inquisitor & subtilis inuestigator sapienter, & quasi astute, interroget a peccatore, qd̄ forsitã ignorat vel verecundia velit occultare. Cognito itaqz crimine varietates eius nō dubitet inuestigare locū & tēpus & coetera, quæ supra diximus in exponenda corū qualitate.

SUMMARIA.

- 1 Confessarius interrogato, sed non de minus pertinentibus. n. 2. nō de incõsuetis peccatis. n. 3. non de Venereorū circumstantiis non necessariis. n. 4. alioqui contaminator confessionis erit. n. 5. Imo confitentē a talibus prohibeat. n. 6. nec ante interroget, q̄ pœnitens, q̄ meminisse offerat. n. 8. interroget, an ipsi sublit. n. 10. non tamen, qui sit. n. 11. p̄t, non tamen tenetur præinterrogare, an sit in malo statu. n. 12. & n. 13. præinterrogat & de peccatorum præmeditatione. n. 14. interrogations qui scripserint. n. 15.
- 7 Confessarius mortaliter peccat, quoties putat confitentē tacitum ire quid necessariū, nisi interrogetur, & non interroget.
- 9 Cõfessioi quasdã interrogatiões esse præabulas, quasdã subcutaneas.
- 15 Peccatori præcogitatio quandoqz omittitur.

Fac haec parte quinta colligo primo interrogaciones a cõfessario esse faciendas. Hic ipse textus refertur etiã a Magistro Sentent. in Quarto. d. 19. c. fin. cõsentit. c. Ois. de pœnit. ibi: diligenter inquirens & peccatoris circūstãtias & peccati. Facit, q̄ cõtingere potest, vt cõfessarius intelligat pœnitentē ex obliuione, vel verecundia omittere aliqd̄ peccatū. Quo casu, nisi iterrogaret, mortaliter peccaret confessarius secundū Angelū verb. Interrogatiões. Cõtingit et̄ aliquñ vt cõfessario ipsius cõsciētia dictet faciēdas esse iterrogatiões, ergo tenet c. fin. de præscript. Facit, q̄ multi vadūt ad cõfitemdū pctã tali p̄meditatiõe præmissa, q̄ sine interrogatiõe cõfessarii qd̄ nō sufficiat: cū illa vero esset sufficiēs qd̄ supra laçius in c. fin. in. 10. cõditiõe iustæ cõfessiois dictū fuit.

Contra tamen hoc facit primo: quod si ex obliuione, vel ignoratia tacet peccata poenitens, nullatenus peccat, & ita non a pertis aliis potest absolui p ea, quae diximus in. c. Consideret. §. Cautus. supra. d. praecedenti. Secundo facit, quod si ex verecundia tacet, peius erit, si postea interrogatus mentiatur. Quod inter eos, qui necessario vni confitentur, frequenter factitari quidam autor est. Tertio, quod dato, quod non mentiatur, tamen iam peccauit deliberas praerecundia tacere. Radix enim peccati in voluntate consistit. c. Nam concupiscentiam. de constitut. c. Qui viderit. 32. q. 5. Quarto facit, quod poenitens interrogatus potest multa peccata per interrogationem discere. quod ei noceret. Et ita confessarius esset causa peccandi. c. fin. de iniuriis. Quinto ex interrogationibus circa Venerea potest periculum nasci & poenitenti & confessario: quod vitandum est Ecclesiastic. 3. c. & c. Iuuenis. de sponsalib.

Pro concordia horum dicendum primo confessarium tria debere seruare in interrogando. Primum quod interroget de peccatis & non de fabulis, vel aliis mundanis. Facit. c. De testibus. de testi. quod habet testi super vno articulo induto non credi super alio. Facit etiam gl. recepta, quae postrema est. l. Si quis. §. fin. ff. de petit. haeredit. quae habet teste ad vnum articulum praesentatum non debere super alio interrogari. Facit & l. fin. §. Idem Iulianus. ff. de iure iur. quod putatur fing. in eo, quod probat iudicem non debere admittere articulos impinentes. Pari ratione igitur, qui venit ad confitendum peccata, non est super iis, quae ad ea non pertinent, interrogandus.

Secundum quod non interroget, nisi de peccatis consuetis & quae communiter sunt nota explicite. Quarere enim de peccatis inconsuetis & enormibus, nisi generatim & elonginquo, aut veluti aliud agendo & per quandam circumloquutionem, nocet confitenti. quia saepe discit mala, quae nescit. propterea dicitur Proverbio. 11. Qui investigator est malorum, opprimebit ab eis. & in. l. 1. ff. de quaest. prohibetur fieri quaestio specialis in damnum alterius.

Tertium est, quod non descendat nimis ad particulares circumstantias peccatorum carnalium. Quia ut dicit Philosophus. 3. Ethico. Delectabilia quanto magis considerantur, tanto magis sunt apta mouere. Et ideo talis interrogatio & confessario & confitenti noceret. Sufficit enim habere ultimam speciem peccati in huiusmodi, & circumstantias, quae cadunt sub speciali prohibitione, & elonginquo & cum verbis honestis, vnde nullo modo descendat ad alia specialiter, puta, mulier confitetur quod fuit cognita extra vas debitum, non quaeretur postea, vbi, vtrum quomodo & alia huiusmodi, sicut quidam faciunt. Quos Angelus contaminatores potius confessionis, quam confessarios appellat: eos denique ait sapissime mortaliter peccare huiusmodi se interrogationibus oblectantes ob idque illas facientes. Adde illud Thomae a Vio singulare praedicto casu confessarium prudenter facturum, si non permittat poenitenti explicare longius illas pollutiones, sed dicat ei, ut secum cogitet verisimile numerum

merum, quoties extra vas naturale fuerit polluta, & vno verbo explicet: toties in hunc modum peccavi. Quod ipsum in peccato mollitiei & aliis similibus casibus faciendum est.

Necque vero quis dicat poenitentem putaturum se non satisfecisse & ideo mœstum ac desolatū siue cōsolatione vacuū rediturū. Quoniā si cōfessarius docuerit ipsum sufficere, quod peccatorū species exprimat, neque oportere modos illos peccandi obscenos aperire, deseret illū ignorantia, unde nascebatū desolatio, siue tristitia, & consolatio amplectetur dulcissima.

Secundo principaliter dicimus toties cōfessarium mortaliter peccare non interrogando, quoties credit aliquid necessario confitendū taciturum confitentē, nisi interrogetur. Facit. c. iudicantē cuncta rimari oportet & ordinem rerum plena inquisitione discutere. 30. q. 1. & l. Vbi cūq; ff. de interrogat. actio. Quando vero bona fide credit nil de necessariis a poenitente omisū, siue, quod omnes peccatorū locos ordine suo attigerit, siue, quod paruo ante tempore cōfessus fuerit, siue, quod eum sciat vita esse rectissima parūque ac raro a Dei via deflectere, non tenetur interrogare: imo nonnūquam id faciendo imprudenter ageret & venialiter saltem peccaret.

Tertio principaliter dicamus cōfessarium permittere debere poenitenti, ut sine vlla interrogatione confiteatur, quæ meminerit quæque ad confitendum recogitarit siue ordinate, siue confuse illa narret. Primo, quod confessio quodā modo magis spontanea videtur, quæ sine interrogatione fit. Secundo, quod ex illius relatione docebitur cōfessarius, quas partes interrogando debet attingere. *8. alē p̄mittere*

Quarto principaliter dicamus quosdam esse ad confessionē præambulas interrogationes, quosdam vero confessioni subcutaneas & internas. Præambula est interrogatio & necessario faciendā: an confessurus cōfessarii iurisdictioni sublit, quando id ignorat. Quare ante omnia cōfessarius ignotum interroget: cuius sit & cuius parochiæ, an diplomata & (ne Græcā etiā vocem, sed vlitatam contēnas) bulas habeat Apostolicas, vel ordinariorū quibus electio cōfessariorum sit ei concessa. Quoniā per illa, quæ in præcip. cap. prædiximus, absolutio illi, qui iurisdictionē in absoluendū non habet cum exercitio, ipso iure nulla est. Quia nulla est sententia a non suo iudice lata. C. si a non compet. per totū. c. At si. de iudic. Si tñ cōfessario asserat confessurus se, vnde cūque sit, posse ab eo, vel iure cōmuni, vel particulari absolui rogareque illū, ne velit cuius sit, vel quis cognoscere, satisfactū est cōfessario. qui casus nobis iam contigit & ponetur in. c. fin. infra eadem. Præambula est etiam interrogatio & necessaria, si multis credimus, quorū de numero est & Thomas a Vio an confessurus aliqua teneatur excōmunicatione, a qua cōfessarius absoluere nequeat: an item in tali sit malitiæ statu, quem deserere nolit, puta, si est usurarius, qui ab usuris exercēdis non

lit

sit abstéturus: cōcubinarius, qui concubinā nō sit abiecturus: tyrānus, qui tyrannidē non sit depositurus: occupator alienorū sine illorū restituendorū voluntate, multa sine causa obtinēs sacerdotia, quibus animarū regēdarū cura inest, qui tamen nullū sit illorū relicturus.

Pro hac opinione facit, q̄ huiusmodi homines frustra quis audiat. Frustra enim expectatur euentus, cuius nullus sequatur effectus. c. Cum cōtingat de offic. deleg. At huiusmodi homines confessarius nequit absoluerē: igit̄ frustra eos audiet. Facit, q̄ nihil est cū scādalo faciēdū. c. Nihil. d̄. præscrip. c. 2. de oper. noui nūc. Sed scandalū est confitenti, si posteaq̄ totam suā vitam confessario aperuerit, audiat ab eo: Non possum te absoluerē.

Contra tamen hanc conclusionē facit. c. Quod quidā. de pœnit. quod habet confessionē illius, qui a peccato recedere nolit, non esse respuendā, sed audiendā. Facit & §. seq. qui totus videtur esse in docendo cōfessario & exhortando, quo peccatorem nondū satis contritū in contritionē ducat peccatorū. Facit, quod supra in §. Caueat. diximus sacerdotē egere sciētia curatiua, siue medicatiua. Facit, quod frequēter fit, vt monitionibus & exhortationibus sacerdotis, quæ post confessionē fiunt, pœnitens cōteratur. quod subindicat. §. sequens. Adde, q̄ experientia docet eū, qui confessus est peccata sua, multo sollicitiorē esse, quo absoluat̄, ne pereat illi labor ille grandis in præmeditandis & confitendis peccatis susceptus, q̄ ante cōfessionem. Facit q̄ confitens integre omnia peccata sua sine pœnitidine & sine voluntate suscipiendi absolutionem satisfacit præcepto de confitendo. qđ probabile putat Adrianus in Quarto de confessio. dubio. 4. Ergo audiēda est confessio huiusmodi. Hoc tamen fundamentū postremū fragile arbitror & falsum, vt infra ead. c. fin. n. 183, dico. Per alia vero supradicta fundamenta non auderē dicere hanc interrogationē esse necessario a cōfessario faciendā: quāuis eam fieri posse licite non denegē. Negarē tamen respuere debere confessariū illū, qui vellet confiteri, nō obstante cōminatiōe de nō absoluendo illū, si saltē esset ipsius parochus & tēpus q̄ dragesimæ.

Præambula est etiā & necessaria interrogatio, qua quærēdū est, an iusta diligentia præmeditatus fuerit pœnitens peccata sua. Nā fieri nō potest humanitus, vt qui longo iam tēpore non est confessus & assuetus est frequēter peccare, si subito nil præmeditatus ad confessionē veniat, satis integre sua peccata confiteatur, etiam si confessarii iuuetur interrogationibus. Et ita, si comperit pœnitentē confessarius sua peccata minime præcogitasse, debet eum dimittere, quo ante præcogitet, q̄ confiteatur, modo necessitas aliud non suadeat: vt quia mors aut naturalis, aut violēta iminet̄, aut sine scandalo nequit differri cōmunio. Tūc enim sufficeret pœnitētia omiſsa prædiscussionis cū ea, q̄ illi fuerit possibilis peccatorū recordatione argumento. c. 1. infra, d. seq. & tradit Adrian⁹ de cōfessio dub. 6. post quintā. q.

Quid

quadragesimali
da e illi gressio
absolutio in iungenda
e ob defectum
nonis et sic satis
cyr e dno qd no
reue vici qd et alij
peccata sunt gressu

Quid tamen agendū, si non habet compertū cōfessarius, sed solū suspi-
catur pœnitentē non adhibuisse iustā in reminiscendo peccata diligentīā:
Quid item, si pœnitens cōfiteatur se non satis conscientīā examinasse, qđ
fere omnes confitētur. distinguendū est, vt supra in decima conditione cō-
fessionis in vltimo cap. est dictum.

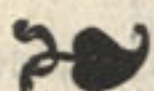
Quinto principaliter dico alias esse interrogatiōes, quæ ipsi cōfessionī
subcutaneæ sunt & intraneæ, quas vnusquisq; pœnitēs sibi anteq̄ confiteat̄
facere debet: saltē, qñ multo iā retrolapso tpe nō est confessus. Quæ cōscri-
ptæ fuerunt primū ab Hostiensi tit. de pœn. §. Quæ interrogatiōes. Deinde
multo diligētius ac ordinatius ab Angelo in verb. Interrogatiōes. Post eos
Thomas a Vlo perspicatius tractauit eas, q̄ ad decē præcepta pertinet: nō
tñ eas, q̄ ad alia vitia, & q̄ ad personarū status attinet. Quæ, qm̄ vtrobiq;
videri possunt, hic eas nō attingo, neq; alios, qui hoc ipsum fecerunt noīo,

Textus. §. Quibus cognitīs.

Quibus cognitīs adsit beniuolus paratus erigere
& secum onus portare. Habeat dulcedinē in affe-
ctione, pietatē in alterius crimine, discretionē in
varietate. Adiuuet confitentē orando, eleemosy-
nas & caetera bona pro eo faciēdo. Sēper eū iuuat leniendo,
consolando, spem promittendo, & cū fuerit opus, etiam incre-
pando. Doleat loquēdo, instruat operādo, sit particeps labo-
ris, qui particeps vult fieri gaudij. Doceat perseuerantiā, ca-
ueat, ne corruat, ne iuste pdat potestatē iudiciariā. Et si vere
pœnitet, vel si pœnitētīa possit ei acquirere gratiā: non tamē
mox restituit in potestatē primā. Et si enim Petrus post lapsū
restitutus fuerit & saepe lapsis sacerdotibus reddita dignita-
tis sit potestas: non tamen necesse est, vt hoc omnibus conce-
datur, quasi ex autoritate. Inuenitur enim autoritas, quæ cō-
cedit & quasi imperat. Inuenitur alia, quæ minime cōcedit:
sed vetat quæ scripturæ non repugnant, sed concordāt, si lo-
cus & tempus & modus pœnitentiæ pacē adhibeāt. Cū enī
tot sunt, qui labuntur, vt pristinā dignitatē ex autoritate de-
fendāt & quasi vsu peccandī faciant sibi rescidēda est spes ista.
Si vero locus est, vbi ista non concurrāt, restitui possent, qui
pecant. Itaq; Pōtifer iustus & perfectus atq; discretus non
cogitur suos sacerdotes semper abiicere, nec mox restituere,
nisi statutum fuerit a Romano Pontifice.

SVMMARIA.

- 1 Confessarii octo conditiones, earū aliquot necessariae. n. 2.
- 2 Confessarius onus poenitentis de consilio tantū portat.
- 4 Poenitēs vere an ad pristinā dignitatē restituatur, disputatur & .n. 6. cōcluditur eum restitui filiorū Dei numero honestiori: nō autē ad innocentia. n. 7. neq; in ecclesiasticā dignitatē, si nullatenus, vel negligenter eum poenitet, vel irregularitatem contraxerit, nisi dispēsatio accedat alioqui sic. n. 8. & nisi dispensatione scandalū obuiet. n. 11.
- 10 Irregularitas omnis iure positiuo.

HA Ec est pars sexta, quæ duas partes habet: prior enī vsq; ad versic. Et si. docet confessarium, qualem se in cōfessurū exhibere debeat, posterior vero nempe ab illo vers. Et si, in finē vsq; docet non semper restituendū eū, qui peccauit.

- 1 Ex priore parte videtur colligi ^f verū esse confessariū habere debere octo conditiones, quæ in illis duobus versic. a Thoma in fine. d. 17. relatis continentur.

Confessor dulcis, affabilis atq; suavis:

Prudens, discretus, mitis, pius atq; benignus.

- 2 Quæ omnes, quāuis explicite in hoc. §. non probantur, satis tamen implicite continētur ^f. Earum illæ solæ vidētur necessariae, quas in principio huius cap. & aliis. §. §. discussimus. s. tam inquisitiua, quam iudicatiua prudentia & bonitas, obseruantia item secreti, de qua in. c. pen. infra ead. dist. dicemus. Aliæ autem tantū ad maiorē confessarii perfectionē pertinet.

- 3 Ex quo infertur, id qd̄ in hoc. §. continetur. s. ^f q; confessarius iuuat poenitentem, quo portet onus, hoc est, q; oneris partem sumat, nō esse necessarium: nisi forte alioqui videret fratrem periturū, secundū quod & omnia consilia quoad animi præparationē necessaria dicuntur. c. Paratus. 23. q. 1.

- Ex posteriore parte colligitur poenitentē ad pristinā dignitatē nō semp restitui. Pro quo facit primo illud Hieronymi. 50. d. Quicumq; dignitatē diuini gradus non custodiunt, contenti fiant animā saluare. Reuerti enim in pristinū gradū difficile est. Facit & illud Innocentii in. c. Canones. infra eadē dist. 50. Apud Nicæam constituti canones poenitētes etiā ab infimis officiis excludunt. Et illud Ezechielis. 44. Leuitæ, qui recesserunt a me, nūquā appropinquabūt mihi, vt sacerdotio fungant. Facit & c. Hi qui. ead. 50. dist. Hi, qui sancto altari deseruiunt, si subito in flēda carnis fragilitate corruerunt & domino respiciente digne poenituerunt, officiorū suorū sic loca recipiant, vt non possint ad altiora officia vlti⁹ promoueri. Quod autē ^f aliquando ad pristinā dignitatē redeāt facit illud Lucæ. 15. Gaudiū erit super vno peccatore poenitentia agēte magis, q̄ super nonaginta nouē

iustis

iustis, qui nō indigent pœnitentia. Facit &, quod de errate oue ibidē dicitē pii pastoris humeris ad ouile reportāda, etiam nonaginta nouē, q̄ perditæ non fuerāt, in deserto relictis. Facit &, quod Gregorius ait in.c. Quia sanctitas. so. dist. ibi. Post dignā satisfactionē credimus hominē posse redire ad suum honorē. Facit &.c. Cōtumaces. ead. dist. in illis verbis: Cōtumaces clerici, prout dignitatis ordo permiserit, ab episcopis corrigātur ita, vt, cū eos pœnitentia correxerit, gradū suum dignitatēq; recipiant.

Quo hæc omnia concilientur & sciatur, quando & ad quā pristinā dignitatem a lapsis redeatur: dico primū pœnitentē per verā pœnitentiā semper redire ad illā pristinā dignitatem. qua inter Dei filios per gratiā cōputabatur. Quod significat parabola illa Lucæ. 15. quæ habet, filio prodigo pœnitenti patris iussu stolā primā fuisse restitutā. Imo semper redit ad maiore, quia semp ad maiore gratiā resurgit. Quod copiose tradunt Ticinēses eruditi in Quarto. d. 22: & pressius, non tamen hebetius Parisienses ibidē. Quanq̄ nonnunq̄ ad æqualem tantū resurgere opinio habeat Thomæ. qd̄ latius discussimus in.c. Pium. supra. d. 3.

Secundo vero dico non restitui ad secundariā dignitatē. s. innocentiam, de qua in eadē parabola gloriabatur filius senior dicens: Ecce tot annis seruo tibi & mandatū tuū nunq̄ prateriui. Pro innocentia siquidē stola byssina pœnitentiæ vestientur stola pellicea, sed pura.

Tertio vero dicamus eos, quos erratorū haud pœnitet in pristinā ecclesiasticā dignitatē nō restituēdos. c. Domino. so. dist. neq; itē illos, qui negligenter pœnitentiā agunt. c. Si quis diaconus. eadē dist. Neq; itē, quos perfecte pœnitet, si peccata eorum irregularitatē habebant annexam. c. Si quis viduā. eadem dist. &.c. fin. de tēpor. ordin. Neq; si scandalū inde oriatur. c. De his. so. dist. & prædictū. c. fin. quod habet omne crimē graue noteriū, etiam post pœnitentiā, impedire celebrationē. Alioqui autē redire possunt & redeunt etiam sine dispensatione. Nā cum dispensatione saltē Papæ omnes redire posse non est dubiū. Cum omnis irregularitas iure sit inducta positiuo secundū Innocent. receptū in .c. Ad audientiā. de homicid. quod late tractauimus in. §. 1. de consecrat. d. i. Quanq̄ propter scandalū, cuius tollendi potestas apud Papā non est. c. Cum teneamur. de præben. c. Si quando. cum ibi annotatis de rescriptis. nonnunq̄ lapsi aliquot & impœnitentes redeunt quidē ad pristinā dignitatem securi, quoad forū exterius Papa in hoc leges suas remittēte, nō tamē iudicio meo sine offensa maiestatis diuinę, quoad forum interi⁹. Tam pecunię omnia obediunt & vltima, vt ille ait, de moribus est q̄stio. Per hæc omnia prædicta possūt conciliari, si quis ea satis perpendat.

Textus. c. pen. Gregorius.

Sacerdos

Sacerdos ante omnia caueat: ne de his, qui ei con-
fitentur peccata sua, alicui recitet, q̄ ea confessus
est, nō propinquis, nō extraneis, neq̄, qđ absit, p̄
aliquo scandalo. Nam si hoc fecerit, deponatur &
omnibus diebus vitæ suę ignominiosus pegrinādo pergat.

S V M M A R I A.

- 1 Cōfessari⁹ peccata celato, ratio hui⁹. 1^a. n. 2. ratio scđa. n. 31. tertia. n. 32.
- 3 Peccat contra legē naturæ, qui vitiū secretum in dedecus alterius palā
facit, siue illud naturale sit, siue volūtariū, siue verum, siue falsum. n.
4. Ergo, qui schædulā aliena peccata continētē vulgat. n. 8. imo & nō
nunq̄, qui eā legit. n. 9. & qui alienā epistolā clausam aperit. n. 10.
- 5 Libellū famosum cōponere, aut repertū palam facere graue peccatū,
& grauius famā læsam non restituere. n. 6. non tamen, quia violat se-
cretū, qui repertum publicat. n. 7.
- 11 Literas alienas aperiēs peccatum iniustitiæ admittit & violat legatos
mutos. n. 12. & capitaliter peccat, si vt noceat grauius, id facit. n. 13.
vel si noceat. n. 14. non tamen si de consensu mittentis id faciat. n. 16.
saltem tacito. n. 17. nec si publica id autoritate fiat. n. 18. exempla alia
n. 19. venialiter peccat curiosus. n. 20. capitaliter autē, qui malo ani-
mo aperit. n. 21.
- 15 Adultera olim adulterium confiteri cogebatur.
- 22 Epistolam, cuius tenorē nescias, deferre nōnunq̄ stulti, eam vero, si ac-
ceptas, aperire perfidi.
- 23 Crimen, qui nouit cōmittendū, quid faciat.
- 24 Anima vnus illæsa ipsius fama seruāda est, si fieri potest, corpus item
& res proximi sine alterius famæ læsione saluanda.
- 25 Lex minor, etiā naturæ, maiori cedit. & ideo lex de vita proximi ser-
uanda legi de fama ipsius non lædenda, idem. n. 30.
- 26 Genesius a Sepulueda laudatus omittitur.
- 27 Matrimoniū contrahendū testimonio vnus impeditur.
- 28 Opinio Maioris laudati omittitur.
- 29 Leges aliquot naturæ diuinitus Hebræis mollitæ
- 33 Statuto vno ēt ea, sine q̄bus id comode fuari nequit, instituta videri.
- 34 Confessionis secretū maius, q̄ aliud, quia lege duplici seruandū.
- 35 Sigillū confessionis quid & quare sic dictū. n. 36.
- 36 Sigillum secreti naturæ sigillo secreti confessionis superius, hoc illo
maius. n. 37.
- 38 Sigilla hæc violāns capitaliter peccat, sed magis, qui maius, quæ cir-
cūstātia

- cumstantia necessario patefaciēda. 39. Quod tamē cuiq̄ dicitur: hoc tibi in confessione dico. non est sigilli cōfessionis. n. 39. at, qui hoc dicit, non peccat. n. 40.
- 41 Vna de re dicēs de alia negat. s. dissimili, nō de simili, imo neq; de dissimili, si tamen in eo, quod dicitur, similis sit. n. 47. neq; si de vno ideo dicitur, quia frequentius id contingit. n. 48.
- 42 Confessionē sacramentalē, qui nouit omnis eam celet. etiā qui casu vñ astu nouit. n. 43. etiamū, qui dixit, velit id palā fieri. n. 45. Quia præceptū hoc non super personā, sed sup rē ipsā. s. confessionē cadit. n. 46.
- 44 Onere cum suo res transit.
- 49 Lex ad alium casum cum sua pœna extenditur.
- 50 Intellectus nouus huius cap. & c. Omnes. de pœnitent.
- 51 Confessionis sigillum multa, quæ non sunt peccata, continet & nō solū verbalē & directam, sed etiam aliam quāuis relationē. n. 52. Ex quo multa inferuntur in sequentibus, continet etiam tertiā personā in cōfessione licite, vel illicite nominatam. n. 160.
- 53 Confessionē reuelat, qui ait: peccatū reseruatū habes. & qui ait grauiā peccata cōmitti in ciuitate, vbi confessiones audiuit, malefacit. n. 54. & qui ait: grauiā mihi confessus est ille, reuelat. n. 55. & qui consulit ita, vt conici queat, de cuius peccato consulit. n. 57. & qui ait se absoluisse. & c. n. 58. & qui iocatur de peccatis in confessione auditis. n. 59. & qui ait: tales non confitentur nisi venialia. malefacit, licet non reuelat. n. 60. & qui ait: illum non absolui. n. 61. & 63. & qui publica peccata publicū peccatorē dicit sibi confessum. n. 62. & 66. confessionis reuelatoris diffinitio. n. 68. quæ non cōtinet eum, qui ait: illū a suis peccatis absolui. n. 69. istamen violaret quandoq; secretū naturæ. n. 71. & 73. Raynaldus non reuelauit Thomæ confessionē. n. 73. non item alius quidā. n. 74. neq; qui ait: tale peccatū didici in cōfessione. n. 75. & 78. imo quādoq; cum fructu fit. n. 80.
- 63 Opinio Thomæ a Vio relinquitur, ratio item ipsius. n. 66.
- 64 Absolutio multis de causis potest non dari ex animo pœnitenti
- 65 Cōfessarius publicos peccatores quomodo ab eucharistia repellat sine confessionis detectione.
- 67 Peccator publicus ante publicam emendationē absoluitur.
- 76 Opinio Pan. relinquitur, vt plurimū tamē seruāda est alio respectu.
- 77 Confessarius raro sine peccato de his, quæ per solā confessionē nouit, loquitur, rarissime si leuis est, opinionis. n. 81.
- 79 Intellectus cap. nostri, & c. Omnis. de pœnitent. contra Panor.
- 83 Exhortatio ad confessionem celandam.
- 84 Confessarius eucharistiam occulta tantū confessio & non absoluto negare

- gare publice non potest.
- 85 Pœniteni dicenti se confessum credendum.
- 86 Episcopis ac proepiscopis recti⁹ esset castigare in malo statu perseuerantes etiã, qui confessi cõmunicarunt, q̄ scrupulose quærere, cui sint confessi, qui in bono manent statu.
- 67 Intellectus. c. 1. de pœnit. quæritur: primus est, q̄ ad exterius tãtũ forũ pertinet. n. 88. secundus, q̄ ad vtrunq; n. 100. primus defendit & fortificatur. n. 93. & 94. & 95. volenti tamen ob publica peccata publica imponitur. n. 98. sed noua ratione. n. 108. tertius intellectus verus sed non literæ germanus. n. 100.
- 89 Publica peccata semp publice forũ exterius castigato, etiã si solum sic famosum. n. 98. quod temperatur. n. 99.
- 90 Peccatorũ castigatio exterior ad aliorũ magis fit exemplũ, q̄ ad delinquentis correctionem.
- 94 Excõmunicationis absolutio non est sacramentalis, & ideo clericus quiuis eius capax. n. 95.
- 97 Confites nullam vel minimã tenetur acceptare pœnitentiam.
- 101 Peccator publicus secrete pœnitens ante publicã vitæ emendationem ad secretã admittitur cõmunionem, non ad publicã. n. 102.
- 103 Pœnitentia grauis post confessionem statim adimplenda imponi nõ debet, si ea nescientibus aliis impleri nequeat, paruæ autem sic. 105. & et magnæ, vbi tales p̄ paruis subiri solēt. 106. q̄ huiusmodi. n. 108.
- 104 Opinio Thomæ Aquinatis in dubiũ vocatur, sed declaratur. n. 105.
- 107 Festa violans stulte veniam publice petit.
- 109 Confessarius multos similiter pueros audiens errat.
- 110 Iocari non licet habitu monachali, nec verbis sacris, neq; cõcionando. n. 111. & ideo Pasquillus Romanus & alii multi errant. n. 112.
- 113 Confessionem alterius audiens astu peccat, eam aliis postea reuelans magis. n. 114.
- 115 Confitens taceat, quæ dicta confessarium dehonestarent.
- 116 Confessio, an vilo casu reuelari valeat, & cõcluditur, q̄ nullo. 117. etiã si sit de hæresi cõmittenda. 119. neq; aliud crimen cõmittendũ, etiã si non pœniteat confitentẽ. 120. 121. etiamsi de occidendo Papa decretum. 125. & in huiusmodi casibus quid agendũ. 124. nam neq; dispensatio prodest. 130. neq; mortis euidens periculum. 135.
- 117 Opinio Pan. & cõmunis nostrorum omissa.
- 118 Confessionem odiosam fieri pessimum.
- 122 Confessio etiam sine proposito emendandi sacramentalis, neq; vt celandã sit, oportet esse sacramentalem. 123.
- 126 Licentia reuelandi confessionem non datur, nisi iusta de causa & vt illic
ac ho

- ac honorifica confitenti.
- 127 Intellectus.c. Significasti. de adulter. quoad vnū propositū & iterū quoad aliud. n. 167.
- 128 Intellectus.c. Nemo. de simonia & reconciliationes omnes non esse confessiones, neq; per eam fieri.
- 131 Papa iubere non potest non obstante scandalo, & licet dispenset sup voto & iuramento. 132. non tamen super confessionis secreto. 133.
- 134 Lege quæ sita non tam adherent, sicut quæ facta nostro quærentur.
- 136 Opinio Adriani Maioris & aliorum relinquitur.
- 137 Circūstātiis septem significat, quod ab eis absolutū nō significaret.
- 138 Opinio Adriani rem parum expendentis.
- 139 Lex diuina positua quandoq; præstat diuinæ naturali.
- 140 Confessionis reuelatio ex se mala, vt mendacium.
- 141 Confessarius in testem productus se nil scire dicere potest, non quia nescit, vt homo. 142. sed quia nescit ita, vt reuelare possit. 143. etiā si superior præcipiat sub censuris, vt omnes ea de re aliquid scientes id manifestent. 168.
- 144 Confessarius matrimonio iugere potest, quos nouit ad contrahendum illud impeditos, & ei, quæ nouit excōicatū, cōmunicare, etiam iure antiquo. 145.
- 146 Confessarius non tenetur se ad cōfitemē perinde habere omnino, ac si eum non audisset. Imo quoad ea, quæ ad solum Deū & confessarium & confitemē pertinent, perinde se debet habere, ac si aliunde sciret, imo & quoad alia iuuat. 150.
- 147 Eligenseū, quæ sola confessione nouit indignū, vt peccat ita peccati
- 148 Opinio Paludani & Adriani omissa. (pœnas luat.
- 151 Confessio de confitentis licētia reuelatur. non quia per illam cōfessarius incipit eam scire, vt homo contra cōmunē, sed alia noua ratiōe 155. quia non detrahitur quicquam confessioni. 156. licentia tamen sit spōtanea. 157. & ad utilitatem temporalem, vel spiritualē grauē suam vel alterius præstita. 158. nō ad iocum. 159.
- 152 Confessionis probandæ necessitati non fit satis per reuelationē peccati extra confessionē factā contra Card. S. Xysti & multos alios: imo est periculosum. 153. & falsum noua ratiōe. 154.
- 155 Opinio Thomæ ac cōmunis omissa.
- 161 Confessarius testari potest de his, quæ per confessionē nouit, si ea illi alia patuerunt via.
- 162 Lex ratione sola distinguitur.
- 163 Confessionis reuelatio facile probatur.
- 164 Pœna delicti præsumptione probati extraordinaria.

- 166 Poena ordinaria huius.c.&.c. Omnis.de poenitent. soli confessorio.
 168 Probare quod nequis, dicere non teneris.
 169 Poenitentia aptior diuisio q̄ comunis & vnicuiusq; mēbri diffinitio.
 170 Intellectus.c. Placuit. 6. q. 2.
 171 Peregrinationis poenae huius cap. hodie non imponenda.
 172 Peregrinatio clero ignominiosa impedienda.

COLLIGO PRIMO F SACERDOTE M
 teneri ad celandū peccata ei confessione sacramentali dete-
 cta, similis textus in.c. Omnis. de poenitent. versic. Caueat
 autem omnino, ne verbo, aut signo, aut alio quouis modo
 aliquatenus prodat peccatorem.

PRIMA DECIDENDI RATIO.

- 2 F Prima ratio decidendi huius capituli est, q̄ naturae iura praecipuēt, vt
 3 F quis seruet secretū, quod ei cōmittitur iuxta illud Prouerb. 11. Qui ambulat
 fraudulenter reuelat arcana, qui autem fidelis est, seruat amici cōmissum.
 c. Qui ambulat. 6. q. 6. Nam & iure naturae debemus proximo, quae nobis
 ab eo fieri volumus. i. dist. in princip. & Matthaei. 7. At quis nō magnopere
 desiderat, quod alii cōmittit secretum, nō publicari? Ergo & debet ipse, qd̄
 4 sibi cōmissum est, seruare. Ex qua ratione decidēdi sequitur primo F cō-
 tra legē naturalē peccare illum, qui secretū alterius in ipsius dedecus reue-
 lat: siue illud vitiū sit naturae, siue a voluntate pendēs, siue verū, siue falsum.
 5 Inferitur & secūdo secūdu aliquos F eum, qui libellū famosum repererit
 & quae in illo continentur publicarit contra legē eandem naturae peccasse.
 Pro quo facit. c. 1. c. q. 1. ibi. Qui prius eam inuenerit rumpat & c. fin. vbi re-
 fertur ad verbum lex illa rigida, quae prima est. C. de libell. famos. & habet
 eum, qui libellum contra famā proximi scriptū simul, ac reperit, nō absco-
 dit, aut non rumpit: imo dolo palam facit, perinde ac ille, qui eum com-
 6 posuit capitali poena plectendum. F Quod multi parum animaduertētes
 grauit in hac re diuinam simul & humanam offendunt maiestatem,
 et suas ipsorum animas graui aris alieni mole: nempe, restituēdi famam,
 quam denigrarunt, onere misere grauant &, quod plorandum est, vix
 vnquam eas exonerant. Hoc tamen corollarium non videtur efficaciter
 ex hac decidendi ratione inferri. Quia qui talem libellū efficit, & in pu-
 blicum locum eiecit non eo animo, vt res maneat secreta, fecit, sed po-
 tius, vt palam fieret. Et ideo dicendū videtur eum, qui talem non absco-
 dit libellum, peccare quidem aliud peccatū, nempe detractionis. c. Summa
 iniquitas. 6. q. 1. Reuelationis autem secreti crimen nō admittere, modo is
 libellus

libellus eo animo eiectus fuisset: vt in eo contenta palam fierent.

Infertur & tertio eum, qui reperisset schedulā, quæ alterius peccata cau-
sa memoriæ iuuandæ scripta teneret, illa vulgando peccare. Quoniam illa
eo animo scripta erant, vt clam tenerentur. Quo fit, vt iuste responderim
olim eū, qui libellum peccata omnia cuiusdam aduocati continentem ipso
subita morte arrepto i arcula eius reperit asseruatissimū, grauiter peccasse:
non quidē eo nomine, q̄ dixisset se talē reperisse libellū, sed q̄ in eo con-
tenta omnia, vel partē illorū amiculis quibusdam palam fecisset.

Infertur & quarto eum in hanc legem peccare, qui legeret schedulam
alterius peccata continentem, cuius initium id indicaret, quia forte sic in-
cipiebat: Memoriale peccatorū meorū, quo illa facilius olim, cū opus fue-
rit, recorder. Nouit enim, vel certe nosse debuit id esse secretum & eū, qui
confecit illam, nemini palam fieri voluisse.

Quinto infertur eos, qui alienas literas, quæ clausæ sunt, aperiunt, cō-
tra hoc præceptum peccare. Facit gl. 3. c. Cū olim. 2. de off. deleg. quæ pro-
bata per Pan. determinauit falsariū esse, qui literas alienas aperit. Facit q̄
regulariter omnis iniustitia est peccatū mortale secūdū Thomā receptū
secunda Secundæ. q. 69. art. 4. f. At, qui aperit literas alienas peccatum in-
iustitiæ committit. Tollit enim ius alterius. i. aperiendi literas tā mittenti
quam ei, cui mittūtur. tollit etiam custodiam, quæ vtriq̄ illorum cōuenit.
Facit etiā, quod iuris gentium est, ne legati violentur. c. Insurgentiū. 1. d.
f. At literæ quidam legati muti ac inanimes sunt. Adde, quod publicæ fi-
dei expedit literarum sigilla inuiolata esse. Et quidem hoc certissimū est
f. si eo aperias animo, vt nocumentū notabile ex eo proximo inferas arg.
c. Cum minister. 23. q. 5. f. Certum quoq̄, si aperias sine tali quidē animo,
at nocumentum fiat. Quia paria, quoad hoc, illa videntur esse. argu. c. Si
quis aperuerit cisternam. & c. Si bos alienus. & c. Si egresso. de iniur.

Contra tamen hanc conclusionē & corollaria eius facit primo, q̄ frequē-
ter alii aliorum literas aperiunt, neq̄ talia peccata confitentur, i. no stultus
habetur qui literas, quarum tenores, nescit ad alium deferre deferens forte
literas Vriæ. c. Cum olim. 2. de off. delegat. Secūdo facit, quod tenemur
aliorum mortem & pericula, si possumus, declinare. Prouerb. 24. Erue
illos, qui ducuntur ad mortem. c. Non in inferenda. 23. q. 3. Facit. c. Quan-
tā. de sentent. excōmunic. & §. 1. & 3. dist. At nonnunquam aliquis secreto
alteri dicit: vrbem eā sumus hac, quæ sequitur, nocte incēdio subiecturi,
illum, vel illum sumus occisuri, tale vel tale malū sumus admissuri, quæ
mala impedire nequit, nisi reuelet secretum. Ergo ei licet, imo necesse
est facere. Tertio facit, quod iudici me interroganti & præsertim adiu-
ranti super crimine, cuius ipse solus sum conscius, teneor reuelare argu-
mento. c. 2. de maior. & c. Debitores. de iureiur. & tenent in specie Panor.

- in.c. Dilectus. de excessib. praelat sub fin. & .c. Omnis. de poenit. col. pen.
- 15 Quarto facit, q̄ qui solus scit eum, qui cū Berta cōtrahere proponit, prius cum ipsius consanguinea occulte rem habuisse ac proinde affinē esse illi, cum qua vult contrahere, tenetur illud impedimentū reuelare: & per consequentē illud crimē occultū arg. c. Super eo. de cōsan. & .c. Præterea, 2. de sponsali. Quinto facit. c. In libro. 2. q. 5. vbi refertur lex illa rigida. c. 5. Numerorū^f, quæ habet eam vxorē, cuius marit⁹ zelotypus est, ipso volēte teneri palā facere adulteriū, quod admisit, quamlibet secretū fuerit: vel certe bibere aquas illas imprecationibus multis subiectas, quibus si verū est, moriatur. Sexto Danielis. 3. legitur ipsum reuelasse crimē illud horrendum, secretum tamen, quo senes illi pestilentes cādida illā castitate Susānā falso adulterii accusarunt. Postremo, si quis sciat crimē, cuius accusatur Iohānes contraq̄ eū probatur, a Petro fuisse cōmissum, tenetur reuelare iudici Petrum illius fuisse autorē, quo Iohānes innocēs liberetur. arg. illi⁹ facti Danielis & .c. Nō in inferenda. 23. q. 3. Adde qđ noster pater Augustinus in ea regula, quam nos ipsius Canonici profiteamur, ait: Illius crimen, qui monitus ab eo non vult desistere, aliis testibus ostendendū, quibus conuinci valeat. Ergo non videtur verum cōtra legē facere naturæ, qui secretū reuelat.
- 16 Ad soluendū horum primū dicendū occurrit in primis^f illum, qui alterius aperit literas, non peccare, si ex consensu expresso, vel præsumpto mittentis, vel eius, cui mittuntur id faciat. Quo fit^f vt ille socius, vel amicus nō peccet, qui literas ad suum amicū, vel socium delatas in hoc aperit, ne illi⁹ negocia iacturā patiantur gtauē, vel vt melius fiant: bona fide interim credens neq̄ vllum esse in eo loco, a quo is, ad quē mittunt, malit eas aperiri, quam ab ipso, bona item fide credens ratā habendā esse eam literarū apertionē ab illo, cui mittebātur. Id ipsum videtur dicendū. s. q̄ non peccet, ^f q̄ autoritate publica id facit. quod bellorū tempore in regnorū confiniis factitari videm⁹. Ob publicā enim vtilitatē autoritate publica, etiā prædiis & aliis bonis quis priuari potest. l. Luci⁹. ff. de euictio. l. Item, si verberatū ff. de rei vendit. tradit Innoc. per omnes receptus in. c. Quæ in ecclesiarū
- 19 de constit. Hac eadē ratione fit^f vt non peccet etiā monachis vel Canonicis regularibus præfectus, vel præfecta, dum aperit eas literas, quas sui ad alios mittunt, vel alii ad suos. Quoniam lege publica id ei licet. c. Non dicatis. 12. q. 1. Neq̄ maritus dum literas vxori missas, vel contra reserat. sed neq̄ pater, quando in filiorū suæ potestati subiectorū epistolis id facit. Quoniam marito & patri hæc & alia maiora iura sunt super vxorem & filios. c. Duo ista nomina. 23. q. 4. l. 1. & 2. C. de patria potestat.
- 20 Occurrit secundo dicendū^f peccare venialiter eum, qui ob solam curiositatem sine vllō lædēdi animo in hoc solum aperit, vel quo rideat phrasim barbaram, vel dictione delectetur eleganti, vel quæ piā noua nullius nocua

ciua discat nullatenus aperturus, si praeuideret inde damnū aliquod notabile alicui obuenturum.

Tertio vero dico capitaliter peccare illū, qui eo animo apit, quo alicui grauius noceat, vel certe apertis illis grauius nocet, vt etiam supra dictū est. argu. c. Pœnale. 14. q. 6

Non obstant pro contraria parte citata: Nō primū. s. illud. c. Cum olim 2. de off. delegat. Quia fateor stultū quidem esse literas, quarū tenorē necias deferendas accipere, nisi scribenti fidas: acceptas tamen aperire malæ fidei & falsarii est hominis, vt ibidem docetur.

Ad secundū respondeo negādo me in eo casu absolute posse, vel teneri ad reuelandū illa crimina cōmittēda. Primo enim debeo dare operā, quo facturis illa dissuadeā. Quod si fecero adeo, vt timeri non oporteat, neq; debeo neq; possum sine secreti violatiōe reuelare. Quod si dissuadere nequi uero, at occurrere crimini si potuero, quo nō fiat, neq; reuelentur, qui ea volebant cōmittere, id facere debeo. Illa enim lex inuolabis esse omnibus debet, vt quoties anima cuiuspiam seruari potest illa ipsius fama, quoties corpus & res familiaris pximi seruari possūt alterius fama salua, id omnino fiat arg. eorū, quæ Seruator docuit Matth. 18. dū modū corrigendi proximū se dignū docet. Argumento itē eorum, quæ nostri super eo tradunt. in. c. Si peccauerit. 2. q. 1. & c. Nouit. de iudic. tradit Thomas secunda Secunda. q. 33. & ante noster pater Augustinus in regula nostra. c. 3. in eis verbis. Magis quippe nocentes estis, si fratres vestros quos indicando corrigere potestis, tacendo perire permittitis. quasi diceret vir pius: Si tacito alterius crimine aliis obuiari potest damnis, nullatenus ea reuelentur. & paulo superius ibi: Statim admonete. & paulo inferius ibi. Ne forte secretius correctus possit non innotescere cæteris. & e duobus pœnæ malis minus eligendū est. c. Duo mala. 13. dist. Si vero nullatenus occurrere valeo crimini comittendo, nisi peccaturū aperuero, tunc demū id facere & possum & teneor per ea omnia, quæ proxime citabā. At nego illo casu legem illā de seruando secreto habere locū. Quoniā concurrat cū illa lege alia etiam naturæ: Eripe illos, qui ducuntur ad mortē. quæ fortior est lege illa de seruando secreto. Et per ea, quæ late tradidimus in. c. Sicut. de cōlect. dist. 1. F constat concurrentibus duabus naturæ legibus cōtraria in aliquo casu dictantibus standū esse illi, quæ fortior est. Fortiorē autē esse legem de eruendo quopiā a spiritali, vel temporali morte, quam legem de seruando famā ex eo vltimè constat: q; sicut bona famæ bonis fortunæ præstāt ita bona famæ a corporis excelluntur bonis. l. In seruorū. ff. de pœnis, conuētis, que tradidit gl. in. l. pen. §. Ad crimen. ff. de public. iud. & melius in. l. Seruum. §. Publice. ff. de procurat. & in. c. Veniens. de accusatio.

Ad tere

Ad tertium nego me in eo casu teneri ad reuelandū crimen illud, quod nemo alius a me nouit, si saltem me vere illius pœniteat. Nego item id in specie dicere Pan. in locis in argumēto citatis. Quia licet de occulto loquatur, potest tamē intelligi de occultis prout sunt contraria manifestis, quæ admodū frequenter sumuntur, iuxta quæ Antonius annotauit in repetit. c. Vestra. decohabitat cleric. Scio tamen in hac re contrariū nuper nō min⁹ eleganter, q̄ copiose scripsisse in eo libello, quem dialogū de ratiōe dicēdi testimonii inscripsit, Genesiu a Sepulueda virū eruditione varia & profūda olim in philosophia rationali, naturali & morali in Complutensi Academia nostrū condiscipulū, nūc vero multis nominibus & in his, q̄ multis literis eum Italia ornauit & vtriusq; linguæ peritia illustrauit suspiciendū. A quo tamen non studio dissentienti, cum ei per omnia consentire cupiā sed veritatis (ni fallor) pondere victus discedā in ea repetitiōe, quam in. c. 2. de cōfess. quem cum titulo de probatio. prælectione horæ primariæ hoc anno interpretor, sum habiturus.

Ad quartū concedo me debere illam affinitatē & per consequens crimē vnde illa manauit, occultū reuelare, si ipse a me monitus a cōtrahendo illo matrimonio noluerit desistere, etiam si illā probare nequiuerim: quāuis
 27 id Maior in Quarto. d. 21. neget. Quoniam ad impediēdū matrimoniū nondū contractū vnus viri de impedimēto testimoniu sufficit casus sing. secundū Aret. ibi in. c. Præterea. secundo responso de testib. & eū cōmēdat Romanus sing. 616. Dictū vnus. Nam & sola fama id efficit casus in. c. Sup eo. de cōsangu. putatus singul. Ludo. Roma. in illo suo sing. & Dec.
 28 c. 1. de appellat. col. 4. Maior autem vir alioqui eruditus & acer, quia hoc iuris secretum ignorauit, ideo in materia secreti errasse videtur non erraturus certe, si aduertisset vnus solius dictam ad probationem plenam in hoc casu sufficere.

29 Ad quintum respondeo olim Hebræis fuisse illam legē durissimam cui Domini benignitate ob eorum duritiā & alios respectus aliæ quoq; leges concessę fuerunt, quibus lex naturæ per quandā dispensationē temperata fuit: qualis erat lex libellum repudii permittens, qualis item lex de multis vxoribus vno tempore habendis. Hodie vero illa lex: quippe, quæ iudicialis erat, cessauit. 6. dist. §. fin. & ita non obstat.

30 Ad sextum respondeo, quemadmodum & ad primum. s. legem de secreto seruando non ligare, quando cum alia lege se fortiore cōcurrit: qualis est de innocente tuendo.

Et eodem modo respondetur ad postremū similiter & ad ipsius additionem, quæ in regula nostrī patris Augustini fūdat. Quoniam lex de anima proximi seruanda arctius ligat, quam de illis fama tuenda: & ideo, quando iam proximi fama seruari nequit cum ipsius anima, curandum est:

est: quo potius fama pereat, quam anima CHRISTI sanguine redempta arg. c. Sancimus. 12. q. 1. Quia de duobus malis (vt supra tangebā.) minus est eligendum. c. Duo mala. 13. dist.

ALTERA RATIO DECIDENDI TEXT.

Hactenus de ratione prima decidendi & de conclusione, quæ ex illa inferebatur, cum ipsius confirmatione & cōfutatione sit dictū. Altera ratio decidendi est, q̄ confessarius vices Dei gerit: & ideo, quod Deus ipse faceret, ipse quoq; tacere debet iuxta illud: Quæ ratio mouet delegantē, eadē & delegatū mouere debet. c. Super literis. de rescript. At deus illud peccata vult occultari. Quoniam quæ cōdonat tegere dicitur, iuxta illud: Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Igitur & confessarius illa celare tenetur. Hæc tamen ratio fragilis videtur primo, q̄ multi alii præter confessarium tenentur celare peccata, vt postea dicitur: qui tamen locū Dei non tenent. Secundo, q̄ multorū cōfessio est celāda, quibus neq; condonata sunt peccata, neq; absolutio a confessario præstita, vt paulo post dicitur.

TER TIA DECIDENDI RATIO.

Tertia ratio est, q̄, qui instituit aliquid, omnia illa censetur instituisse, sine quibus illud consistere nequit arg. c. Præterea. de offic. deleg. & l. 2. ff. de iurisd. omni iudic. f. Imo & illa sine quibus id comode fieri nequiret text. 33 l. pen. ff. de usufruct. & in l. Quicumq; §. Si ei, qui ad vëndendū ff. de instit. actio. Per quos ita tenet Aretinus in c. De testibus. col. 3, de testi. quem in multis locis probat Deci⁹, At supra in sūma dist. c. probauimus cōfessionē & eā faciendi necessitatē institutā esse ab ipso Seruatore CHRISTO ergo saltem tacite & per quandā consequentiā videtur etiam ea instituisse sine quibus confessio vel fieri non possit, v̄ saltē non comode. At cōfessio a nemine fieret, a nemine amaretur, imo esset omnib⁹ exosa, nisi sūme secreta seruaretur, vt experientia docet: quin & iugū quoddā importabile esset cōtra illud: Iugum meū suaue & onus meū leue. Matthæi. 11. Et ideo lex de celanda illa per ipsummet Seruatorē lata videtur. quod tenet Thomas in Quarto. d. 21. q. 3. art. 1. q. 1.

Ex qua ratione decidendi sequitur primo maius esse cōfessionis sacramentalis secretū, quā aliud quodlibet. Quoniā ad illam celandā tenemur tā lege naturæ, q̄ lege diuina positiua, ad alia vero secreta lege naturæ tātū.

Infertur secundo verū esse, qđ quidā ait, sigillū secreti naturæ superius esse ad sigillū secreti cōfessionis sacramentalis. Sigillū enī in hac materia 35

- nil aliud est, quā debitū, vel obligatio celādi aliquid scđ; Thomā in Quarto d. 21. q. 3. art. 1. q. 3. Appellat aut sigillū per metaphorā. Quē ad modū enī sigillū rem celatā tenet, quo nō aperiatur, nec palā fiat, quod sigillo clauditur. l. 1. §. fin. & l. Cū ab initio. & l. Si quis ex signatoribus. ff. quemad. test. aperi. ita debitum, vel obligatio tenendi aliquid secretū efficit, ne res aperiatur. Et ita ^f sigillū secreti naturæ nil aliud est, quā debitū, vel obligatio celandi aliquid iure naturæ inducta. et sigillum confessionis nil aliud, quā debitum, vel obligatio celandi confessionē. Et ita omne sigillū confessionis est sigillū secreti naturæ, non cōtra omne sigillū secreti naturæ est cōfessionis sigillū. quod consequitur sigillū secreti superius esse sigillo cōfessionis.
- 36 Inferitur & tertio ^f sigillum secreti confessionis non pati exceptiones, quas sigillum secreti nudum. Nō enim pro necessitate spiritali eius, qui confessus est, vel pro scandalo euitando licet detegere, vt est casus in hoc. c. Sacerdos. ibi: neq; pro aliquo scandalo. sicut licet, quādo nudū occurrit secreti naturæ sigillum, etiā si vestiatur iuramento de non reserādo, seu reuelando illo per multa, quæ supra diximus.
- 37 Quarto inferitur, q; quanq; frangens quodcunq; horum sigillorū mortaliter peccat, grauius tamen, qui sigillū confessionis rumpit, quam, qui sigillum secreti: sicut grauius peccat, qui iurauit celare, quam, qui solū promisit. c. 1. 22. q. 1. & gl. in. c. Iuramenti. ead. c. & q.
- 38 Quinto inferitur ^f circumstantiā necessariō confitendā esse illā, qua violatio secreti naturæ in violationē secreti confessionis transit. Omnis enim illa circumstātia, quæ speciali prohibetur præcepto, est huiusmodi, vt late dictū fuit in. c. Consideret. in princip. supra dist. præced. At hæc circumstātia speciali probibetur præcepto, nempe lege diuina positiua de celanda cōfessione tacite lata.
- 39 Inferitur & sexto eum, cui aliquid dicitur cū protestatiōe: Hoc tibi dico in confessione, vel quasi in confessione ^f non teneri confessionis sigillo, licet teneatur nature secreto secundū Innoc. in. c. Omnis. prope finē. quem Pan. cū cōmuni ibi sequitur de pœnit. Et, quā Paluda. in illa. d. 21. q. 3. & Adrianus in illo dubio. 10. col. 4. post quintā quæstionē de confessione videantur contradicere: tamen per ea, que paulo post dicunt, apparet eos in hac eadē esse opinione, dum aiunt eū, cui aliquid cum illa protestatione cōmissum est, teneri quidem secreti sigillo, non autē confessionis. et ideo, si superior præcipiat, ad reuelādū teneri. Et merito quidē: nā aliud est dicere: hoc tibi dico in confessione. & aliud longe confiteri peccata suā culpā agnoscēdo.
- 40 Inferitur & septimo secundū Palud. in illa. d. 21. q. 3. ^f irreuerentiā videri facere sacramento eum, qui tradit, vel recipit in confessione illud, quod nō est confessio: cum nihil sit æque celandū, atq; id, quod confessione scitur. Sed videtur illud nimis scrupolose dictum primo, quia non est mens hominū

minum dicere, vel facere per hoc confessionem, vel confessionis sigillū, seu etiam obligationem celandi æqualem illi, quæ per verā confessionē contrahitur: sed solum est mens obligandi sub graui peccato ad celandū, sicut & sub graui per confessionē esset obligatus, quamuis non sit par grauitas in transgrediendo. Simile huic est, quod quidam dicunt: Nolo, vt mihi iures, sed promitte te seruaturum, ac si iurasses. Secūdo nimis scrupulosum videtur illud Paludani, quia quāuis cuperent æqualitatem esse vinculi, nō propter hoc videntur minus sacramentū reuereri. Quemadmodū, si quis in laculo manēs ad castitatē pari se vinculo cuperet obligatū, ac si votū solenne fecisset, nullam certe iniuriam voto solēni faceret, imo potius reuerentiā illi exhiberet. Magni enim facere castitatē voto solēni debitā species est reuerentiæ & honoris. Pari ergo etiam ratiōe magnificare cōfessionis secretum species erit reuerentiæ, non iniuriæ sacramenti pœnitentiæ. quod & Adrianus sensit.

QVAESTIO PRIMA TEXT.
INTERPRETATIVA.

Visis igitur decidēdi rationibus, quæro primo: Quis hoc sigillo, siue obligatione debiti celandi confessionem tenetur? Et videtur, q̄ solus confessarius. De nullo enim alio iure diuino, vel humano cauetur ipsum hoc sigillo teneri. cap. enī præsens de solo sacerdote ait: & nulli est dubiū, q̄ de solo sacerdote cōfessario intelligi debeat. Illud item. c. Omnis, de pœnitēt. de solo proprio sacerdote loquitur. neque citare quis alium textū potest, qui de alio id statuatur. Secundo facit q̄, qui de vno dicit de alio negare videtur. c. Nōne. de præsumptio. l. Cum prætor. ff. de iudic. At capitula prædicta sacerdotibus silētium huius rei imponūt: ergo alios ab onere illo absoluunt. Neq̄ mihi respondeas illud Domi. in. c. Qualis. 25. d. nempe qui de vno dicit de alio dissimili negare, non autem de alio simili argumento c. Si tibi absenti. coniuncta. gl. 1. de præbend. lib. 6. Quoniā nemo negauerit dissimiles esse confessariū & aliū, qui casu, vel alias confessionē alicuius audiuit. Primo, q̄ confessarius eam, vt Deus nouit, alii vero, qui casu vel astu, vel illicita relatione didicerunt, non, vt Deus nouerūt, sed vt homines. Secundo, q̄ sacerdoti confitetur quis ipsius taciturnitati fidens: & ideo magis tenetur, quam alius, cui non ea fiducia reuelatur. Imo quādoq̄ illi in hoc panditur, quo magis euulgetur. Facit etiam, q̄ Hostiensis, quē Collectarius sequitur & a quo nemo, quem viderim, recedit in prædict. c. Omnis de pœnit. col. pen. dixit soli sacerdoti imponendā pœnā ordinariā huius. c. & illius cap. Ois. aliis aut arbitrariā. & ita sentit eos dissimiles esse.

Contrariā tamen partē docuerunt Thomas, Paludan. & ad vnū omnes in Quarto. d. 21. adeo, vt eorum sententiā f̄ omnis, qui alicuius cōfessionē

sacramentalē nouerit, siue clericus fuerit, siue laicus: & siue licite, siue illicite siue imediate, siue mediate id didicerit, ad celādā illā hoc sigillo teneatur.

Ex quo infertur, q̄ nō solum sacerdos, cui fit cōfessio, & laicus, cui propter necessitatē aliquis cōfiteatur iuxta. c. 1. in p̄cip. supra ead. & interpres, per quem linguā ignarus confiteatur sacerdoti, confessionē tenetur celare: 43 sed etiā is, qui casu, vel astu alicuius confessionē audiuit, item is, cui causa consilii petendi reuelata est. Quin & etiā is, cui causa detrahendi & infamandi confessum, panderetur. Pro quibus omnib⁹ facit⁹, q̄ res, ad quē cunq; transeat cum onere suo trāsit. c. Ex literis. de pignori. c. Pastoralis. de decimis. l. 2. & 3. C. qui caus. pignustacit. contra. At cōfessio simul ac facta est ita, vt formā habeat sacramentalis: habet illud onus annexum, quo taceri debeat oīno & siliari. Ergo ad quēcūq; perueniat, cū onere suo peruenit. 44

Contra quæ videtur facere id, quod superius dicebamus sigillū secreti naturæ superius esse, quā sigillū secreti confessionis ita, vt, quod non cadit sub sigillo secreti naturæ, neq; cadit sub sigillo secreti confessionis. Sicut, quod non est animal, neq; homo est. Si igitur cōfessarius, vel quiuis alius dicat alicui: Hoc & illud didici ab hoc & ab illo per eorum confessiones ea tibi reuelo, non quo celes, sed, quo magis publices. Is non tenetur sigillo secreti naturæ. ergo neq; confessionis.

45 Sed respondeo ad hoc negando⁹ in eo casu eum, cui sic reuelatur confessio, non teneri sigillo secreti naturæ. Quoniā tenetur, nō quidem ex modo reuelantis, sed ex ipsa rei natura, q̄ secretū exposcit, velit, nolit, qui reuelat & velit nolit, cui reuelatur.

Non obstant quæ pro contraria parte allegabātur: non primū. nego enī nulla lege diuina, vel humana prohiberi aliū, q̄ sacerdotē a reuelanda cōfessione. Nam, quod memorabile duco, lex illa diuina, quæ tacite colligitur ex confessionis institutione, non continet illud. s. ne sacerdos eam reuelet. Sed ne vlli reueletur alicuius confessio sacramentalis, ita, vt obligatio secreti seruādi non in personā primarie cadat, sed in rem ipsam. s. cōfessionē. Sicut ius pignoris non cadit in personā rem ipsam pignori tradentē, sed in rem ipsam pignori traditā: vt ad quēcūq; perueniat, semper cum suo pignoris iure ac onere transeat, quod prædictis iuribus probatur.

44 Non obstat etiam secūdū, cui satis est in ipso argumento responsū vsq; ad replicā. Ad quam dico, q̄ & si sacerdos confessarius & alii non sint omnino similes, quoad oīa: tamen quoad rē & qualitātē primariā similes sunt. Quia ad omnes pariter illa confessio transit suo secreti onere onusta. Et hoc sufficit iuxta illa, quæ annotat Pan. per illum text. in. c. Quēadmodū. de iureiur. & c. Constitutus. de appellatio.

Si vero quis dicat. Quare. cap. hoc. & c. Oīs. de pœni. potius de sacerdote, q̄ de aliis statuit? Respondeo, quia frequētius contingit sacerdotib⁹ reue

reuelandi potentia, q̄ aliis. Raro enim aliis cōfessio aperitur. Ex quo etiā desumi potest alius soluēdi argumenti modus, videlicet, q̄ hæc duo capit. quæ de sacerdote loquuntur, non excludunt alios. Quoniam, quando de vno ideo expresse statuitur, quia frequentius illud contingit, tunc nō videtur exclusum aliud. gl. recepta ibi per omnes in Cle. 1. de rescript. verbo p̄sidentes putata sing. multis & in his Iasoni in l. Certi conditio. §. Si nūmos ff. si certum. pet. col. 5.

Ad tertium concedo primo grauius puniri confessariū, qui cōfessionē reuelauit, quam alios, qui celare illā tenētur. Sed ex hoc non infertur alios non teneri, sed solum non tantū teneri argumēto. c. Non afferamus. 24. q. 1. Facit ad hoc illud Iohan. And. c. Dispendia. de rescript. lib. 6. legē quidem aliquando ad vnum casum extendi, non autem ipsius p̄enam.

Contra quā tamē solutionē facit, q̄ Pan. in. c. fin. de rescript. col. 3. reprehendit illud dictū Iohannis. And. dicens Quoties lex de vno ad aliū casū ex rationis vnitāte extenditur, p̄nam quoq; eius extēdi per. l. 2. §. Quod si pater. vers. Quid si. ff. ad Tertull. & l. Liberū. §. Senatus. ff. de ritu nupt. Nouissime tamen & (ni fallor) verissime dici potest per hoc cap. & illud c. Omnis. de p̄nitēt. quatenus humana iura sunt, solū quidē confessariū ad celandū teneri & eundē solum eorū p̄nis ligari. Quatenus autē ius diuinū positiuū continēt, nullam quidē p̄nam continere determinatā, sed omnē illam comprehendere, ad quem confessio peruenit. Quia cū onere illo secreti, quocunq; vadat, vt supradictū est, pergat. Et ita pulcherrime seruetur illa Hostiensis & Collectarii determinatio. quod veluti rē longe verissimā & subtilē hactenus intactā cōmēdo. Facit pro his illud Iohannis And. in. c. Significasti. de for. cōpet. in verb. iurisdictioni recepti per Pan. & omnes ibi. s. Romanū Pontificē non ligari quidē per illud. c. Omnis. de p̄nit. quatenus est lex positiva, & ideo illius p̄na non teneri. Quatenus autē legē implicat diuinā. s. de confitendo aliquādo, per ea teneri. Quāq; Parisiensi scholæ, quæ multū tribuit conciliis, prior pars huius dicti displiceat secundū Iacobū in Quarto. d. 17. col. 2.

de qua s. fil. 22. an
num. 43

QVAESTIO SECVNDA TEXTVS INTERPRETATIVA.

Quæro secundo: quid cadat sub confessionis sigillo, hoc est, sub debito vel obligatione tacendi & tegendi confessionem. Et videtur, q̄ nihil aliud præter peccata detecta. Textus enim is solum ait: Reticeat peccata sua. s. quæ p̄nitens est confessus. Textus item in illo. c. Omnis. de peccatore ac peccato tacendo ait, de aliis autem nihil statuit.

Contra tamen dicendū est. s. f. non solum peccata mortalia & venialia, sed &

sed & eorū circūstantias siue necessario cōfiteādas, siue alias. Alia item oīa, quæ peccata quidem nō sunt, sed eis detectis directe, vel indirecte adduci posset auditor, quo agnosceret cōfessū aliquod certū peccatū perpetrasse.

52 Quæ cōclusio probatur in illo. c. Omnis. in eis verbis: Caueat aut, f ne aut verbo, aut signo, aut alio quouis modo prodat peccatorē. At, qui circūstantias, vel alia prædicta palā faceret signo, vel alio modo, peccatorē proderet. Ergo id vetitum est.

Ex quibus inferuntur multa: primū illum parochū & ipsius decanum errasse, qui putabāt non reuelatam fuisse confessionē ex eo, q̄ parochus suo parochiano publice conquerenti, q̄ sibi eucharistiā non traderet, non minus publice dixisset: Ne quærere amice. quoniam ideo tibi non trado, q̄ peccatū aliquod habeas, a quo te absolueri nequeo: & ita episcopū adire negligis. Nam is reuelator fuit confessionis. quippe, qui detegebat pœnitentē confessum fuisse ipsū aliquod peccatū mortale. Quoniā nō, nisi mortalia reseruari solent argumento gl. c. 2. de pœnit. & remiss. lib. 6. quod Palud. affirmavit in illa. d. 21. q. 3. col. 1. & probat Adrianus.

54 Secundū, quod infertur est f̄ malefacere illū (vt quidam ait) qui in ea ciuitate, vel oppido, vbi audiuit confessiones, dicit grauia peccata cōmitti. Quia licet per id non reueletur confessio, tamē scandalizātur simplices, q̄ putant eis verbis illam reuelari. & ita offenduntur fitq; contra .c. Nihil. cum scandalo. de prescript. c. Cum teneamur. de præbē. & c. Cum ab omni specie mali. de vita & honest. cleric. vnde si aliunde illa grauia cōmitti sciebat, non tantū contra legē de secreto seruando cōmittit, quantū cōtra legē de non scandalizando Matth. 18.

Tertium, quod infertur, est eum, qui dicit: Ille mihi confessus est multa & magna peccata. reuelatorē esse confessionis secūdū Palud. dict. q. 3. Sic & is, qui duob⁹, vel trib⁹ auditis viris, vel fœminis de vno illorū dicit: hæc est virgo, vel hæc nullū mortale habebat. palā facit cōfessionē: quippe, qui significat alias non esse virgines, vel alios mortaliter peccasse arg. c. Nōne de prescript.

57 Quarto infertur errasse f̄ illum, qui cum me cernente audiisset cuiusdā confessionē, simul ac eū audiuit, venit ad me consulendū de quodā casu cōfessionis & mox accepto cōsilio reuersus pœnitētē absoluit. Quis enim nō videt hūc fecisse aliquid, q̄ intelligerē ab illo pœnitētē fuisse illd cōmissū.

58 Quintū, quod infertur est ad hunc modū errasse etiā illum f̄ qui alteri confessus fuerat se absoluisse quendā a Simonix peccato in confessione. ex cuius narratione & qualitate audientis, qui sciebat, cuius erat ille cōfessarius, facile potuerat conicere, quis esset is, qui fuerat absolutus.

Infertur sexto merito carpi ab Hostiensī in sūma de pœnit. & remiss. §. In quo tenet. confessarios aliquos, quos se vidisse affirmat ridentes & iocātes

tes conferre mutuo confessiones auditas ad hunc modū: Quidam miles, quædam mulier venit ad me hodie & hoc & illud cōfessa est. Qui, quāuis personas non nominarēt, facile tamē coniici poterāt. Quoniā facile alteri confessario erat scire, qui & quales alteri confessi essent illo die, & ita eorū qualitate attenta coniiceret, quis eorū talia peccata esset confessus. Et subdit Hostiensis ibidē ob talia se quosdam a cōfitendo retractos aduertisse, Dānat item ibidē quam plurimos, qui aiunt: Is optime confessus est, illius confessio mihi non satisfecit. Quoniā per hæc omnia significatur eū, qui cōfessus est capitalia peccata cōmisisse. Quale visum fuit, quod mihi olim dixerat quidā: tales parochiæ meæ homines sola venialia confitentur. 60 Et iustamen contrariū nunc sentio. Quoniam, qui dicit: Ille non est mihi confessus, nisi venialia. non reuelat cōfessionē, vt dicā in corollario vndecimo Et quamuis ille, qui mihi dixit: Tale genus hominū sola venialia confitentur. significare volebat inesse illis mortalia graua, tamen non significabat illa sibi confessione aperta fuisse. & ita non reuelabat confessionem, sed suam malā licet probabilē suspicionē. Et ita forte peccatū detractionis peccabat, reuelationis vero secreti minime. Quoniā a separatis nō fit illatio. l. Papinianus exuli. ff. de minori. c. 2. de translat. prælat.

Septimo infertur errare parochū, qui cōfessione sui parochi audita, cū 61 fortassis propter defectum de se emendando, vel dimittēdo malo statu nō absoluerit, postea publice denegat eucharistiā eo, q̄ non sit confessus. cui replicanti: Nōne tibi confessus fui? respondet: Verum est, sed ego, vt non potui, ita te non absolui. Nam qui publice concubinario sibi cōfesso denegat eucharistiā publice petenti eo, q̄ non est ita confessus, vt eū absolueret potuerit, reuelator est confessionis secundū omnes: Quāuis denegari potest eo, q̄ in publico est peccato, vt postea dicā.

Octauo infertur cum Caietano reuelatorem esse confessionis illū, qui 62 diceret Magdalenā concubinā alicuius publicā confessam esse sibi ipsius concubinātū. Quia cōcubinatus, vt cognitus per confessionē, manifestat. & simile est de vturariis & aliis peccatoribus publicis. De quibus licet ōnes sciant eos tales esse, nesciunt tamen eos id confessos fuisse. & ita cōfessarii, qui reuelant illud merito confessionis factæ dicunt reuelatores. Quāobrem vtiliter consuluit Thomas a Vio, vt confessarius, qui audit confessionem publicorum peccatorū licentiā petat a pœnitentibus loquendi de peccatis ipsorū publicis. Quod limitandū est ad dicendum eos confessos esse talia peccata & illa reliquisse, veniāq; de scandalo petiisse ac mandata restituēdi fecisse. quæ omniā in eorū honorem & proximorū cedunt vtilitatem. Quo casu de confitentis licentia reuelari posse confessionē cum cōmuni opinione tenebimus paulo post in hoc eod. cap.

Infertur

- 63 Infertur & nono eum videri confessionis reuelatorem, qui dixit: Illum mihi cōfessum non absolui. Quia suspicio nō est irrationabilem impœnitentiæ confitentis, vel excōmunicationis, aut alterius cēsura ex his verbis in animo auditoris oriri palam est. argu. a frequenter contingentibus, quod est validum secundū gl. l. Neq; natales. C. de probat. Quāuis in hoc Reuerendissimus contradicat Caietanuseo motus argumento, q; hæc negatio: non absolui. nullum manifestat peccatum confitentis. quia potest ex pluribus causis provenire. Primo ex parte quidē cōfessionis, puta, quia confessio non est completa, vt contingit in producentibus vnā cōfessionē per multos dies & aliis causis. Secūdo ex parte confessarii, vt, quia noluit absoluerē. Quod cōtingit iis, qui proprii capitis sunt. Tertio ex parte pœnitentis, vt quia illius confessarius nō satisfacit & ex pluribus aliis causis. Sed hoc nō obstat. quoniā, vt fateor, multis aliis de causis, q; propter peccatum, contingere posse, quare confessarius non absoluat cōfessum etiam ex animo pœnitētē: ita oportet, vt Caietanus fateatur id nostra ætate raro contingere, frequētissime autē ob impœnitentiā, vel ob excōmunicationē maiorem. & ita in earum suspensionē auditores mouet, qui dicit se nō absoluisse talem sibi cōfessum. Procul autem ab omni dubio est illum reuelatorem esse, qui diceret: Non absolui. subiecta causa: quia non vult restituere, quia est impœnitens, seu obstinatus, quia non vult relinquere concubinam. Per hoc enim manifeste confessionem reuelat.
- 64 Infertur & decimo parochum, quando ad cōmunicādū concubinaros, vsurarios & huiusmodi peccatores publicos vocatur, non debere petere a confessario, an sit absolutus: sed etiam si ipsemet illius confessionem audisset & nō absoluisset, habeat se, tanq; si nihil in cōfessione sciret & dicat: Quia iste hactenus fuit & est, quantum apparet, in tali peccato publico & peccatū publicum debet publica pœnitentia apud homines purgari propter scandalum: ideo, nisi publice constet te, vel illum reliquisse peccatum nolo cōmunionem dare, nec ad ecclesiasticā sepulturam admittere. & sic nō reuelabit cōfessionem, & iuste ac sancte negabit cōmunionem per ea, quæ in princip. c. 1. supra ead. annot. s. diximus. Si etiam diceret: ego nō possum aut non potui ipsum absoluerē, quia non video pœnitentiā publicam de peccato publici concubinatus, apostasiæ, vsuræ. nō reuelat confessionē secundū Thomā de Vio. Quia primo nihil dicit, quod sciat per cōfessionē, sed, quod tam ipsi, quam alii vident. s. eum non pœnitere publice peccati publici. Secundo, q; secundū ipsum pœnitentia publica præcedere debet absolutionem, si peccatū est publicum, ita, vt saltem pœnitens publice satisfaciat publico ecclesiæ scādalo vulgādo saltem facto ipso se reliquisse cōcubinam, se restituisse, quæ male ablata publice detinebat & similia per ea, q; dicemus infra corollario. 18. disputādo super intellectu. c. 1. de pœnit. & remiss.

& remissi. Tertio facit, q̄ aliud est dicere: Iste non facit, aut non fecit p̄nitentiam publice. & aliud dicere: Iste non vult p̄nitere, iste est obduratus in peccato suo. Hoc enim confessarius per confessionem scit, quia ille cōfitendo dixit: Ego nolo relinquere statum meū malum. Illud vero cōfessarius videt vt ceteri, & ideo hoc tacendū, illud vero dici potest secundū ipsū
 ¶ Quæ doctrina tamen salua illius pace non placet primo, quia secundum
 ipsum & omnes, vt supra relatum est in eo corollario. 2. confessarius nō potest reuelare etiam peccata publica publicæ peccantiū, nec dicere: Ille mihi suum illud peccatū publicum est confessus. At qui dicit: non possum nec potui absoluere illū, quia publici peccati non p̄nitet publice. clare significat illud peccatum apertum fuisse ipsū in cōfessione. Alioqui enim, quālibet ille confitens esset in quālibet publico peccato, si tamen illud non cōfiteretur confessario suo, nō posset illi ob hoc absolutio denegari secundū omnes. Secundo moueor, quia falsum assumit ratio ipsius secūda, nempe non posse publice peccantē ante p̄nitentiā publice factā absolui. Quia primo id falsum est, si ille non fateatur illud publicū peccatū, vt supra est dictum. Secundo, quia sufficit saltem pro prima vice ostēdere propositū id faciendū firmū. Quoniam regulariter neq; restitutio, neq; alia publica p̄nitentia debet absoluteōne p̄cedere. Quia p̄nitentiæ iniunctio, vt late in. c. 1. annotatione prima fuit dictū, non de p̄ambulis, nec de cōcomitantibus p̄nitentiæ sacramentum est, sed de ipsius est consequentibus. Allego in specie Paludanum receptum in Quarto. d. 9. q. 4. dicentē meretrices publicas post cōfessionē posse ad cōmunionē admitti in secreto, etiā ante vitæ aliam mutationem publicam, quod infra coroll. 19. repetam.

Neq; tertium ipsius argumentū ipsum iuuat. Nam fateor aliud esse dicere: hūc non p̄nituit publice. & aliud: hic obstinat⁹ est. Fateor itē hoc posterius didicisse in confessione & prius scire extra confessionē. Negotū eum, qui ait: Non possum, vel non potui talem absoluere, quia non p̄nitet eum publice. non dicere aliud, quam: hūc non p̄nituit publice. Quia imo ait eum confessum sibi fuisse peccatū illud publicū per id, quod mox dicebā. Alioqui enim, quare non potuisset eum absoluere, cū confessarius solum de peccatis sibi apertis & nō de aliis debeat iudicare secundū ōnes?

Vndecimo contra infertur eum non esse confessionis reuelatorem, qui diceret. Ego audiui Petri cōfessionem, audiui eius peccata, absolui ipsum a suis peccatis. Is enim solus videtur confessionis reuelator, qui significat eum, qui confessus est sibi manifestasse peccata mortalia in genere, vel venialia in specie. ¶ At qui aliquid triū superiorū diceret, neq; significat mortale vllum esse sibi detectū in genere, neq; vllum veniale in specie. Igitur non est confessionis reuelator. Præterea nemo est mortalium, qui diu sine aliquo viuat veniali arg. c. Septies. c. De quotidianis. supra. d. 7. Et q̄ venit ad cō-

ad corollarium

70 ad confitendum, saltem venialia, debet fateri secundū cōmunē in Quarto d. 17. ad quod tamen nulla lege cogi potest. Nam & vana & frigida est sententia dicentiū virginē matrem, quæ ab omni immunis fuit peccato, confiteri solitā charo sibi Iohanni, vt nouiores annotarunt in illa. d. 17. Facit itē, q̄ qui dicit: Eius peccata audiui, eum a peccatis absolui. nihil ait, quod necessario nō sequat̄ ex eo solo dicto: Ille mihi confessus est. Illud autē licuit dicere. Quia non solum id mihi, sed & aliis patere potuit: sicut & q̄ eum absoluerim, non per eius confessionē scio, sed vt quiuis alius, qui eū vidit confitentē & me absoluentē. At inter plerosq; omnes cōuenit, quod postea dicam, confessariū posse dicere peccatū, quod in confessione didicit, si etiā alia via id nouit, dum non dicat se per confessionem nosse.

71 Hanc autē illationem nouissime ac singulariter limito procedere, q̄n̄ quis alicui adeo secreto confessus est, vt nolit sciri ab aliquo se illi confessū. Quod non sine causa frequēter contingere audio in eis, qui habēt peccata, quæ confessariis suis peculiaribus aperire nolunt. & ideo confitentur aliis omnia peccata sua, confessuri postea iterum reliqua sine illis parochis suis: qui, si scirent eos aliis confessos ante fuisse, suspicarentur aliqua de illis mala. Exemplū in foeminis affinibus parochorum. Qui si scirent eas alteri confessas, etiam bulæ virtute vel petita licentia, suspicarentur in maritos suos consanguineos peccasse & ita dicendo: eius confessionē audiui. duces res parochum in peccatorum tibi detectorum saltem suspicionē. quod per superiora non licet. Posset tamen dici hoc casu f̄ cōfessarius teneri quidē sigillo secreti naturæ, quia rogatus fuit expresse a pœnitente, ne cui illum sibi confessum diceret: vel tacite, quia confessus fuit in habitu simulato indicans factō ipso nolle, vt ab aliis neq; forte ab ipso confessario sciretur se illi confessum. Non autem teneri eiusmodi confessarium sigillo secreti confessionis. quod memorabile duco.

Infertur & duodecimo non reuclasse confessionē illum, quem audiui dicere: Vado ad audiendam reconciliationem talis, qui suis minutissimis peccatis, vt solet, me onerabit. Quia is solum venialia peccata illius in genere reuelat.

72 Infertur & decimo tertio f̄ non fuisse reuelatorem confessionis Raynaldum Beati Thomæ socium, qui post mortem eius (vt ferūt) dixit se pluries in vita & tunc in mortis articulo eius cōfessionē generalem audiuisse. & nunquā in eo reperisse vel vnum consensum mortalis peccati, significās se venialia ab eo audiuisse, quod licet facere in genere vt supradictū est.

74 Infertur & decimo quarto f̄ non esse reuelatorem confessionis, qui electione prælati occurrente ideo alicui suum denegaret suffragium, q̄ sola ipsius confessione illum criminofum esse nosset. Neq; item abbatem, qui monacho denegaret copiā adeundi oppidum, in quo ipsius sola cōfessioe

nouit

nouit eum solitum labi. Neq; qui ob eandem causam tolleret monacho prioratum penitus manualem. Neq; illum, qui secreto moneret confessum, quæ viderit ei profutura, vt magni nominis viri docuerunt. Modo hæc omnia tanta cautione fiant, vt nullatenus per ea iusta suspicandi ratio præbeatur.

Infertur & decimo quinto non esse confessionis reuelatorem, qui diceret: tale, vel tale peccatum mortale audiui in confessione. modo tanta id cautela faciat, vt nullatenus in notitiã eius, qui peccauit deueniri possit secundum Paluda. & cõmunem in illo. d. 2. 1. & Adrianum in. d. dubio. 10. Pro quibus facit. c. Officii de pœnit. in quo confessarius reuelauit Papæ se audiisse quoddam peccatum in pœnitentia. Facit, quod causa finalis quare prohibitum est, ne prodatur peccatum in confessione detectum, est ne cognoscatur, qui id peccauit. At dicẽdo: tale peccatũ in confessione audiui. cum cautela prædicta non cognoscitur: ergo prohibitio cessat argu. c. Cum cessante. de appellat. & .l. Adigere. §. Quãuis. ff. de iure patron. Tertio facit, quod viros graues frequenter audimus talia dicentes. quos errare & confessionis sigilli reclusores esse quis dicat? 79

i, ut ipse non sciat

Contrariam tamen partem tenuit Panor. in illo. c. Omnis. notab. ultimo. Pro quo vrget primo illud. c. Omnis. ibi: qui peccatum in pœnitentia iudicio sibi detectum præsumpserit reuelare, non solum a sacerdotali officio decernimus deponendum, sed in arctum monasterium detrudendum. In quibus verbis nil de peccatore audis, sed de peccato. Secundo facit illud idem. cap. in illis verbis: Et si prudẽtiori consilio indigeat, illud absq; vlla expressione personæ caute requiret. Speciale igitur est, quod id alicui propalare possit, quando consilium a prudentiore petẽdum est, & tunc debes id facere absq; vlla personæ expressione. Ergo id alias non licet. Tertio facit cap. hoc nostrum, quod prohibet confessario reuelare peccata illi detecta. De peccatore nihil dicens. Quarto ne vrget illud Paluda. in dicta dist. 21. q. 3. col. 3. Fraro posse contingere, ne sermonem de peccatis, quæ aliter, quam per confessionem ignorantur, nõ sequatur aliquod inconueniens, vel quod veniatur in cognitionem, vel dubitationẽ confitentis, vel saltem in scandalum audientiũ, vel qd cõfessio nõ reddat paulo grauior, vel odiosior, vel nõ habeatur aliqua suspicio de ipso loquẽte, qd sit pronus ad detegendam confessionẽ. Quod ipsum annotauit Diuus Antoninus tertia parte tituli. 1. 7. c. 22. §. 3. Sed & Prieras, qui pro nostra est conclusione, ait esse periculosum & quandoq; scandalosum dicere: Tale, vel tale peccatũ in confessione habui. Vmbertus item magister docuit cauendũ, ne quis vnq; pro cõfessione, vel in sermone familiariter dicat hoc, vel illud audiui in cõfessione. & Hostien. in sũma in. d. §. In quo tenetur. consuluit penitus ab his abstinere. Quinto facit, qd quæ nil 76

q vnq

vnquam profunt & sapissime obsunt, aut nociua dicetur, aut certe ociosa. de quibus ratio reddenda est Matthæi. 12.

78 / **Q**uanq̄ hæc valde vrgent^r nō tamen a cōmuni opinione discedo, neq; illi adhæreo propter illud. c. Officii. de pœnit. & remissio. quod maxime illos, qui hanc partē tenuere mouit. Nam fateor ibi legatum, quod in pœnitentia suscepit a quadam, muliere reuelasse Papæ: sed causa reuelandi fuit, vt, cōsuleretur ei, quid faciendum erat in dubio casu, quod specialiter permittit. d. c. Omnis. Magnopere tamen me mouent alia duo fundamenta supra pro parte nostra posita.

79 / **Q**uoniā fateor hoc cap. nostro & illo. c. Omnis. de pœnitē. prohiberi peccati confessione detecti reuelationem. Sed illud intelligendum est per relationem ad confitentem: quando. s. ita reuelatur, vt ipse quoq; qui peccauit, cognoscatur. Neq; dicas hanc suppletionem ex priuato capite fieri. quoniam ex ratione textus desumitur. Quid enim refert dicere: Tale, vel tale peccatū inter homines aliquando contingit. vel: quidam mihi tale peccatum confessus fuit. si tanta id cautela dico, vt nullatenus in cognitionem eius, qui confessus est, veniat auditor?

Non obstat quartum. s. determinatio Paluda. Anto. & Vmberti. Illa enī procedit, quando aliquod ex malis in illa nominatis sequitur, nostra vero conclusio, quando nullum tale consequitur: vt si confessarius in Galliis educatus in Lusitania dicat: Tale mihi olim peccatū in Gallia fuit confessioe apertum. Quod ipsum in similibus est faciendū.

80 / **A**d quintum respondeo concedēdo huiusmodi relationē, quando sine vllō fit fructu, peccatū esse saltem veniale: non tamen ideo, quia confessio reuelatur, sed quia omne verbū ociosum est peccatū^r. Nego autē nunq̄ id cū fructu fieri. Fit enim primo cum fructu, quoties aliquē in sui excusationē, vel aliorū accusationē contenderet talia, vel talia peccata, vel tales circūstantias nō solere a tali, vel tali hominū genere per cōfessionē detegi. Tunc enim, qui assereret, imo id solitum esse sibiq; illa frequenter aperta fuisse, cum fructu loqueretur. Cum fructu etiam hoc aperiret, quando de aliquo peccato enormi vbi, quando & apud quem dicendum occurreret alicui honesto viro, cui dedecus esset illud peccatum scire aliter, quam per confessionem. Tunc enim, ne quis per eiusmodi scientiā offenderetur & malum de ipso præsumeret, sancte ac honeste dicere posset: hoc olim in confessione accepi. Si modo verum esset & cum prædicta diceretur cautela.

81 / **F**ateor autem^r raro id faciendum esse a viro grauiissimo, rarius autem a viro graui, rarissime vero a viro leui. Quoniam facilius de hoc præsumi potest minus fidum secreti confessionis custodem esse, quam illos.

Et ita